

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

**MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ
STUDIUM**

2011 – 2013

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Gabriela ZDRAŽILOVÁ

Nezisková organizace jako poskytovatel sociálních služeb

Praha 2013

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Lenka Petelíková

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

**MASTER COMBINED
STUDIES**

2011 - 2013

DIPLOMA THESIS

Gabriela ZDRAŽILOVÁ

The non-profit organization as a provider of social services

Prague 2013

The Diploma Thesis Work Supervisor:

PhDr. Lenka Petelíková

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 14. 3 2013

Gabriela Zdražilová

Poděkování

Chtěla bych velmi poděkovat své vedoucí práce paní PhDr. Lence Petelíkové, za profesionální přístup, ochotu se mnou spolupracovat a v neposlední řadě též za cenné rady a připomínky, díky kterým jsem napsala tuto diplomovou práci.

Anotace

Diplomová práce se zabývá problematikou poskytovatelů sociálních služeb, které jsou zřizované státem, krajem nebo obcí, tedy příspěvkovou organizací a nestátní neziskovou organizací. Zjišťuje jejich pravomoci při řízení organizace, kompetenci při rozhodování o průběhu služby a personálním obsazení. V neposlední řadě se zabývá financováním sociálních služeb, a to konkrétně dotacemi ze státního rozpočtu z Ministerstva práce a sociálních věcí. Klade si za cíl zjistit, zda mají v současné době obě formy právní subjektivity organizace stejné podmínky pro poskytování sociálních služeb. Teoretické poznatky společně s metodami výzkumu – pozorováním, analýzou dat a interpretací výsledků, vedou k závěrečnému zhodnocení a potvrzení či vyvrácení hypotéz.

Klíčové pojmy

Analýzy, dotace ze státního rozpočtu, financování sociálních služeb, nestátní neziskové organizace, poskytovatelé sociálních služeb, pozorování, příspěvkové organizace.

Annotation

This master's thesis deals with the issue of social services, which are run by the state, county or municipality, a contributory organizations and non-profit organizations. It monitors their competences in managing the organization, competence when deciding on a process of services and staffing. Last but not least, it discusses the financing of social services, specifically state budget's grants from the Ministry of Labour and Social Affairs. It aims to discover whether both of two mentioned forms of legal personality organization have the same conditions for the providing of social services. Theoretical knowledge together with research methods - observation, data analysis and interpretation of results, lead to the final valorization of hypotheses and their confirmation or refutation.

Key words

Analysis, contributory organization, funding of social services, non-profit organizations, observation, social service providers, state budget's grants.

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 SYSTÉM SOCIÁLNÍCH SLUŽEB	11
1.1 Sociální služby v ČR	11
1.2 Český sociální stát	11
1.3 Charakteristika sociálních služeb.....	12
1.4 Sociální služby v letech 1990 až 2007	14
1.5 Sociální služby po roce 2007	15
1.6 Typologie sociálních služeb	15
1.6.1 Sociální poradenství	16
1.6.2 Služby sociální péče.....	17
1.6.3 Služby sociální prevence	20
1.6.4 Základní a fakultativní služby	24
2 PŘÍJEMCE A POSKYTOVATEL SOCIÁLNÍ SLUŽBY	26
2.1 Příjemci sociálních služeb.....	26
2.2 Poskytovatelé sociálních služeb.....	27
2.2.1 Obce a kraj	27
2.2.2 Nestátní neziskové organizace	29
2.2.3 Ministerstvo práce a sociálních věcí	32
2.3 Pracovníci v sociálních službách	32
2.4 Systém kvality sociálních služeb v ČR	33
3 FINANCOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB	36
3.1 Nákladovost sociálních služeb	36
3.2 Zdroje financování	37
3.2.1 Dotace státu	38
3.2.2 Příspěvek zřizovatele	39
3.2.3 Úhrady od uživatelů	39
3.2.4 Úhrady za fakultativní služby	43
3.2.5 Úřady práce	44
3.2.6 Nadace	44
3.2.7 Sponzorské dary	45
3.2.8 Ostatní	45
3.2.9 Evropské sociální fondy	45
3.2.9.1 Strukturální fondy	46
3.2.9.2 Operační programy 2007 - 2013	46
3.2.9.3 Desatero úspěchu projektu	49
3.2.9.4 Lesk a bída Evropských sociálních fondů	52
PRAKTICKÁ ČÁST.....	56
CÍL VÝZKUMU, HYPOTÉZY, METODY VÝZKUMU	56

4 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO VZORKU	57
4.1 Příspěvková organizace	57
4.2 Nestátní nezisková organizace	58
5 VÝSLEDKY DOTAČNÍCH ŘÍZENÍ MPSV	60
5.1 rok 2007	60
5.2 rok 2008	65
5.3 rok 2009	70
5.4 rok 2010	75
5.5 rok 2011	80
5.6 rok 2012	85
5.7 rok 2013	90
ZÁVĚR	95
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	98
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	101
SEZNAM PŘÍLOH	104

ÚVOD

Tato práce se zabývá pohledem na problematiku poskytovatelů sociálních služeb, a to příspěvkových organizací a nestátních neziskových organizací. Konkrétně se jedná o hledisko pravomocí při řízení organizace, rozhodování o průběhu služeb a personálním obsazení.

Dalším velice důležitým sledovaným hlediskem je financování sociálních služeb. Toto téma jsem si vybrala, protože sama pracuji v nestátní neziskové organizaci, která poskytuje sociální služby osobám s mentálním a kombinovaným postižením, a to od roku 2002. Tato chráněná dílna je zřizována občanským sdružením, u jehož zrodu jsem stála. Sama jsem jiné občanské sdružení také zakládala. V roce 2007 jsme se stali registrovanými poskytovateli sociálních služeb a jsme tedy oprávněni žádat o dotace ze státního rozpočtu od Ministerstva práce a sociálních věcí. To samozřejmě každoročně činíme, neboť tyto dotace jsou hlavním zdrojem financování našich poskytovaných služeb. V posledních letech se ale finanční objem pro poskytovatele sociálních služeb neustále snižuje a mnoho registrovaných služeb musí přinejmenším omezit, když ne ukončit svoji činnost. Zajímá mne tedy, zda se snižuje nebo zvyšuje počet žadatelů o dotaci od MPSV, jak jsou dotovány sociální služby poskytované v hlavním městě Praze nebo zřizované hlavním městem, a to v poměru ke zbytku České republiky. Chtěla bych také zjistit, jaké je zastoupení pražských neziskových organizací mezi žadateli o tyto dotace. Jako další sledovanou skupinu jsem si vybrala pražské příspěvkové organizace a třetí sledovanou skupinou budou církevní organizace žádající v Praze, které považuji za mezistupeň příspěvkové organizace, která je financována hlavně svým zřizovatelem a nestátní neziskovou organizací, která je závislá na dotaci ze státních zdrojů. Církevní organizace, ačkoliv je NNO, je financována i svou zřizující církví. Ve svém výzkumu budu sledovat počet žadatelů v celé ČR, v Praze a zbytku republiky. Dále počet neúspěšných žádostí, které neobdržely žádnou dotaci od MPSV. Zkoumaným vzorkem budou terénní a ambulantní služby. Sledovaným obdobím budou roky 2007 (kdy vešel v platnost zákon 108/2006 Sb. O sociálních službách) až rok 2013. Metody mého výzkumu bude pozorování, analýza dat a na závěr interpretace výsledků.

Tato práce si klade za cíl zjistit, jaké má podmínky pro poskytování sociálních služeb příspěvková organizace a jaké nezisková organizace z hlediska pravomocí a

z hlediska financování. Jakou mají obě tyto formy organizací perspektivu pro výkon svých činností. A to hlavně s ohledem na nový občanský zákoník, který by měl vejít v platnost od 1. 1. 2014 a s plánovaným novým systémem financování sociálních služeb, který přináší velké obavy pro poskytovatele.

TEORETICKÁ ČÁST

1 SYSTÉM SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

1.1 Sociální služby v ČR

Sociální služby a jejich poskytovatelé prošli dlouhodobým historickým vývojem. Dobrovolná činnost ze stran jedinců nebo skupin předcházela veřejné péči, a to až do té doby, kdy si stát vytvořil monopol na poskytování sociálních služeb. Na počátku 90. let minulého století došlo k rozšíření a růstu celé řady jak existujících, tak do té doby chybějících sociálních služeb. Revoluci v systému poskytovaných služeb však přinesl až zákon o sociálních službách. (Kolektiv autorů, 2011)

1.2 Český sociální stát

Model sociálního státu v České republice nelze přiřadit čistě k jednomu typu. Jde o kombinaci či mix konceptuálních modelů sociální politiky (rozdělení dle dánského sociologa Gosta Esping – Andersena uvádějící tři základní typy, ke kterým později dodává typ čtvrtý: liberální, konzervativní, sociálně – demokratický a jihoevropský). Etapa socialistického vývoje byla založena na naprosto odlišných podmínkách a předpokladech (politických, ekonomických, sociálních). Pro sociální politiku to znamenalo velký důraz na univerzální a relativně rozsáhlé aktivity státu, na jeho monopolní postavení v sociální oblasti. Příznačným rysem byl státní paternalismus a takřka úplné vyloučení ostatních subjektů ze sociální politiky. Byl to model rovnostářský, nivelizační, náročný na ekonomické zdroje, opírající se o rozsáhlou redistribuci a stimulující spíše pasivní chování a postoje obyvatel. (Krebs a kol., 2007) Po roce 1989 bylo nutné celý sociální systém transformovat. Ten původní byl koncipován někdy v 50. letech minulého století a na změnu okolí a podmínek nebyl průběžně adaptován. Přestože dřívější sociální systém zahrnoval více než 60 sociálních dávek, kdy některé situace byly řešeny duplicitně, nezabýval se řadou těch, jejichž

důsledky ve vyspělých evropských zemích patřily standardnímu okruhu, který sociální dávky řeší. (Průša, 2003)

V průběhu české sociální reformy se – spolu s nově zaváděnými či naopak rušenými dávkami, nástroji a institucemi – začala postupně utvářet také nová struktura celé soustavy sociálního zabezpečení. (Potůček, 1999) Nový model sociální politiky v ČR se vyvíjel postupně a můžeme v něm nalézt prvky všech tří základních typů. (Kolektiv autorů, 2011)

1.3 Charakteristika sociálních služeb

Přestože v ČR počet potenciálních a skutečných příjemců, resp. uživatelů sociálních služeb více než 500 – 600 tisíc, není sociálním službám věnována dlouhodobě odpovídající pozornost. Jak v oblasti odměňování pracovníků či společenského uznání a prestiže profesí v sociálních službách, tak i v celospolečenské a mediální koncentraci na problematiku sociálních služeb lze dovést nejen slabou, resp. nedostatečnou sílu tohoto segmentu, ale i jeho označení jako sféry podřadné či lépe řečeno sféry menší vážnosti a důležitosti.

Existuje mnoho různých definic sociálních služeb a jejich významů. Všeobecně lze rozlišovat sociální služby v tzv. širším nebo užším pojetí. V České republice jsou vnímány a chápány v užším pojetí a lze je definovat jako služby, které jsou vykonávány, garantovány a regulovány státem, resp. veřejnou správou (paralelně i neziskovým či soukromým sektorem), a které vedou k udržení či získání lidské soběstačnosti a důstojnosti, předcházení sociální exkluzi a vedou k sociální integraci. V širším pojetí jsou sociální služby chápány jak služby poskytované veřejnosti státem, tj. zahrnují např. oblast školství, péče o děti, přidělení bytu v domě s pečovatelskou službou atp. Širší pojetí, resp. takovéto chápání sociálních služeb, je používáno jak Evropskou unií, tak v některých jednotlivých evropských státech. (Kolektiv autorů, 2011) Sociální služby se částečně překrývají s širší kategorií veřejných služeb. Veřejné služby jsou poskytovány v zájmu veřejnosti. Na rozdíl od služeb komerčních jsou financovány z veřejných rozpočtů, jsou ve srovnání s jinými službami podrobněji definovány legislativou a díky tomu jsou více závislé na politickém rozhodování státu, krajů a obcí. (Matoušek, 2007)

Sociální služby jsou specializované činnosti, které mají pomoci člověku řešit jeho nepříznivou sociální situaci. Příčiny vzniku nepříznivé sociální situace jsou velmi různorodé, a proto také existuje pestrá škála druhů sociálních služeb. Poskytnutí sociální služby samo o sobě ovšem nedokáže v plné míře tyto příčiny odstranit. Má ale člověku pomoci, respektive má podporovat jeho vlastní aktivitu k řešení nepříznivé sociální situace. Sociální služba nemůže převzít odpovědnost člověka za jeho vlastní osud či životní perspektivu. (Matoušek, 2008)

Sociální služby jsou poskytovány lidem společensky znevýhodněným, a to s cílem zlepšit kvalitu jejich života, popřípadě je v maximální možné míře do společnosti začlenit, nebo společnost chránit před riziky, jichž jsou tito lidé nositeli. Sociální služby proto zohledňují jak osobu uživatele, tak jeho rodinu, skupiny, do nichž patří, případně zájmy širšího společenství. (Matoušek, 2007)

Sociální služby by v maximálním možném rozsahu měly lidem pomáhat žít běžným životem – umožnit jim pracovat, nakupovat, navštěvovat školu, navštěvovat místa praktikování víry, účastnit se aktivit volného času, starat se o sebe a o svou domácnost stejně jako o všechny další věci, které jsou lidmi vnímány jako samozřejmé až do chvíle, kdy jim v nich nějaký stav či událost začne bránit. Proto existuje velmi silná preference služeb, které jsou založeny na svém poskytování v rámci vlastního přirozeného společenství, co umožňuje lidem žít ve vlastním domově, pracovat, vzdělávat se, zapojit se do života ve svém okolí. (www.cekas.cz)

Sociální služby se zaměřují především na:

- zabezpečení přiměřených životních podmínek pro lidi, kteří svou situaci neumí zvládnout sami
- vytváření vhodných podmínek, které zabraňují vzniku nebo nárůstu negativních společenských jevů
- vytváření podpůrných aktivit, které brání nepříznivému vývoji jedince, rodiny či společnosti (Kozlová, 2005)

1.4 Sociální služby v letech 1990 – 2007

Škála a rozsah sociálních služeb do roku 1989 byly charakteristické nedostatečnou skladbou a strukturou těchto služeb a jejich omezeným množstvím. Sociální služby vykonával do roku 1989 víceméně jen stát, který se snažil zastávat všechny funkce včetně těch, které občanská společnost svěřuje rodině, obci či nestátním institucím. Občané byli pouze pasivními příjemci služeb, kteří o jejich podobě a kvalitě neměli možnost spolurozhodovat. Rok 1989 byl v poskytování sociálních služeb přelomem. Tehdy společenské změny odstartovaly jejich razantní rozvoj, a to jak v měřítku kvantitativním, tak kvalitativním. Začalo se rozlišovat velké množství sociálních služeb zejména neinstitutcionální péče, zároveň velmi rychle začaly vznikat zcela nové služby. (Holmerová, Jurásková, Zikmundová, 2003) Zastaralá legislativa znala převážně ústavní péči a pečovatelskou službu. Všechny ostatní služby, jako např. osobní asistence, azylové domy, respitní péče, domy na půl cesty a mnohé další, byly provozovány bez právní úpravy podmínek. (Varvažovská, 2008) Po roce 1989 se sice nabídka sociálních služeb rozšířila – začaly je poskytovat církve, nestátní neziskové organizace i fyzické osoby, nicméně se ukázalo, že jejich kvalita je velmi rozdílná. Navíc neexistovala žádná organizace, která by pracovníky ze sociální oblasti na jedné straně zastřešovala a na druhé straně řešila jejich mnohdy závažná pochybení. V souvislosti s tím se začalo mluvit o nutné změně, kterou přinesl až nový zákon o sociálních službách účinný od ledna roku 2007. (www.mankva.cz)

O začátku 90. let byly postupně uvedeny do života nové zásady poskytování sociálních služeb, které jsou běžně uplatňovány v sociálních systémech vyspělých evropských zemích.

Jedná se o tyto principy:

- a) demonopolizace sociálních služeb
- b) decentralizace státní sociální správy
- c) demokratizace sociální správy
- d) pluralizace financování sociálních služeb
- e) změna postavení člověka při poskytování sociálních služeb
- f) přiměřenost sociální pomoci sociální potřebě

- g) personifikace sociální pomoci
 - h) profesionalizace sociální pomoci
- (Průša, 2007)

1.5 Sociální služby po roce 2007

K 1. 1. 2007 nastala mnoho let před tím připravovaná „revoluce“ sociálních služeb. Nový zákon přinesl zcela nový systém. Zavádí nové pojmy, jako je registr poskytovatelů, standardy kvality sociálních služeb, inspekce kvality, příspěvek na péči, narovnaná postavení jednotlivých poskytovatelů, zlepšuje diametrálně postavení uživatelů sociálních služeb, nastavuje systém, který zavádí kvalitativní prvky a kvalitu měří a stimuluje, akcentuje oblast lidských práv a svobod jak u zájemců a sociální služby, tak u uživatelů a mnoho dalšího. (Průša, 2007)

Cílem služeb bývá mimo jiné podporování rozvoje nebo alespoň zachování stávající soběstačnosti uživatele, jeho návrat, resp. setrvání v jeho vlastním domácím prostředí, obnovení nebo zachování původního životního stylu, rozvíjení schopnosti uživatelů služeb a umožnění (pokud toho mohou být schopni) vést samostatný život, snížení sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem života uživatelů. Prostřednictvím sociálních služeb je zajišťována pomoc při péči o vlastní osobu, stravování, ubytování, pomoc při zajištění chodu o domácnosti, ošetřování, pomoc s výchovou, poskytnutí informací, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, socioterapie, pomoc při prosazování práv a zájmů. (Průša, 2004)

1.6 Typologie sociálních služeb

Sociální služby jsou členěny do tří základních oblastí:

- **Sociální poradenství**, které je obvykle specializované pro určitou cílovou skupinu či situaci, přičemž základní poradenství je nedílnou složkou všech poskytovaných sociálních služeb.
- **Služby sociální péče** zahrnují služby, jejichž hlavním cílem je zabezpečovat lidem základní životní potřeby, které nemohou být zajištěny bez péče a pomoci jiné osoby. Umožnit lidem v nejvyšší možné míře zapojení do běžného života společnosti a v

případech, kdy toto není možné s ohledem na jejich fyzický a psychický stav, zajistit důstojné prostředí a zacházení.

- **Služby sociální prevence** slouží zejména k předcházení sociálnímu vyloučení osob, které jsou ohroženy sociálně negativními jevy.

Sociální služby jsou členěny také podle místa jejich poskytování:

- **Terénní služby** jsou poskytovány v prostředí, kde člověk žije, tj. v domácnosti, v místě, kde pracuje, vzdělává se nebo tráví volný čas. Příkladem může být pečovatelská služba, osobní asistence či terénní programy pro ohroženou mládež.

- **Ambulantní služby** - člověk dochází do specializovaných zařízení, jako jsou například poradny, denní stacionáře pro osoby se zdravotním postižením nebo kontaktní centra pro osoby ohrožené závislostí na návykových látkách.

- **Pobytové služby** jsou poskytovány v zařízeních, kde člověk v určitém období svého života fakticky celoročně žije. Jedná se především o domovy pro seniory či pro osoby se zdravotním postižením, ale patří sem také tzv. chráněné bydlení pro osoby se zdravotním postižením či azylové domy pro matky s dětmi nebo osoby bez přístřeší.

Zákon o sociálních službách vymezuje následující druhy sociálních služeb:

1.6.1 Sociální poradenství

Sociální poradenství zahrnuje základní sociální poradenství a odborné sociální poradenství. Základní sociální poradenství poskytuje osobám potřebné informace přispívající k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Sociální poradenství je základní činností při poskytování všech druhů sociálních služeb; poskytovatelé sociálních služeb jsou vždy povinni tuto činnost zajistit.

Odborné sociální poradenství je poskytováno se zaměřením na potřeby jednotlivých okruhů sociálních skupin osob v občanských poradnách, manželských a rodinných poradnách, poradnách pro seniory, poradnách pro osoby se zdravotním postižením, poradnách pro oběti trestných činů a domácího násilí; zahrnuje též sociální práci s osobami, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností. Odborné sociální poradenství je poskytováno bezplatně.

V ČR působí 758 služeb sociálního poradenství, z toho je 644 registrovaných služeb poskytováno nestátními neziskovými organizacemi, 8 obchodními společnostmi, 5 fyzickými osobami, 8 městy/obcemi, 90 příspěvkovými organizacemi krajů a obcí, 3 spadají mezi ostatní formy. (Kolektiv autorů, 2011)

1.6.2 Služby sociální péče

Služby sociální péče napomáhají osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost, s cílem umožnit jim v nejvyšší možné míře zapojení do běžného života společnosti, a v případech, kdy toto vylučuje jejich stav, zajistit jim důstojné prostředí a zacházení.

Osobní asistence

Osobní asistence je terénní služba poskytovaná osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, a jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Služba se poskytuje bez časového omezení, v přirozeném sociálním prostředí osob a při činnostech, které osoba potřebuje. Služba je poskytována za úhradu od uživatele.

Pečovatelská služba

Pečovatelská služba je terénní nebo ambulantní služba poskytovaná osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, a rodinám s dětmi, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Služba poskytuje ve vymezeném čase (především časovým vymezením se odlišuje od služby osobní asistence) v domácnostech osob a ambulancích zařízení. Služba je poskytována za úhradu od uživatele.

Tísňová péče

Tísňová péče je terénní služba, kterou se poskytuje nepřetržitá distanční hlasová a elektronická komunikace s osobami vystavenými stálému vysokému riziku ohrožení zdraví nebo života v případě náhlého zhoršení jejich zdravotního stavu nebo schopností. Služba je poskytována za úhradu od uživatele.

Průvodcovské a předčitatelské služby

Průvodcovské a předčitatelské služby jsou terénní nebo ambulantní služby poskytované osobám, jejichž schopnosti jsou sníženy z důvodu věku nebo zdravotního postižení v oblasti orientace nebo komunikace, a napomáhá jim osobně si vyřídit vlastní záležitosti. Služba je poskytována za úhradu od uživatele.

Podpora samostatného bydlení

Podpora samostatného bydlení je terénní službou poskytovanou osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení nebo chronického onemocnění, včetně duševního onemocnění, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby.

Odlehčovací služby

Odlehčovací služby jsou terénní, ambulantní nebo pobytové služby poskytované osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení a o které je jinak pečováno v jejich přirozeném sociálním prostředí; cílem služby je umožnit pečující fyzické osobě nezbytný odpočinek. Služba je poskytována za úhradu od uživatele.

Centra denních služeb a Denní stacionáře

V denních stacionářích a centrech denních služeb se poskytují ambulantní služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku nebo zdravotního postižení, a osobám s chronickým duševním onemocněním, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Služba je poskytována za úhradu od uživatele.

Týdenní stacionáře

V týdenních stacionářích se poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku nebo zdravotního postižení, a osobám s chronickým duševním onemocněním, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Služba je poskytována za úhradu od uživatele.

Domovy pro osoby se zdravotním postižením

V domovech pro osoby se zdravotním postižením se poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Služby v domovech pro osoby se zdravotním postižením jsou obvykle uzpůsobeny věku a charakteru potřeb klientů vyplývajících z druhu zdravotního postižení. Služba je poskytována za úhradu od uživatele.

Domovy pro seniory

V domovech pro seniory se poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost zejména z důvodu věku a jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Služba je poskytována za úhradu od uživatele.

Domovy se zvláštním režimem

V domovech se zvláštním režimem se poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického duševního onemocnění nebo závislosti na návykových látkách, a osobám se stařeckou, Alzheimerovou demencí a ostatními typy demencí, které mají sníženou soběstačnost z důvodu těchto onemocnění a jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Režim v těchto zařízeních při poskytování sociálních služeb je přizpůsoben specifickým potřebám těchto osob. Služba je poskytována za úhradu od uživatele.

Chráněné bydlení

Chráněné bydlení je pobytová služba poskytovaná osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení nebo chronického onemocnění, včetně duševního onemocnění, a jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Chráněné bydlení má formu skupinového, popřípadě individuálního bydlení, které má charakter běžného bydlení v bytech a domech. Služba je poskytována za úhradu od klienta.

Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče

Ve zdravotnických zařízeních ústavní péče se poskytují pobytové sociální služby osobám, které již nevyžadují ústavní zdravotní péči, ale vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nejsou schopny se obejít bez pomoci jiné fyzické osoby a nemohou být proto propuštěny ze zdravotnického zařízení ústavní péče do doby, než jim je zabezpečena pomoc osobou blízkou nebo jinou fyzickou osobou nebo zajištěno poskytování terénních nebo ambulantních sociálních služeb anebo pobytových sociálních služeb v zařízeních sociálních služeb. (www.mpsv.cz)

1.6.3 Služby sociální prevence

Služby sociální prevence napomáhají zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou jím ohroženy pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí a ohrožení práv a oprávněných zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby. Cílem služeb sociální prevence je napomáhat osobám k překonání jejich nepříznivé sociální situace a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů.

Raná péče

Raná péče je terénní, popřípadě ambulantní služba poskytovaná dítěti a rodičům dítěte ve věku do 7 let, které je zdravotně postižené nebo jehož vývoj je ohrožen v důsledku nepříznivé sociální situace. Služba je zaměřena na podporu rodiny a podporu vývoje dítěte s ohledem na jeho specifické potřeby. Služba je poskytována bezúplatně.

Telefonická krizová pomoc

Služba telefonické krizové pomoci je terénní služba poskytovaná na přechodnou dobu osobám, jež se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života nebo v jiné obtížné životní situaci, kterou přechodně nemohou řešit vlastními silami. Odborní pracovníci jsou kontaktováni telefonem a nedochází k přímému kontaktu mezi uživatelem a odborníkem. Služba je poskytována bezúplatně.

Tlumočnické služby

Tlumočnické služby jsou terénní, popřípadě ambulantní služby poskytované osobám s poruchami komunikace způsobenými především smyslovým postižením, které zamezuje běžné komunikaci s okolím bez pomoci jiné fyzické osoby. Služba je poskytována bezúplatně.

Azylové domy

Azylové domy poskytují pobytové služby na přechodnou dobu osobám v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení. Služby v azylových domech jsou uzpůsobeny potřebám uživatelů, a to především s ohledem na okolnosti ztráty bydlení, tj. rozdílně jsou koncipovány azylové domy pro rodiče s dětmi, pro muže, ženy, oběti domácího násilí apod. Služba je poskytována za úhradu od uživatele služby.

Domy na půl cesty

Domy na půl cesty poskytují pobytové služby zpravidla pro osoby do 26 let věku, které po dosažení zletilosti opouštějí školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, popřípadě pro osoby z jiných zařízení pro péči o děti a mládež, a pro osoby, které jsou propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranné léčby. Způsob poskytování sociálních služeb v těchto zařízeních je přizpůsoben specifickým potřebám těchto osob. Služba je poskytována za úhradu od uživatele.

Kontaktní centra

Kontaktní centra jsou nízkoprahová zařízení poskytující ambulantní, popřípadě terénní služby osobám ohroženým závislostí na návykových látkách. Cílem služby je snižování sociálních a zdravotních rizik spojených se zneužíváním návykových látek. Služba je poskytována bezúplatně.

Krizová pomoc

Krizová pomoc je terénní, ambulantní nebo pobytová služba na přechodnou dobu poskytovaná osobám, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života, kdy přechodně nemohou řešit svoji nepříznivou sociální situaci vlastními silami. Služba je poskytována bezúplatně.

Intervenční centra

Služby intervenčních center jsou určeny obětem domácího násilí, a to v případech, kdy agresor byl vykázán ze společného obydlí. Osobě ohrožené násilným chováním je nabídnuta pomoc nejpozději do 48 hodin od vykázání agresora. Pomoc intervenčního centra může být poskytnuta rovněž na základě žádosti osoby ohrožené násilným chováním jiné osoby obývající s ní společné obydlí nebo i bez takového podnětu, a to bezodkladně poté, co se intervenční centrum o ohrožení osoby násilným chováním dozví. Součástí služby je zajištění spolupráce a vzájemné informovanosti mezi intervenčními centry, poskytovateli jiných sociálních služeb, orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, útvary Policie České republiky a obecní policie, jakož i ostatními orgány veřejné správy. Sociální služby v intervenčním centru jsou poskytovány jako služby ambulantní, terénní nebo pobytové. Služba je poskytována bezúplatně.

Nízkoprahová denní centra

Nízkoprahová denní centra poskytují ambulantní, popřípadě terénní služby pro osoby bez přístřeší. Služba je poskytována bezúplatně.

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež poskytují ambulantní, popřípadě terénní služby dětem ve věku od 6 do 26 let ohroženým společensky nežádoucími jevy. Cílem služby je zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem jejich života, umožnit jim lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Služba může být poskytována osobám anonymně. Služba je poskytována bezúplatně.

Noclehárny

Noclehárny poskytují ambulantní služby osobám bez přístřeší, které mají zájem o využití hygienického zařízení a přenocování. Služba je poskytována za úhradu od uživatele.

Služby následné péče

Služby následné péče jsou ambulantní nebo pobytové služby poskytované osobám s chronickým duševním onemocněním a osobám závislým na návykových látkách, které absolvovaly ústavní léčbu ve zdravotnickém zařízení, absolvovaly ambulantní léčbu nebo se jí podrobují, nebo osobám, které abstinují. Služba je poskytována bezúplatně vyjma nákladů na zajištění bydlení.

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi jsou terénní, popřípadě ambulantní služby poskytované rodině s dítětem, jehož vývoj je ohrožen v důsledku dopadů dlouhodobě krizové sociální situace, kterou rodiče nedokážou sami bez pomoci překonat, a u něhož existují další rizika ohrožení jeho vývoje. Služba je poskytována bezúplatně.

Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením

Sociálně aktivizační služby jsou ambulantní, popřípadě terénní služby poskytované osobám v důchodovém věku nebo osobám se zdravotním postižením ohroženým sociálním vyloučením. Služba je poskytována bezúplatně.

Sociálně terapeutické dílny

Sociálně terapeutické dílny jsou ambulantní služby poskytované osobám se sníženou soběstačností z důvodu zdravotního postižení, které nejsou z tohoto důvodu umístitelné na otevřeném ani chráněném trhu práce. Jejich účelem je dlouhodobá a pravidelná podpora zdokonalování pracovních návyků a dovedností prostřednictvím sociálně pracovní terapie. Služba je poskytována obvykle bezúplatně.

Terapeutické komunity

Terapeutické komunity poskytují pobytové služby i na přechodnou dobu pro osoby závislé na návykových látkách nebo osoby s chronickým duševním onemocněním, které mají zájem o začlenění do běžného života. Služba je poskytována za úhradu od uživatele.

Terénní programy

Terénní programy jsou terénní služby poskytované osobám, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy. Služba je určena pro problémové skupiny osob, uživatele návykových látek nebo omamných psychotropních látek, osoby bez přístřeší, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách a jiné sociálně ohrožené skupiny. Cílem služby je tyto osoby vyhledávat a minimalizovat rizika jejich způsobu života. Služba může být osobám poskytována anonymně. Služba je poskytována bezúplatně.

Sociální rehabilitace

Sociální rehabilitace je soubor specifických činností směřujících k dosažení samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti osob, a to rozvojem jejich specifických schopností a dovedností, posilováním návyků a nácvikem výkonu běžných, pro samostatný život nezbytných činností alternativním způsobem využívajícím zachovaných schopností, potenciálů a kompetencí. Sociální rehabilitace se poskytuje formou terénních a ambulantních služeb, nebo formou pobytových služeb poskytovaných v centrech sociálně rehabilitačních služeb. Služba je poskytována obvykle bezúplatně. (www.mpsv.cz)

1.6.4 Základní a fakultativní služby

Základní služby představují výchozí prvky systému – komponenty neboli součásti dále nedělitelné, které v kontextu situací uživatele vytváří komplexy služeb. Vymezení základních sociálních služeb dává potencionálním uživatelům konkrétní představu o tom, co bude obsahem pomoci, respektive služby nabízené poskytovatelem. Zároveň umožňuje definovat, jaké činnosti musí poskytovatel zabezpečit, aby mohl označit nabízené služby konkrétním názvem (např. noclehárna je komplexem tvořeným těmito základními prvky: ubytování, hygiena, poradenství).

Základní služby neboli činnosti jednotlivých služeb jsou definovány zákonem o sociálních službách č. 108/2006 Sb. A dále pak přesněji rozvedeny v prováděcí vyhlášce č. 505/2006 Sb.

Mimo tyto základní činnosti rozeznává zákon ještě činnosti tzv. fakultativní, které jakýmkoliv způsobem souvisí s činnostmi hlavními, resp. sociální službou. Tyto

fakultativní služby jsou pak poskytovány za úhradu a nejsou právně vynutitelné. Jejich rozsah, intenzita a škála záleží na poskytovateli sociální služby. V praxi může jít např. o vyhotovování fotokopií, dopravu nebo pedikúru (tam, kde není uvedené v hlavních činnostech) apod. (Kolektiv autorů, 2011)

Zákonem o sociálních službách jsou vymezeny činnosti, které jsou u jednotlivých druhů služeb různě kombinovány tak, aby byl naplněn cíl, poslání a charakter služby, jedná se o tzv. základní činnosti při poskytování sociálních služeb, kterými jsou: pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, poskytnutí ubytování, popřípadě přenocování, pomoc při zajištění chodu domácnosti, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, sociální poradenství, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí, telefonická krizová pomoc, nácvik dovedností pro zvládnutí péče o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších činností vedoucích k sociálnímu začlenění, podpora vytváření a zdokonalování základních pracovních návyků a dovedností. Fakultativně mohou být při poskytování sociálních služeb zajišťovány další činnosti. (Kolektiv autorů, 2011)

2 PŘÍJEMCI A POSKYTOVATELÉ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

2.1 Příjemci sociálních služeb

Sociální služby pomáhají lidem žít běžným životem - umožňují jim pracovat, nakupovat, navštěvovat školy, navštěvovat místa víry, účastnit se aktivit volného času, starat se sám o sebe a o domácnost apod. Zaměřují se na zachování co nejvyšší kvality a důstojnosti jejich života. Sociální služby jsou poskytovány jednotlivcům, rodinám i skupinám obyvatel. Mezi nejpočetnější skupiny příjemců sociálních služeb patří zejména senioři, lidé se zdravotním postižením, rodiny s dětmi, ale také lidé, kteří z různých důvodů žijí "na okraji" společnosti. Důležitým principem systému sociálních služeb je možnost kombinace různých druhů služeb a také kombinace služeb s pomocí a podporou ze strany rodiny či jiných blízkých osob.

Sociální služby jsou poskytovány přibližně 700 000 klientům, tj. cca 7% populace České republiky. (www.mpsv.cz)

Sociální služby a příspěvek na péči jsou při splnění podmínek stanovených v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, s účinností od **1. 1. 2007**, poskytovány:

- osobě, která je na území České republiky hlášena k trvalému pobytu,
- osobě, které byl udělen azyl,
- občanovi a rodinnému příslušníkovi občana členského státu Evropské unie,
- cizinci, který je držitelem povolení k dlouhodobému pobytu po dobu delší než 3 měsíce.

Vybrané typy sociálních služeb (azylové domy, kontaktní centra, noclehárny, terénní programy) jsou poskytovány také osobám legálně pobývajícím na území České republiky.

Na bezplatné poskytnutí základního sociálního poradenství o možnostech řešení nepříznivé sociální situace nebo jejího předcházení má nárok každá osoba. (Kolektiv autorů, 2011)

2.2 Poskytovatelé sociálních služeb

Síť sociálních služeb není na území ČR zcela rovnoměrná. Služby jsou lépe dostupné v městských aglomeracích. Systém zajištění sítě služeb odpovídající potřebám obyvatel je založen na plánování sociálních služeb, které vychází z hodnocení potřeb obyvatel, kapacitních možností poskytovatelů a cílů veřejné správy. Plánování sociálních služeb je především povinností krajských samospráv. Zákonem o sociálních službách je garantováno, že na procesech plánování a rozhodování mohou participovat uživatelé služeb, poskytovatelé služeb a obce. (Kolektiv autorů, 2011)

Kdo sociální služby poskytuje

- **Obce a kraje** dbají na vytváření vhodných podmínek pro rozvoj sociálních služeb, zejména zjišťováním skutečných potřeb lidí a zdrojů k jejich uspokojení; kromě toho sami zřizují organizace poskytující sociální služby.
- **Nestátní neziskové organizace a fyzické osoby**, které nabízejí široké spektrum služeb, jsou rovněž významnými poskytovateli sociálních služeb.
- **Ministerstvo práce a sociálních věcí** je nyní zřizovatelem pěti specializovaných ústavů sociální péče. (Kolektiv autorů, 2011)

2.2.1 Obce a kraj

Příspěvková organizace

Příspěvková organizace je jednou z forem veřejného ústavu, právnickou osobou veřejného práva zřízenou k plnění úkolů ve veřejném zájmu. V České republice upravuje základy právního postavení příspěvkových organizací zákon o rozpočtových pravidlech státu a zákon o rozpočtových pravidlech územních odborů. Podle nich zřizují příspěvkové organizace organizační složky státu a územní samosprávné celky, a to pro takové činnosti v jejich působnosti, které jsou zpravidla neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu. O vzniku příspěvkové organizace vydává zřizovatel zřizovací listinu. Zřizovatel dále jmenuje a

odvolává jejího ředitele, rozhoduje o jeho odměňování, může šetřit stížnosti směřující proti němu a vůbec provádět kontrolu hospodaření celé příspěvkové organizace.

Příspěvková organizace hospodáří s peněžními prostředky získanými vlastní (resp. hlavní) činností a s peněžními prostředky od jiných osob, především z rozpočtu svého zřizovatele. Zřizovatel poskytuje příspěvkové organizaci příspěvek na provoz v návaznosti na výkony nebo jiná kritéria jejích potřeb. Výše příspěvku na provoz nebo úhrad podle jiných zákonů, jimiž příspěvková organizace zabezpečuje odměňování za práci svých zaměstnanců, má vliv na to, zda organizace odměňuje své zaměstnance platem, nebo mzdou.

Forma příspěvkové organizace je v České republice velmi častá vzhledem k tomu, že příspěvkové organizace hojně vykonávají činnost zejm. škol a školských zařízení, dále muzeí nebo nemocnic, také zařízení poskytující sociální služby.

Historicky jsou příspěvkové organizace socialisticky upravenou formou právně tradičních veřejných ústavů veřejného práva. V českém právním řádu se příspěvkové organizace zmiňují např. ve vyhlášce ministerstva financí č. 84/1958 Ú. 1., o rozpočtovém řádu národních výborů, dále ve vyhlášce vlády č. 78/1960 Sb., o rozpočtovém řádu národních výborů (čl. 15 odst. 2: „Národní výbor může za podmínek stanovených zvláštními předpisy poskytnout organizacím, které plní veřejné úkoly, příspěvek ze svého rozpočtu (příspěvkové organizace).“), poté ve vyhlášce vlády č. 90/1965 Sb., o plánovitém řízení národního hospodářství, v nařízení vlády č. 100/1966 Sb., o plánovitém řízení národního hospodářství, v nařízení vlády č. 14/1971 Sb., o finančním hospodaření státních a dalších hospodářských organizací, vyhlášce federálního ministerstva financí č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem, v zákoně č. 129/1989 Sb., o rozpočtové soustavě Československé socialistické republiky a o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky (rozpočtová pravidla), v zákoně č. 163/1989 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České socialistické republiky (rozpočtová pravidla republiky), v zákoně č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, v zákoně č. 563/1990 Sb., o rozpočtových pravidlech federace, a č.

576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky). (Šedivý, Medlíková, 2011)

2.2.2 Nestátní nezisková organizace

Nestátní nezisková organizace, někdy také jako nevládní nezisková organizace, anglickou zkratkou označovaná NGO (Non-Governmental Organization), je organizace nezřizovaná státem a na státu nezávislá, která je určena k obecně prospěšné činnosti nebo k neziskové činnosti pro soukromý prospěch. Světová banka považuje za nevládní neziskové organizace kromě nevládních univerzit a výzkumných pracovišť především organizace, jejichž aktivity „zmírňují utrpení, podporují zájmy chudých, chrání životní prostředí, poskytují základní sociální služby nebo vedou k rozvoji komunit“. (Kolektiv autorů, 2011)

Nestátní nezisková organizace (NNO) není v České republice oficiální právní termín ani právní forma či status právnické osoby, ale jde o termín již do značné ustálený ve společensko-ekonomických textech, sebeoznačení organizací i praxi veřejné správy. Nestátními neziskovými organizacemi v České republice mohou být, pokud v nich nemá účast stát a nejsou na něm závislé, například:

- občanské sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb.,
- obecně prospěšná společnost podle zákona č. 248/1995 Sb.,
- nadace nebo nadační fond podle zákona č. 227/1997 Sb.
- registrovaná církev nebo náboženská společnost nebo jimi zřízená tzv. církevní právnická osoba podle zákona č. 3/2002 Sb.

Doslovně vzato, nevládními neziskovými organizacemi jsou též některé veřejné subjekty zřizované územními samosprávnými celky, v České republice tedy kraji, obcemi nebo samosprávnými částmi obcí, ve formě příspěvkové organizace, veřejnoprávního sdružení, školské právnické osoby, neziskového zdravotnického zařízení apod. (Šedivý, Medlíková, 2011)

V ČR mají v souvislosti s pojmem NGO publicitu zejména ekologické organizace (například Greenpeace, Hnutí Duha, Děti Země), lidskoprávní organizace

(například česká pobočka Amnesty International, Liga lidských práv) a také organizace starající se o potřebné, mentálně postižené atd. Problematika existence, činnosti a financování (fundraising) nestátních neziskových organizací („neziskového sektoru“), je v České republice monitorována Informačním centrem neziskových organizací (ICN), o. p. s. Registrace nevládních neziskových organizací a státní dozor nad nimi přísluší podle jejich typu státním úřadům, zejména příslušným ministerstvům. (Kolektiv autorů, 2011)

Občanské sdružení

Je nejstarší a nejrozšířenější právní forma nevládní neziskové organizace v polistopadovém režimu v Česku. Činnost občanských sdružení je upravena zákonem o sdružování občanů č. 83/1990 Sb.

Účelem sdružení může být buď sdílení společných zájmů (sportovní kluby, myslivecká sdružení apod. – někdy též nazývány jako vzájemně prospěšná sdružení) nebo nějaká obecně prospěšná činnost (poskytování sociálních služeb, vzdělávací a informační aktivity apod.). Občanské sdružení vzniká registrací stanov na Ministerstvu vnitra České republiky. Členy sdružení mohou být fyzické i právnické osoby. Občanské sdružení může vlastním jménem podnikat v rámci cílů sdružení, případný zisk musí být použit na dosahování cílů sdružení. (Kolektiv autorů, 2009)

Obecně prospěšná společnost

Obecně prospěšná společnost (zkratka o. p. s.) je spolu s občanským sdružením, nadacemi a nadačními fondy a evidovanými právnickými osobami církví a náboženských společností jednou z právních forem nestátních neziskových organizací v České republice.

Činnost obecně prospěšných společností je upravena zákonem o obecně prospěšných společnostech č. 248/1995 Sb. Účelem obecně prospěšné společnosti je poskytování obecně prospěšných služeb uvedených v zakládací listině. Obecně prospěšná společnost vzniká dnem zápisu do rejstříku obecně prospěšných společností vedeným příslušným soudem. Zakladateli o. p. s. mohou být fyzické i právnické osoby.

Obecně prospěšná společnost může vlastním jménem podnikat v rámci tzv. doplňkové činnosti, případný zisk musí být použit na poskytování obecně prospěšných služeb, pro které byla obecně prospěšná společnost založena. (Šedivý, Turnerová, 2003)

Nadace a nadační fond

Nadace (angl. foundation) je právnická osoba, podle současného českého práva účelové sdružení majetku zřízené zakladatelem nebo zakladateli k dosahování obecně prospěšných cílů. Tím se nadace liší od (dnešním českým právem výslovně neupraveného) svěřenství (angl. trust), které může být zřízeno k libovolnému účelu, typicky ve prospěch konkrétní osoby (např. dědice nebo dědiců).

Jedná se o právnickou osobu s majetkovým substrátem, která sice má vlastní statutární orgány, ty však smějí s majetkem nadace disponovat jen v souladu s příkazy obsaženými v nadační listině nebo v závěti, jíž byla nadace zřízena. Účel nadace nesmí dodatečně měnit nikdo, ani její zakladatel, čímž se - ve veřejném zájmu - zčásti prolamuje právní zásada, že nositeli práv mohou být pouze lidé, nikoli věci. V nadaci přežívá a je navždy petrifikována vůle zakladatele.

Nejznámějšími nadacemi jsou Nadace Alfreda Nobela udělující každoročně Nobelovy ceny, v českých zemích pak historické Nadání Josefa, Marie a Zdenky Hlávkových (Hlávková nadace). (Kolektiv autorů, 2011)

Evidovaná právnická osoba církve a náboženské společnosti

Evidovaná právnická osoba podle zákona č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech (před novelizací zákonem č. 495/2005 Sb. církevní právnická osoba) může být orgán církve a náboženské společnosti, řeholní instituce nebo jiná církevní instituce osob hlásících se k církvi nebo náboženské společnosti založené za účelem vyznávání náboženské víry nebo účelové zařízení pro poskytování charitativních služeb. Příkladem takových právnických osob může být farnost, biskupství, charitativní organizace, řeholní řád nebo řeholní komunita atd.

Ostatní právnické osoby založené církví a náboženskou společností se mohou stát právnickými osobami například podle občanského zákoníku, obchodního zákoníku,

zákona o nadacích a nadačních fondech, zákona o obecně prospěšných společnostech atd.), nikoliv podle zákona o církvích a náboženských společnostech.

Evidovaná právnická osoba funguje jako samostatná právnická osoba, avšak v rámci církve a náboženské společnosti tvoří její součást a je církvi a náboženské společnosti, která ji založila, podřízená. (Vašítková, 2008)

2.2.3 Ministerstvo práce a sociálních věcí

Je nyní zřizovatelem pěti specializovaných ústavů sociální péče.
(www.mpsv.cz)

2.3 Pracovníci v sociálních službách

V sociálních službách pracuje téměř 56 000 pracovníků (v přepočtu na celé pracovní úvazky). Pracovníci v sociálních službách reprezentují cca 1,2 % z celkového počtu zaměstnaných v ČR. Z tohoto počtu je 39 000 pracovníků v přímé péči, což znamená, že zabezpečují službu v přímém kontaktu s klientem.

1. Pracovníci v přímé péči

- sociální pracovník
- pracovník v sociálních službách
- zdravotničtí pracovníci
- pedagogičtí pracovníci

2. Administrativní pracovníci

- vedoucí pracovníci
- administrativní pracovníci
- ostatní pracovníci

2.4 Systém kvality sociálních služeb v České republice

Základní požadavky pro poskytování sociální služby dokládá poskytovatel splněním registračních podmínek.

Registrační podmínky zahrnují zejména identifikační údaje právnické či fyzické osoby, doklady o prostorách služby, o naplnění hygienických předpisů, o odborné způsobilosti pracovníků a popis poskytovaného druhu služby. Při poskytování sociální služby musí poskytovatel plnit povinnosti poskytovatele dané zákonem o sociálních službách.

Jednou z povinností je dodržování **standardů kvality sociálních služeb**, které jsou přílohou č. 2 vyhlášky č. 505/2006 Sb., k provádění zákona o sociálních službách. Standardy kvality se týkají všech druhů sociálních služeb, a proto jsou formulovány obecně. Standardy popisují, jak má vypadat kvalitní sociální služba a jsou primárně zaměřeny na ochranu skupin obyvatel ohrožených sociálním vyloučením, na podporu lidské důstojnosti uživatel služeb, na rozvoj jejich autonomie a možnost vlastní volby. Standardy jsou rozděleny do části procedurální, personální a provozní. Standardy jsou souborem měřitelných a ověřitelných kritérií.

Podle zákona o sociálních službách je prováděna **kontrola registračních podmínek a inspekce poskytování sociálních služeb**. Obě kontroly probíhají v režimu zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů, a některá její specifika jsou uvedena v zákoně o sociálních službách. Kontroly jsou výkonem přenesené působnosti řízené MPSV. (Krutilová, Čámský, Sembdner, 2009) Kontrolu registračních podmínek provádí od srpna 2009 krajské úřady u těch služeb, které tento úřad registroval. Inspekci poskytování sociálních služeb provádí rovněž krajské úřady, ale jen u těch služeb, které registrovaly a které kraj ve své samostatné působnosti nezřizuje (cca 4 500 služeb). Služby, obvykle pobytová zařízení pro seniory a osoby se zdravotním postižením, které jsou zřizovány krajem, kontroluje MPSV (cca 800 služeb). Předmětem inspekční kontroly je a) plnění povinností poskytovatele a b) plnění standardů kvality sociálních služeb. Kontrolu zajišťují 2-3 členné inspekční týmy, které jsou složené ze zaměstnanců úřadů a z externích inspektorů, specializovaných odborníků. (Čermáková, Holečková, 2008)

Identifikované problémy v oblasti zajištění kvality sociálních služeb

a) Definování standardů kvality sociálních služeb: Standardy nepřinášejí přesné normativy ani metodické pokyny, jak by někteří poskytovatelé očekávali. Tento postup není možný, jelikož mezi druhy služeb panuje příliš velká rozmanitost a plošné pokyny by byly v rozporu s poskytováním služeb na základě individuálního přístupu k uživatelům.

b) Jednotnost inspekci sociálních služeb: Minimální právní ošetření této oblasti způsobuje rozdílnost postupů hodnocení jednotlivých kontrolních orgánů. Za účelem sladění požadavků kladených na poskytovatele MPSV vydalo Metodiku MPSV k provádění inspekci, která je pro krajské úřady pouze doporučením. MPSV provádí kontroly výkonu přenesené působnosti v oblasti inspekci, při kterých je kontrolováno dodržování zákonných ustanovení, nikoliv metodických postupů. Situaci se MPSV snaží řešit pravidelnými metodickými poradami.

c) Personální zajištění inspekci sociálních služeb: Na většině kontrolních orgánů není ve vztahu k počtu kontrolovaných služeb dostatečný počet zaměstnanců pro provádění inspekci. Zejména nedostatečná činnost MPSV je předmětem časté kritiky (např. Veřejného ochránce práv, Asociace poskytovatelů sociálních služeb). Počet inspektorů z krajských úřadů a MPSV doplňují specializovaní odborníci – externí inspektoři, kteří mají VŠ vzdělání, dlouholetou praxi s poskytováním služeb, prošli dlouhodobým vzděláváním inspektorů a jsou vedeni v Seznamu inspektorů MPSV. Tento systém externích inspektorů však nemá legislativní oporu a stojí na autoritě a aktivitách MPSV. Rovněž tak odborná způsobilost není dána zákonem, MPSV ji stanovilo požadavky pro absolvování vzdělávacího školení inspektorů, které probíhalo pouze v rámci projektu MPSV podporovaného ESF v letech 2006 - 2008. V současné době se nerealizuje žádné iniciální vzdělávání a průběžné vzdělávání pro zdokonalování systémů inspekci je omezené na minimum.

d) Financování inspekcí poskytování sociálních služeb: Náklady na výkon inspekcí sociálních služeb prováděných krajskými úřady jsou zahrnuty do příspěvku na výkon přenesené působnosti krajů. V letech 2008 a 2009 se jednalo o částku 30 mil. Kč, která nebyla účelově vázána. Finanční náklady ani personální potřeby výkonu inspekcí MPSV nebyly nikdy standardně zohledněny, jsou každým rokem řešeny ad hoc.

(Kolektiv autorů, 2011)

3 FINANCOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

3.1 Nákladovost sociálních služeb a jejich financování

Sociální služby jsou financovány vícezdrojově. Celkové náklady systému sociálních služeb činily v roce 2011 přibližně 26 mld. Kč, tj. přibližně 0,72 % HDP. Na celkových nákladech se klienti svými úhradami podílejí 35 %, územní samosprávy 25 %, státní rozpočet 30 % a fondy veřejného zdravotního pojištění 3 % (obvykle při souběhu zdravotní a sociální péče v domovech pro seniory a osoby se zdravotním postižením). (Kolektiv autorů, 2012)

Při výpočtu nákladovosti jednotlivých služeb a jejich následném srovnávání je třeba uvažovat odlišné charakteristiky každé skupiny sociálních služeb i jednotlivých služeb v rámci jedné skupiny. Nákladovost sociálních služeb, a služeb sociální péče především, se liší s ohledem na rozdílnou náročnost péče zajišťovanou jednotlivým klientům. Uživatelé s vyšší mírou závislosti na pomoci jiné fyzické osoby vyžadují k zajištění svých potřeb specifitější způsoby práce a poskytované péče oproti uživatelům služeb s nízkou mírou závislosti, což dále souvisí s přiznaným stupněm příspěvku na péči, tedy strukturou uživatelů dané služby. Odlišná nákladovost služeb vyplývá také z dalších okolností.

Mezi nejvýznamnější řadíme následující ukazatele.

- 1) geografická poloha služby v rámci ČR a stejně tak v rámci jednoho kraje způsobuje s ohledem na náklady na vytápění a spotřebu elektrické energie výrazné rozdíly v souvislosti s technickým stavem budov;
- 2) vlastní charakter zařízení sociálních služeb, jeho technický stav a stáří budov, v nichž jsou sociální služby zajišťovány;
- 3) socio-demografická situace v dané lokalitě², či regionu, z níž také vyplývají potřeby pro poskytování daných typů sociálních služeb s ohledem na různou strukturu uživatelů sociálních služeb;
- 4) personální zabezpečení služby, zejména stupeň potřebné kvalifikace pracovníků v přímé péči vůči specifickým metodám sociální práce a péče zajišťované uživatelům dané služby (Šedivý, Mendlíková, 2011)

Pro celkový rozbor situace je nutné sledovat nákladovost sociálních služeb u jednotlivých právních forem poskytovatelů sociálních služeb, kteří danou sociální službu poskytují. Pod typem právní formy NNO jsou zahrnuta občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti a církevní právnické osoby. Pro ukazatel nákladovosti v tomto dělení poskytovatelů je důležité současně sledovat srovnání nákladů dané sociální služby v přepočtu na plánovaný počet uživatelů druhu služby. Podmínkou pro objektivní zhodnocení je nutné porovnat tyto ukazatele opět s danými regionálními podmínkami vyplývajícími z daných krajských plánů rozvoje sociálních služeb.

V současném schématu finančního zajištění pomoci a péče dominují zdroje veřejné. Výdaje osob ze soukromých zdrojů nejsou fakticky dle současných indikátorů definovatelné. Ve finanční bilanci systému tak zaznamenáváme pouze výdaje, které jsou souhrnem úhrad za poskytnuté sociální služby. Veřejné zdroje jsou rozděleny mezi státní rozpočet (dotace a příspěvek na péči), územní rozpočty (zřizovatelské příspěvky a dotace) a fondy veřejného zdravotního pojištění (FVZP). Část veřejných zdrojů je přerozdělována v kompetenci veřejných institucí (stát, ÚSC a FVZP), další a majoritní část je v kompetenci klientů systému – příspěvek na péči. Využití příspěvku na péči, není současnou právní úpravou dostatečně regulováno tak, aby vynaložené prostředky byly příjemci dávek použity výhradně k zajištění péče a pomoci. (Kolektiv autorů, 2011)

3.2 Zdroje financování

- dotace kraje
- dotace obce
- dotace MPSV
- ostatní rezorty státní správy
- mezirezortní rady vlády (komise a výbory)
- příspěvek zřizovatele
- úhrady od uživatelů/klientů – příspěvek na péči
- ostatní úhrady od uživatelů (strava, ubytování...)
- úhrady za fakultativní služby
- úřady práce
- fondy zdravotních pojišťoven

- nadace zahraniční i tuzemské
 - sbírky
 - sponzorské dary
 - prostředky strukturálních fondů EU
 - ostatní (vlastní zdroje, prodej služeb a výrobků)
- (www.mpsv.cz)

3.2.1 Dotace státu

Dotace MPSV na sociální služby se uděluje na základě žádosti o dotaci. Podmínkou přidělení dotace je, aby žadatel byl registrovaným poskytovatelem sociálních služeb. Principy dotačního řízení jsou dány Příkazem ministra 13/2011, tj. dokumentací pro poskytování dotací ze státního rozpočtu poskytovatelům sociálních služeb v oblasti podpory poskytování sociálních služeb, především pak výzvou k dotačnímu řízení a metodikou pro poskytování dotací (dále jen metodika). Stanovené prioritní okruhy včetně koeficientů pro limity dotací tím nepopírají základní podmínky pro poskytnutí a stanovení optimálního návrhu dotace podle výše uvedené metodiky. Cílem MPSV je v rámci dotačního řízení vyloučení střetu zájmů, vytvoření rovného přístupu ke všem poskytovatelům sociálních služeb a transparentního dotačního systému, který primárně podporuje ty sociální služby, jež umožňují co nejdelší možné setrvání jejich uživatelů v domácím prostředí či místní komunitě.

Základní principy a priority dotačního řízení:

1. Vyloučení střetu zájmů
2. Rovný přístup ke všem poskytovatelům
3. Analýza střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb jakožto podkladů pro poskytování dotací
4. Podpora terénních a ambulantních služeb sociální péče
5. Podpora sociálních služeb zaměřených na podporu dětí ohrožených sociálním vyloučením, včetně podpory jejich případných pěstounských rodin a dále sociálních služeb zaměřených na jednotlivce ohrožené předlužením a s tím souvisejícími sociálně nežádoucími jevy

6. Podpora pobytových služeb sociální péče realizující kroky vedoucí k deinstitucionalizaci a humanizaci
7. Zpřesnění rozsahu působnosti Programu podpory B
8. Nepodpora navyšování kapacit pobytových služeb sociální péče
9. Nepodpora těm sociálním službám, které jsou v rozporu s obecnými pravidly dotačního řízení a finanční kontroly
(www.mpsv.cz)

3.2.2 Příspěvek zřizovatele

Tato kapitola finančních zdrojů se týká pouze organizací, které zřizuje obec, kraj nebo MPSV, tzv. příspěvková organizace.

Příspěvková organizace hospodaří s peněžními prostředky získanými vlastní (resp. hlavní) činností a s peněžními prostředky od jiných osob, především z rozpočtu svého zřizovatele. Zřizovatel poskytuje příspěvkové organizaci příspěvek na provoz v návaznosti na výkony nebo jiná kritéria jejich potřeb. Výše příspěvku na provoz nebo úhrad podle jiných zákonů, jimiž příspěvková organizace zabezpečuje odměňování za práci svých zaměstnanců, má vliv na to, zda organizace odměňuje své zaměstnance platem, nebo mzdou.

Forma příspěvkové organizace je v České republice velmi častá vzhledem k tomu, že příspěvkové organizace hojně vykonávají činnost zejm. škol a školských zařízení, dále muzeí nebo nemocnic, také zařízení poskytující sociální služby. (Kolektiv autorů, 2011)

3.2.3 Úhrady od uživatelů

Zákon o sociálních službách upravuje způsoby zajištění pomoci osobám sociálně vyloučeným nebo hroženým sociálním vyloučením. Důvody sociálního vyloučení jsou způsobeny jednak dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem a/nebo nepříznivou sociální situací. V případě dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu jsou obvykle využívány služby sociální péče a v případě nepříznivé sociální situace pak služby sociální prevence. Sociální poradenství pak intervenuje ve všech situacích, které člověk

nedokáže samostatně zvládnout. Nedílnou součástí systému pomoci ve výše uvedených situacích je zajištění péče a pomoci neformálními způsoby, tj. především z prostředí rodiny a dalších blízkých osob. Péče a pomoc osobám je obvykle zabezpečena s využitím neformálních (soukromých) i veřejných zdrojů. Míra spoluúčasti neformálních a veřejných zdrojů je individuální a závisí na jedné straně na možnostech a životních okolnostech jednotlivců a jejich blízkých a na druhé straně na fyzické a finanční dostupnosti sociálních služeb. Synergické využití neformálních a veřejných zdrojů pak nazýváme pojmem sdílená péče či pomoc. Příspěvek na péči je v systému sociálních služeb určen především k úhradě základních činností péče poskytovaných v rámci služeb sociální péče, tj.:

- o pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu,
- o pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu,
- o pomoc při zajištění chodu domácnosti,
- o výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
- o zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- o sociálně terapeutické činnosti,
- o pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Příspěvek na péči, podmínky jeho přiznání a výplaty

Příspěvek na péči je určen k posílení kompetencí osob závislých na pomoci jiné osoby a pečujícího prostředí tak, aby každý individuálně mohl zvolit pro něj nejúčelnější způsob zajištění potřeb. Příspěvek na péči je odstupňován podle míry závislosti, přičemž jeho hodnota je primárně odvozena od obvyklých nákladů spojených s péčí. Jedná se o příspěvek na péči a nikoliv o plnou saturaci nákladů péče, a to jak prostřednictvím poskytovatelů sociálních služeb nebo formou péče zajišťované osobami blízkými. Příspěvek na péči umožňuje zabezpečovat péči v přirozeném prostředí, tj. napomáhá krýt náklady pečujícímu prostředí. Optimálním modelem je sdílení péče mezi neformálním pečujícím prostředím (rodina nebo jiné pečující osoby) a registrovanými poskytovateli sociálních služeb. Příspěvek na péči náleží těm lidem, kteří jsou především z důvodu nepříznivého zdravotního stavu závislí na pomoci jiné osoby, a to v oblasti běžné denní péče o vlastní osobu a v soběstačnosti. Péči o vlastní osobu se

rozumí především takové denní úkony, které se týkají zajištění či přijímání stravy, osobní hygieny, oblékání a pohybu. Soběstačností se rozumí úkony, které umožňují účastnit se sociálního života, tj. např. schopnost komunikovat, nakládat s penězi či předměty osobní potřeby, obstarat si osobní záležitosti, uvařit si, vyprat a uklidit. (Kolektiv autorů, 2007) Příspěvek náleží osobě, o kterou má být pečováno, nikoliv osobě, která péči zajišťuje. Příspěvek na péči nemůže být přiznán dítěti, které je mladší než jeden rok.

Schopnost zvládnout péči o vlastní osobu a být soběstačný je u každého člověka různá, proto zákon rozeznává čtyři stupně závislosti na pomoci jiné osoby, a to od mírné závislosti až po závislost úplnou. Příspěvek je možné požádat na obecním úřadu obce s rozšířenou působností, v jejímž spádovém území má žadatel trvalý nebo hlášený pobyt.

Výše příspěvku pro osoby do 18 let věku činí za kalendářní měsíc

- o 3 000 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost),
- o 5 000 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost),
- o 9 000 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost),
- o 12 000 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost).

Výše příspěvku pro osoby starší 18 let činí za kalendářní měsíc

- o 2 000 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost),
- o 4 000 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost),
- o 8 000 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost),
- o 12 000 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost).

Člověk – žadatel o příspěvek – musí dodržet stanovené povinnosti, respektive podrobit se některým procedurám. V první řadě musí správně podat žádost o příspěvek na péči a uvést všechny požadované povinné informace, tj. kromě osobních údajů také údaje o tom, jakým způsobem má být příspěvek vyplácen, a údaje o tom, kdo bude potřebnou péči zajišťovat. Pokud žadatel neuvede všechny povinné údaje – především ve vztahu ke způsobu zajištění péče – řízení o příspěvku se nezačíná. Následuje proces posouzení stupně závislosti na pomoci jiné osoby, který zahajuje sociální pracovník. Sociální pracovník provede sociální šetření v prostředí, kde žadatel žije. Po provedení

sociálního šetření se žádostí o příspěvek zabývá posudkový lékař ČSSZ, který hodnotí funkční dopady zdravotního stavu na schopnost žadatele pečovat o sebe a být soběstačným a vychází přitom z výsledku sociálního šetření.

Pokud se žadatel odmítne podrobit některé z výše uvedených procedur, například neumožní provedení sociálního či zdravotního posouzení, pak ztrácí možnost získat příspěvek na péči. O tom, zda bude příspěvek přiznán či nikoliv, rozhoduje obecní úřad obce s rozšířenou působností. Zákon umožňuje obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností vyplácet příspěvek v hotovosti (tj. i poštovní poukázkou) nebo na účet, který příjemce určí. Nárok na výplatu příspěvku vzniká podáním žádosti o přiznání příspěvku. První výplata příspěvku zahrnuje výplatu příspěvku i za období, ve kterém probíhalo správní řízení. Příspěvek lze použít pouze na výdaje související se zabezpečením pomoci a podpory osobě, která je závislá na péči jiné osoby. Může být tedy spotřebován jako úhrada za péči, kterou zajišťuje poskytovatel sociální služby, a samozřejmě také na výdaje, jež vzniknou pečující osobě, tj. rodinnému příslušníkovi či jiné osobě, která není poskytovatelem sociální služby. Dá se také předpokládat, že oba výše uvedené způsoby bude příjemce kombinovat dle vlastní potřeby. Způsob využití příspěvku kontrolují pracovníci obecních úřadů obcí s rozšířenou působností. Pokud je zjištěno, že příspěvek není používán správně, může obecní úřad určit tzv. zvláštního příjemce, který zajistí správné použití příspěvku, a v případech zneužívání příspěvku nárok na výplatu příspěvku odejmout.

Klient si z těchto prostředků nakupuje pro sebe služby také od poskytovatelů, kteří jsou registrováni u příslušného krajského úřadu. Služby, které jsou poskytovány za úhradu, má každý poskytovatel uvedeny v ceníku služeb. MPSV uvádí minimální ceny za jednotlivé úkony a vyhláška 505/2006 Sb. Ceny maximální za jednotlivé úkony. Každý poskytovatel si může ceny regulovat nebo navyšovat v odůvodněných případech. Předem stanovené ceny jsou součástí Smlouvy o poskytování sociálních služeb. Tento dokument je povinnou součástí dokumentace každého klienta toho kterého poskytovatele. Platby jsou vypočítávány dle skutečně odebraných služeb a skutečnému času jejich vykonávání, resp. poměrnému krácení hodinových sazeb. Klient platbu za poskytnutí sociálních služeb provádí v předem stanovený den následujícího měsíce.

Při rozhodování o stanovení rozsahu svobody volby klienta při využití získaných prostředků byla diskutována řada možných variant. Nakonec byla zvolena varianta poskytnutí finančních prostředků klientovi s tím, že v zákoně jsou stanoveny podmínky, které musí klient dodržovat. Přitom se vycházelo mj. z toho, že jedním ze základních principů sociální politiky je princip indiferentnosti státu vůči tomu, jak občané sociální pomoc využijí, resp. Na co od státu získané prostředky vynaloží. (Potůček, 2002)

Přestože poznatky získané z řady analýz zahraničních zkušeností (Österle, 2007) ukazují, že zavedením nového systému financování sociálních služeb prostřednictvím příspěvku na péči dochází k výraznému odlivu od péče poskytované v pobytových zařízeních k péči poskytované v ambulantních a terénních zařízeních, získané poznatky o vývoji v naší zemi tuto skutečnost nepotvrdily. (Horecký, 2012) Z údajů informačního systému o příspěvku na péči vyplývá, že počet klientů, kteří pobírají příspěvek na péči stále přibývá. (Průša a kol., 2012)

3.2.4 Úhrady za fakultativní služby

Úhrada za fakultativní činnosti může být stanovena v plné výši nákladů na tyto služby.

Příklad fakultativních služeb:

- paušální
- správa soukromých finančních prostředků uživatele (pro DOZP)
- vedení karty ošacení a soukromého majetku
- možnost připojení vlastního PC
- používání vlastních elektrospotřebičů

- nepaušální
- zkrášlovací úkony
- přímé zajišťování služeb mimo Jedličkův ústav, příspěvkovou organizaci v sociální síti (když úkon provede pracovník na požádání uživatele)
- možnost jednorázového ubytování a zajištění stravy rodinným příslušníkům uživatele
- rehabilitační a aktivizační pobyty nad rámec běžné služby
- doprava služebním automobilem v případě požadavku uživatele

3.2.5 Úřady práce

Poskytují finanční příspěvek pro chráněné pracovní místo a chráněnou pracovní dílnu takto:

Chráněné pracovní místo je pracovní místo vytvořené zaměstnavatelem pro osobu se zdravotním postižením na základě písemné dohody s úřadem práce. Chráněné pracovní místo musí být provozováno po dobu nejméně 2 let ode dne sjednaného v dohodě. ÚP může na toto místo poskytnout příspěvek.

Chráněná pracovní dílna je pracoviště zaměstnavatele vymezené na základě dohody s ÚP a přizpůsobené pro zaměstnávání osob se zdravotním postižením, kde je v průměrném ročním přepočteném počtu zaměstnáno nejméně 60 % těchto zaměstnanců. Chráněná pracovní dílna musí být provozována po dobu nejméně 2 let ode dne sjednaného v dohodě. ÚP může na vytvoření chráněné dílny poskytnout příspěvek.

Výše příspěvku na zřízení jednoho pracovního místa může činit maximálně osminásobek průměrné mzdy v národním hospodářství za první až čtvrté čtvrtletí předchozího kalendářního roku pro osobu se zdravotním postižením a dvanásobek této mzdy na pracovní místo pro osobu s těžším zdravotním postižením.

3.2.6 Nadace

Nadace je právnická osoba, podle současného českého práva účelové sdružení majetku zřízené zakladatelem nebo zakladateli k dosahování obecně prospěšných cílů. Tím se nadace liší od (dnešním českým právem výslovně neupraveného) svěření, které může být zřízeno k libovolnému účelu, typicky ve prospěch konkrétní osoby (např. dědice nebo dědiců).

Jedná se o právnickou osobu s majetkovým substrátem, která sice má vlastní statutární orgány, ty však smějí s majetkem nadace disponovat jen v souladu s příkazy obsaženými v nadační listině nebo v závěti, jíž byla nadace zřízena. Účel nadace nesmí dodatečně měnit nikdo, ani její zakladatel, čímž se - ve veřejném zájmu - zčásti prolamuje právní zásada, že nositeli práv mohou být pouze lidé, nikoli věci. V nadaci přežívá a je navždy petrifikována vůle zakladatele.

3.2.7 Sponzorské dary

Sponzorské dary mohou být finanční a věcné.

Kromě finančních a věcných darů může být sponzorskou podporou např. bezplatný pronájem, bezplatně zprostředkovaná služba apod.

3.2.8 Ostatní

Ostatní finanční zdroje jsou např.:

- zůstatek z předchozího roku
- zisky z prodeje výrobků a služeb
- zisky z pronájmu

3.2.9 Evropské strukturální fondy

Strukturální fondy jsou nástrojem politiky hospodářské a sociální soudržnosti (HSS) k dosahování ekonomické a sociální soudržnosti (koheze) Evropské unie. Prostředky z těchto fondů jsou určeny na pomoc méně rozvinutým regionům, regionům potýkajícím se strukturálními problémy a na podporu adaptace a modernizace politik, systémů vzdělávání a odborné přípravy zaměstnanosti.

Od 1. ledna 2007 odstartovalo v Evropské unii další sedmileté programovací období. V oblasti strukturálních fondů a Fondu soudržnosti došlo v této souvislosti k několika změnám. První změnou je počet strukturálních fondů. V minulém období (2000– 2006) do politiky HSS spadaly čtyři strukturální fondy (Evropský fond regionálního rozvoje, Evropský sociální fond, Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond a Finanční nástroj na podporu rybolovu) a Fond soudržnosti. V současném programovacím období (2007–2013) byl snížen počet strukturálních fondů na dva – Evropský fond regionálního rozvoje, Evropský sociální fond + Fond soudržnosti. Zbylé dva fondy se transformovaly v Evropský rybářský fond a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a současně se staly součástí Společné zemědělské politiky.

Druhou změnou je zapojení Fondu soudržnosti do systému programování strukturálních operací. Z fondu tedy nebude poskytována podpora na individuální projekty, ale obdobně jako v případě strukturálních fondů na programové dokumenty vypracované na národní úrovni.

3.2.9.1 Strukturální fondy:

Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF) – zaměřuje se na podporu na investiční projekty: např. výstavba silnic a železnic, odstraňování ekologických zátěží, budování stokových systémů, výstavby poldrů a úpravy koryt řek, podpora inovačního potenciálu podnikatelů, podpora začínajícím podnikatelům, rozvoj a obnova sportovních areálů využitelných pro cestovní ruch, rekonstrukce kulturních památek, využívání obnovitelných zdrojů energie, výsadba regenerační zeleně, ekologické a energeticky efektivní sanace bytových domů, výstavba či oprava infrastruktury pro poskytování zdravotní péče, investice do dopravní a technické infrastruktury průmyslových zón, zavádění služeb elektronické veřejné správy, posilování spolupráce podnikatelů v příhraničních regionech, modernizace systému krizového managementu.

Evropský sociální fond (ESF) – se zaměřuje na podporu neinvestičních projektů: např. rekvalifikace nezaměstnaných, speciální programy pro osoby se zdravotním postižením, děti, mládež etnické menšiny a další znevýhodněné skupiny obyvatel, tvorba inovativních vzdělávacích programů pro zaměstnance, podpora začínajícím OSVČ, rozvoj institucí služeb zaměstnanosti, rozvoj vzdělávacích programů včetně distančních forem vzdělávání, zlepšování podmínek pro využívání ICT pro žáky i učitele, zvyšování kompetencí řídicích pracovníků škol a školských zařízení v oblasti řízení a personální politiky, zavádění a modernizace kombinované a distanční formy studia, stáže studentů, pedagogů a vědeckých pracovníků v soukromém a veřejném sektoru.

3.2.9.2 Operační programy 2007 - 2013

V období let 2007 – 2013 Česká republika využívá prostředky Evropského sociálního fondu prostřednictvím tří operačních programů.

OP Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ)

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost je zaměřený na snižování nezaměstnanosti prostřednictvím aktivní politiky trhu práce, profesního vzdělávání, dále na začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti, zvyšování kvality veřejné správy a mezinárodní spolupráci v uvedených oblastech.

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ) spadá mezi víceúčelové tematické operační programy. Je financován především z prostředků cíle Konvergence, ale v oblastech aktivní politiky trhu práce, modernizace veřejné správy a veřejných služeb a mezinárodní spolupráce též z prostředků pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Způsobilým územím je v těchto oblastech proto také hlavní město Praha.

Z fondů EU je pro OP LZZ vyčleněno celkem 1,88 mld. €, což činí přibližně 7 % veškerých prostředků určených z fondů EU pro Českou republiku. Z českých veřejných zdrojů je financování programu navýšeno o dalších 0,33 mld. €.

OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK)

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost je víceletým tematickým programem v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT), v jehož rámci je možné v programovacím období 2007-2013 čerpat finanční prostředky z Evropského sociálního fondu (ESF), jednoho ze strukturálních fondů Evropské unie (EU).

OP VK se zaměřuje na oblast rozvoje lidských zdrojů prostřednictvím vzdělávání ve všech jeho rozmanitých formách s důrazem na komplexní systém celoživotního učení, utváření vhodného prostředí pro výzkumné, vývojové a inovační aktivity a stimulace spolupráce participujících subjektů.

Z fondů EU je pro OP VK vyčleněno celkem 1,79 mld. € (85 %), z českých veřejných zdrojů je financování programu navýšeno o dalších 0,32 mld. € (15 %).

OP Praha – Adaptabilita (OPPA)

Globálním cílem OPPA je zvýšení konkurenceschopnosti Prahy posílením adaptability a výkonnosti lidských zdrojů a zlepšením přístupu k zaměstnání pro všechny. OPPA se proto zaměřuje na vzdělávání a boj proti sociálnímu vyloučení.

OPPA je platný pouze pro území hlavního města Prahy. Kvůli rozdělení regionů EU pro účely strukturální politiky podle výše HDP, jež region vyprodukuje, Praha nemůže využívat prostředky určené z fondů EU zbytku ČR a naopak jiné kraje než hlavní město Praha nemohou mít prospěch z prostředků, které EU vyčlenila pro hlavní město.

OPPA je jedním ze dvou operačních programů pro Prahu, který čerpá prostředky z fondů EU v cíli Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Z fondů EU je pro OPPA vyčleněno 113 mil. € (85 %), z českých veřejných zdrojů je financování programu navýšeno o dalších 20 mil. € (15 %).

Výše popsané neinvestiční programy spolufinancované z Evropského sociálního fondu umožňují českým žadatelům získat z Evropské unie až 3,8 mld. EUR. Spolu s nezbytným spolufinancováním ze státního rozpočtu jde celkem o 4,4 mld. EUR, což činí cca 124,2 mld. Kč.

Výzva pro předkládání GP 3.1 – Vzdělávání v sociálních službách

Číslo výzvy: A7

Oblast podpory: 3.1 - Podpora sociální integrace a sociálních služeb

Typ výzvy: grantový projekt

Výzva platí od: 8. únor 2013 v 11:00 do: 30. duben 2013 v 12:00

Cíl podpory: Sociální začleňování sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením, včetně odstraňování bariér v jejich přístupu ke vzdělávání a k zaměstnání, cestou zajištění a zvyšování dostupnosti, kvality a kontroly služeb.

Výzva pro předkládání grantových projektů v rámci oblasti podpory 3.1 – Podpora procesu transformace pobytových sociálních služeb

Číslo výzvy: 87

Oblast podpory: 3.1 - Podpora sociální integrace a sociálních služeb

Typ výzvy: grantový projekt

Výzva platí od: 23. únor 2012 v 14:00 do: 30. duben 2013 v 12:00

Cíl podpory: Sociální začleňování sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením, včetně odstraňování bariér v jejich přístupu ke vzdělávání a k zaměstnání, cestou zajištění a zvyšování dostupnosti, kvality a kontroly služeb. Dílčí cíl výzvy: Podpora procesů ve fázi přípravy a realizace transformace pobytových služeb sociální péče vedoucí k životu uživatele v přirozeném prostředí.

Výzva pro předkládání grantových projektů OP LZZ „Sociální ekonomika“

Číslo výzvy: 30

Oblast podpory: 3.1 - Podpora sociální integrace a sociálních služeb

Typ výzvy: grantový projekt

Výzva platí od: 16. únor 2009 v 17:30 do: 28. červen 2013 v 12:00

Cílem podpory výzvy č. 30 je sociální začleňování sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením, včetně odstraňování bariér v jejich přístupu k zaměstnání.

3.2.9.3 Desatero úspěšného projektu

1. Žádat mohu jen, pokud jsem realizátor, nikoliv prostředník
2. Mít jasnou představu o tom, co chci realizovat
3. Vědět, jakých cílů chci dosáhnout
4. Prostudovat si Prováděcí dokument
5. Nevymýšlet nemožné, pohybovat se v mantinelech realizovatelnosti
6. Být v souladu s právem ČR a EU
7. Nebát se získat informace - ptát se a konzultovat
8. Dodržet podmínky výzvy

9. Nepodceňovat povinné přílohy a jejich formát

10. Dávat pozor na dodržování termínů

Čím se nemusíme zatěžovat:

1. Není nutné znát všechny směrnice a nařízení EU
2. Není nutné projekty zpracovávat v angličtině
3. Projekt nemusí vypracovávat pouze certifikovaná agentura
4. Není nutné nad míru přiměřenosti dokládat k projektu velká množství osvědčení, dokladů a dokumentace

1. Kdo může žádat

Žadatelé oprávněnými předkládat návrhy projektů mohou být jak fyzické tak právnické osoby splňující následující podmínky: sídlo v České republice, přímá odpovědnost za přípravu a řízení projektu (nesmí působit jako prostředník).

2. Mějte jasnou představu o tom, co chcete realizovat

Je důležité vědět, jaký projekt chcete realizovat a svůj projektový záměr si důkladně promyslet.

3. Stanovte si, jakých cílů chcete dosáhnout

S jasnou představou o projektu souvisí cíle, kterých chcete dosáhnout. Je nutné si tyto cíle vytyčit a vědět, jakou cestou jich dosáhnete.

4. Prostudujte si Prováděcí dokument

Prováděcí dokument každého programu podrobně charakterizuje jednotlivé cílové skupiny a oblasti pomoci z ESF. Pomůže Vám ujasnit si Vaši myšlenku.

5. Nevymýšlejte nemožné, pohybujte se v mantinelech realizovatelnosti

Po seznámení s nároky a požadavky příslušného programu kladených na žadatele zvažte své časové a odborné možnosti.

6. Buďte v souladu s právem ČR a EU

Programy Evropského sociálního fondu v ČR se řídí legislativou EU, ale samozřejmě i ČR. Je důležité tuto legislativu brát ve svých projektech v úvahu.

7. Nebojte se získat informace - ptejte se a konzultujte

Ve vlastním zájmu kontaktujte především Vaše Konečné příjemce (vyhlašovatele výzvy) uvedené u příslušné oblasti podpory. Touto činností nikoho neobtěžujete, je zdarma a navíc je v zájmu nás všech o projektu vědět a mít už od začátku jasno o správnosti jeho zaměření. Doporučujeme Vám pravidelně sledovat tyto internetové stránky.

8. Dodržte podmínky výzvy

Ve výzvě jsou přesně definovány podmínky podávání přihlášek. Je důležité dodržet všechny uvedené náležitosti.

9. Nepodceňujte povinné přílohy a jejich formát. Dodržujte formální úpravu přihlášky a nezapomeňte na všechny povinné přílohy k přihlášce.

10. Dávejte pozor na dodržování termínů

Dodržujte dané termíny, jejich nedodržením vystavujete Váš projekt neúspěchu.
(www.esfcr.cz)

Jak je všeobecně známo, mnoho finančních prostředků z evropských sociálních fondů zůstává nevyčerpáno. Důvodů je mnoho, např. spolufinancování projektů, přísná pravidla při výběru úspěšných žadatelů, dotace jsou vypláceny zpětně po zaplacení organizací a po uznání nákladů atd. Jistě je třeba kontrola a předcházení zneužívání těchto dotací, ale některá opatření jsou tak přísná, že se tyto dotace stávají pro mnoho nestátních neziskových organizací nedostupné. Zde je názor Lubomíra Brožka z Britských listů ze září 2005. I když je tento pohled na Evropské sociální fondy již 7 let starý, zůstává stále aktuální.

3.2.9.4 Lesk a bída Evropských sociálních fondů

Fungování Evropských sociálních fondů očima Lubomíra Brožka, spisovatele a publicisty

Každému, kdo si otevře webové stránky Evropských sociálních fondů, musí srdce zaplesat. „Tyto stránky,“ píše se hned na té úvodní, „Vám poskytnou základní informace o ESF, jak ESF funguje a jak správně postupovat při podávání žádosti o nevratné přímé pomoci v rámci programových dokumentů“. Pravda, nikde tam nestojí psáno, že máte trpět přehnaným optimismem, není tam nic o růžových brýlích a dalších módních doplňcích bláhové naděje, která tak ráda osidluje vzdušné zámky, ani že k jejich stavbě postačí z prdu kuličky.

Cesta k dotaci, trnitě racionální, je detailně popsána stroze úředním jazykem. Váš projekt musí být nejenom v plném souladu se zadáním, nezanedbatelné jsou i vaše zkušenosti, zkušenosti partnerů a další kapitoly, včetně důkladně zpracované implementace, a to až do numiciózního detailu každé využití hodiny.

Základem podání je elektronický formulář, který nelze uzavřít, dokud je v cca. třicetistránkovém elaborátu, tedy téměř v rozsahu magisterské práce, formální chyba. Aby při vyhodnocování žádosti nedošlo k manipulaci, je vypracován přesný systém. Především je zde registr hodnotitelů, kteří prošli údajně důkladným školením a jejichž úkolem je projekt bodově „ocenit“. Měli by být voleni náhodným výběrem, vždy dva na

každou žádost o evropský grant. Ten bývá ve svém celku opravdu velkorysý – mnohdy i v řádu stovek miliónů. Abyste v této první fázi uspěli, musíte dostat od obou hodnotitelů minimální penzum bodů, které mírně osciluje od výzvy k výzvě. Je-li mezi oběma hodnotiteli enormní rozdíl (např. 20 bodů), dostane projekt k posouzení ještě třetí hodnotitel. Ten z nich, který se nejvíce vzdaluje ostatním dvěma, se v konečné sumě nebere v úvahu. Hodnotitelé by své body samozřejmě neměli lapat v povětrí jako lelký. Každý projektový segment od prostého popisu projektu až po řekněme udržitelný rozvoj, vyhodnocení rizik atd., má svou bodovou úroveň, jejíž naplnění hodnotitel zvažuje. Pokud v tomto kroku uspějete, nemáte ještě vyhráno. Projekt je postoupen komisi, kterou jmenuje vyhlášovat, tedy například magistrát či příslušné ministerstvo. Pro hrubou představu mohu uvést nedávno uzavřenou výzvu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, které určilo podporu na jeden schválený projekt ve výši 500.000 – 10.000.000,- Kč. Téma výzvy byl „Rozvoj dalšího vzdělávání učitelů a dalších pracovníků ve školství“. Cílové skupiny, které by měly mít z podaných projektů užitek, zahrnovaly: Žáky ve věku povinné školní docházky, žáky SŠ a studenty VOŠ, osoby se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním. Dále pak migranty, azylanty, etnické minority a mnoho dalších.

Tuto výzvu (s označením 3.1) uvádím pro ilustraci, stejně jako skutečnost, že prostředky na její realizaci tvoří Příspěvek z Evropského sociálního fondu doplněný o národní spolufinancování ve výši 25 %, které je zajištěno z rozpočtové kapitoly MŠMT.

Výzev je samozřejmě podstatně více a podílí se na nich, jak jsem již předeslal, celá řada dalších subjektů od Ministerstva práce a sociálních věcí až po Magistrát hl.města Prahy či nejrůznější krajské úřady.

Týkají se škály problémů od rovných příležitostí na trhu práce, skupin ohrožených sociální exkluzí, až po edukativní programy různých úrovní.

Tyto výzvy jsou nepochybně mocným impulzem a inspirací pro neziskové organizace zabývající se jejich konkrétními tématy z podstaty své činnosti.

Heuréka, chce se vždy znovu a znovu zvolat erudovaným nadšencům, kteří náhle cítí

šanci své poslání rozvinout a realizovat.

System hodnocení se jim na první, letmý pohled jeví jako spravedlivý a zajišťující objektivitu posuzování jejich námětů, a to je naplňuje optimizmem plným radostného očekávání věcí příštích.

Proč tedy zůstávají prostředky Evropských sociálních fondů nevyčerpané, a to do té míry, že na to upozorňují sami evropští úředníci? Proč neziskové organizace ve skutečnosti nedostávají prostřednictvím těchto fondů více šanci? Jsou to skutečně takoví nýmandi, že by poskytnuté prostředky zmarnili, anebo má věc skrytý háček?

Prvním, naprosto zásadním problémem jsou samotní hodnotitelé. Jak rychle se ve svém poslání zorientují si sotva dovedli v Bruselu představit. Komplikované elektronické formuláře žádostí se jim staly výhodnou živností. Zcela legálně nabízejí žadatelům své poradenské služby. Mnozí z nich se stali součástí poradenských firem a jejich taxa za 1 hodinu konzultace činí v průměru 1.000,-Kč, což může zahrnovat i hodiny přemýšlení a seznamování se s věcmi, kterým nerozumějí a namnoze je ani nezajímají. Je však nutné je zhruba přežvýkat, chtějí-li, alespoň rámcově vědět, k čemu že se to expertně vyjadřují. Mimochodem, připomíná mi to archivované vyúčtování z časů Rakousko – Uherska, kdy jistý advokát účtuje svému klientovi 10 zlatých za „noční bdění z obav nad výsledky procesu“. To je ovšem čiré paběrkování. K nabídce těchto vykuků patří především kompletní vypracování celého projektu. Za tuto službu expertní firmě zaplatíte fakturovaný honorář v řádu statisiců. Půl milionový není výjimkou. Realizace takového expertního výdělku předpokládá i pochopení členů druhého článku vývěrového řízení, tedy členů komise. Zdali toto pochopení vyplývá pouze z exaktního a precizního vypracování formuláře, je samozřejmě otázka spíše spekulativní.

Samotní hodnotitelé se, podle mínění oslovených komisařů, nedostávají do střetu zájmů, pokud za někoho vypracovávají projekt z jiného tematického okruhu nežli je ten, který sami hodnotí. Pravda, někteří komisaři připouštějí, že legální v tomto případě nemusí ještě znamenat etické.

V každém případě je však toto jemné rozlišení, těm, kteří v dobré víře narazili čelem do

zdi, platné jako mrtvému tančit kolem horké kaše Českou besedu.

Netroufám si říci, komu dobře, ale na pochybné štěstí hbitých hodnotitelů, Naději je možné zabít stále znovu a znovu. Pokud si ne zvolíte jistotu jejich služeb, připravte se na další mord.

(www.blisty.cz)

PRAKTICKÁ ČÁST

Cíl výzkumu

Cílem tohoto výzkumu je prověřit a prozkoumat, zda pro poskytování sociálních služeb je vhodnější zřizovatel stát – příspěvková organizace nebo nestátní nezisková organizace.

Důležitým a sledovaným hlediskem je zřizovatel, jeho pravomoc při řízení organizace, rozhodování o průběhu služeb, personální obsazení a financování sociálních služeb, a to s ohledem na současnou ekonomickou situaci a dotační politiku státu.

Cílem práce je zjistit, zda mají v současné době obě formy právní subjektivity organizace stejné podmínky pro poskytování sociálních služeb.

Hypotézy

Je pro poskytování sociálních služeb vhodnější zřizovatel stát – příspěvková organizace nebo nestátní nezisková organizace?

Mají oba druhy zřizovatelů stejné podmínky pro poskytování sociálních služeb z hlediska pravomocí při řízení organizace, rozhodování o průběhu služeb, personálního obsazení a finančního zajištění sociálních služeb?

Jaká je dotační politika státu vůči poskytovatelům sociálních služeb?

Mají nestátní neziskové organizace jako poskytovatelé sociálních služeb perspektivu v poskytování sociálních služeb?

Metody výzkumu

Pozorování, analýza dat, interpretace výsledků.

4 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO VZORKU

4.1 Příspěvková organizace

Příspěvková organizace je vlastně forma veřejného ústavu, je to právnická osoba zřízená k plnění úkolů ve veřejném zájmu. Tyto organizace jsou veřejnoprávními neziskovými organizacemi. Základy právního postavení příspěvkových organizací upravuje zákon o rozpočtových pravidlech státu a dále zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Příspěvkové organizace jsou zřizovány organizačními složkami státu a územními samosprávnými celky. Jejich působnost je zpravidla nezisková. Rozsah, struktura a složitost jejich činnosti vyžadují samostatnou právní subjektivitu. O vzniku příspěvkové organizace vydává zřizovatel zřizovací listinu. Zřizovatel příspěvkové organizace jmenuje a odvolává jejího ředitele, rozhoduje o jeho odměňování, může prošetřovat stížnosti směřující proti němu a také provádět kontrolu hospodaření celé příspěvkové organizace. Ředitel organizace je zodpovědný za personální zajištění sociální služby, organizační strukturu a počet zaměstnanců na jednotlivých pozicích. Toto předkládá ke schválení svému zřizovateli.

Nabídka poskytovaných služeb a rozsah poskytovaných služeb je součástí Standardů kvality sociálních služeb. Od 1. 1. 2007 jsou všichni poskytovatelé sociálních služeb povinni tyto standardy naplňovat dle zákona č. 108/2006 o sociálních službách. Tyto dokumenty si vytváří každá organizace konkrétně na svoji činnost a pro své klienty.

Příspěvková organizace hospodaří s peněžními prostředky získanými vlastní hlavní činností a s peněžními prostředky od jiných osob, především z rozpočtu svého zřizovatele. Zřizovatel poskytuje příspěvkové organizaci příspěvek na provoz v návaznosti na výkony nebo jiná kritéria jejích potřeb. Výše příspěvku na provoz nebo úhrad podle jiných zákonů, jimiž příspěvková organizace zabezpečuje odměňování za práci svých zaměstnanců, má vliv na to, zda organizace odměňuje své zaměstnance platem, nebo mzdou.

4.2 Nestátní nezisková organizace

Nestátní nezisková organizace (NNO) je subjekt, který působí v neziskovém sektoru, který je někdy též nazýván jako tzv. třetí sektor. NNO není právní, nýbrž spíše teoretický pojem. Vedle tohoto pojmu se objevují pojmy jako nevládní organizace, veřejně prospěšná organizace apod. Přívlastek nestátní vyjadřuje nezávislost na státní moci. Státní a nestátní sektor by měly být partnery, protože tyto dva sektory společně zajišťují chod veřejných věcí. Ne náhodou je také neziskový sektor popisován jako důležitý prvek občanské společnosti, jako určitý projev samosprávy apod. Neziskový sektor dokáže totiž poskytovat některé veřejné služby na bázi samosprávy mnohdy efektivněji a adresněji, než státní správa.

Nestátní nezisková organizace či nevládní nezisková organizace, je organizace nezřizovaná státem a na státu nezávislá, která je určena k obecně prospěšné činnosti nebo k neziskové činnosti. Za nevládní neziskové organizace se považují především organizace, jejichž aktivity zmírňují utrpení, podporují zájmy chudých, chrání životní prostředí, poskytují základní sociální služby nebo vedou k rozvoji komunit. Nestátní nezisková organizace (NNO) není v České republice oficiální právní termín ani právní forma či status právnické osoby, ale jde o termín již do značné míry ustálený ve společensko-ekonomických textech, sebeznačení organizací i praxi veřejné správy. Nestátními neziskovými organizacemi v České republice mohou být, pokud v nich nemá účast stát a nejsou na něm závislé, například občanské sdružení, obecně prospěšná společnost, nadace nebo nadační fond a registrovaná církev nebo náboženská společnost nebo jimi zřízená tzv. církevní právnická osoba.

Nestátní neziskové organizace mají svou vlastní samosprávu, mají vlastní řídicí struktury. Nejsou řízeny státními orgány ani nejsou řízeny jinou organizací. Např. ředitel organizace je jmenován radou občanského sdružení nebo správní radou obecně prospěšné společnosti.

Nabídka poskytovaných služeb a rozsah poskytovaných služeb je součástí Standardů kvality sociálních služeb. Od 1. 1. 2007 jsou všichni poskytovatelé sociálních služeb povinni tyto standardy naplňovat dle zákona č. 108/2006 o sociálních

službách. Tyto dokumenty si vytváří každá organizace konkrétně na svoji činnost a pro své klienty.

Tyto NNO mohou žádat o dotace ze státního rozpočtu u Ministerstva práce a sociálních věcí a granty u příslušného krajského úřadu, dle místa sídla své organizace. Podmínkou pro financování ze státního rozpočtu je registrace poskytovaných sociálních služeb u příslušného krajského úřadu.

5 VÝSLEDKY DOTAČNÍCH ŘÍZENÍ MPSV

5.1 rok 2007

oblast	podaných žádostí	dotace 0.- Kč	%
ČR	3881	958	24,6
ČR bez Prahy	3491	854	24,4
Praha	390	104	26,6

Tabulka č.1

V roce 2007, tedy v prvním roce kdy vešel v platnost zákon o sociálních službách 108/2006, bylo podáno 3881 žádostí o dotaci na MPSV. V dotačním řízení pro tento rok nezískalo žádné finanční prostředky 958 služeb, z toho 104 poskytovaných pražskými organizacemi a 854 ve zbytku republiky.

Takže neúspěšných bylo v roce 2007 24,7% služeb v celé ČR. Pokud se podíváme na oblast ČR bez Prahy, nezískalo žádnou dotaci 24,4% sociálních služeb. V hlavním městě bylo toto číslo nejvyšší, činilo 26,6%.

Tyto služby, poskytované NNO, byly v přímém ohrožení své existence.

Hlavní město Praha

poskytovatel	+	-	celkem	%
NNO	173	48	221	21,7
Církevní org.	57	18	75	24
Příspěvková org.	56	38	94	40,4
celkem	286	104	390	

Tabulka č.2

+ získaná dotace

- dotace 0

Celkem – počet žádostí o dotaci

Z této tabulky je patrné, že v tomto roce bylo nejvíce žádostí o dotaci od NNO.

Nejvyšší procento neúspěšnosti získaly příspěvkové organizace.

Důvodem byla transformace sociálních služeb, došlo k uvedení do praxe nového zákona o soc. službách a novému systému financování příspěvkových organizací.

Tyto služby a organizace nebyly v ohrožení své existence.

2007

oblast	počet žádostí	%
ČR	3881	100
ČR bez Prahy	3491	89,9
hl. m. Praha	390	10,1

Tabulka č.3

Počet žádostí o dotaci od MPSV dle oblastí a v procentuálním vyjádření.

oblast	dotace 0	%
ČR	958	100
ČR bez Prahy	854	89,1
hl. m. Praha	104	10,9

Tabulka č.4

Počet služeb, které nezískaly žádnou dotaci od MPSV dle oblastí a v procentuálním vyjádření.

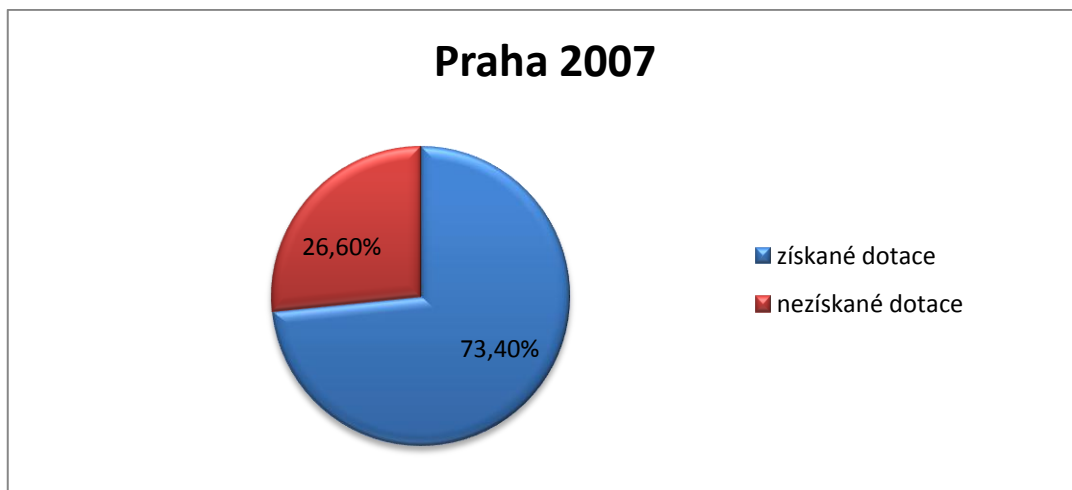
oblast	-	+
ČR	24,7%	75,4%
ČR bez Prahy	24,4%	75,6%
hl. m. Praha	26,6%	73,4%

Tabulka č.5

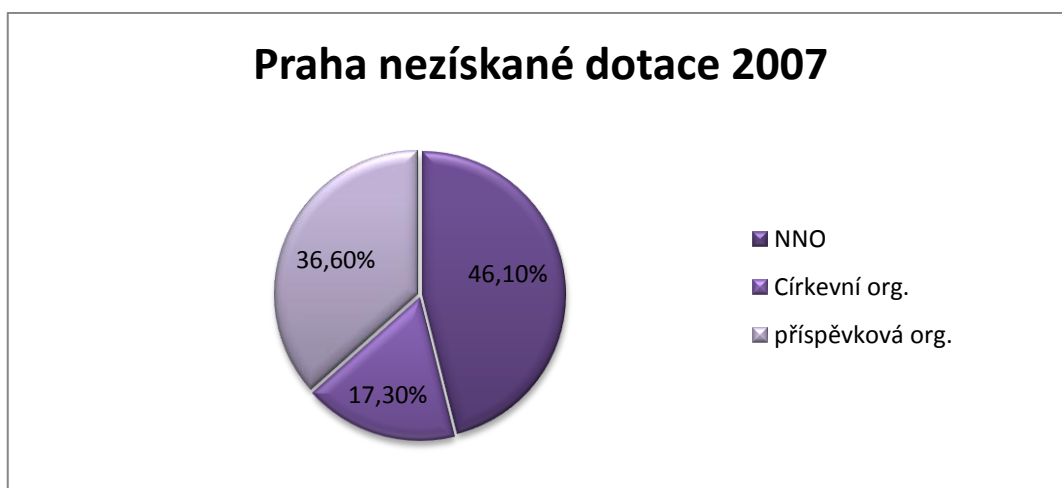
- dotace 0

+ získaná dotace

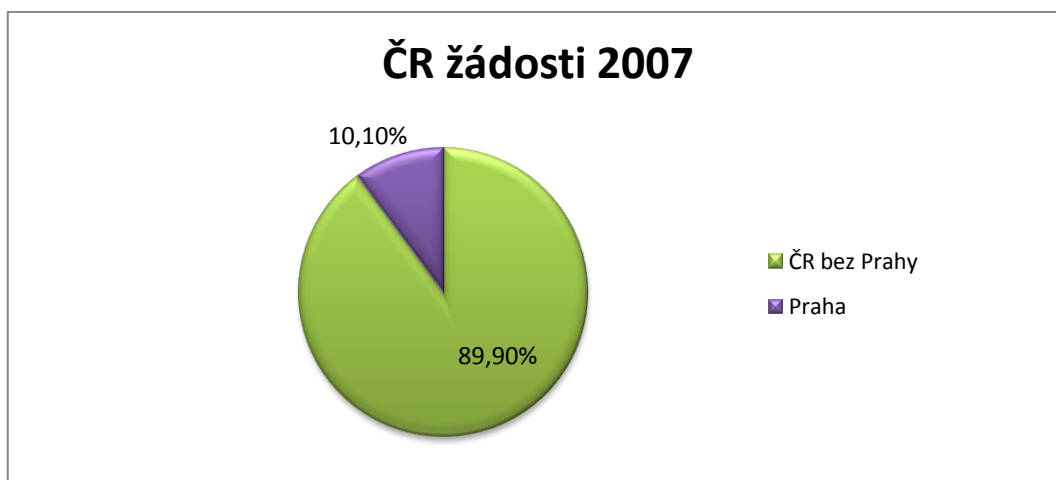
Procentuální vyjádření získaných dotací a dotací 0 dle oblastí.

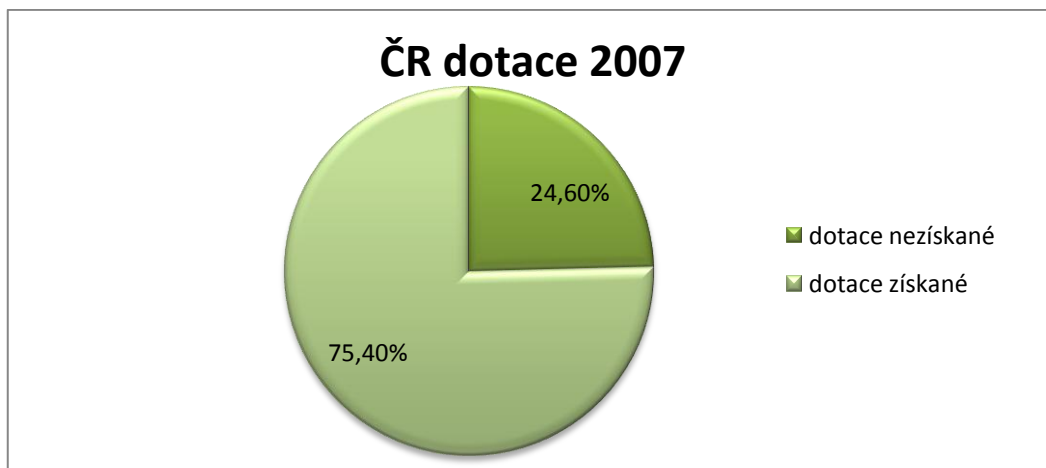
Graf č.1

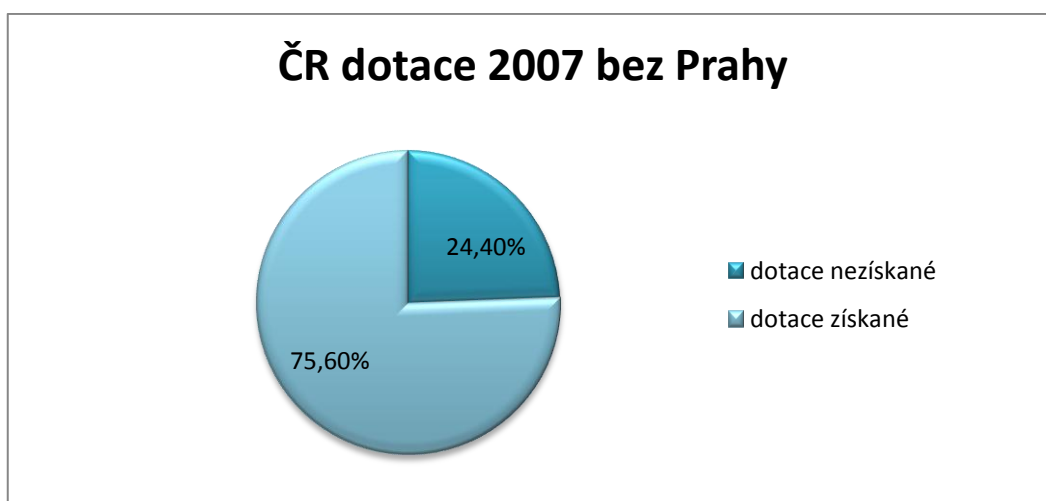
Graf č.2

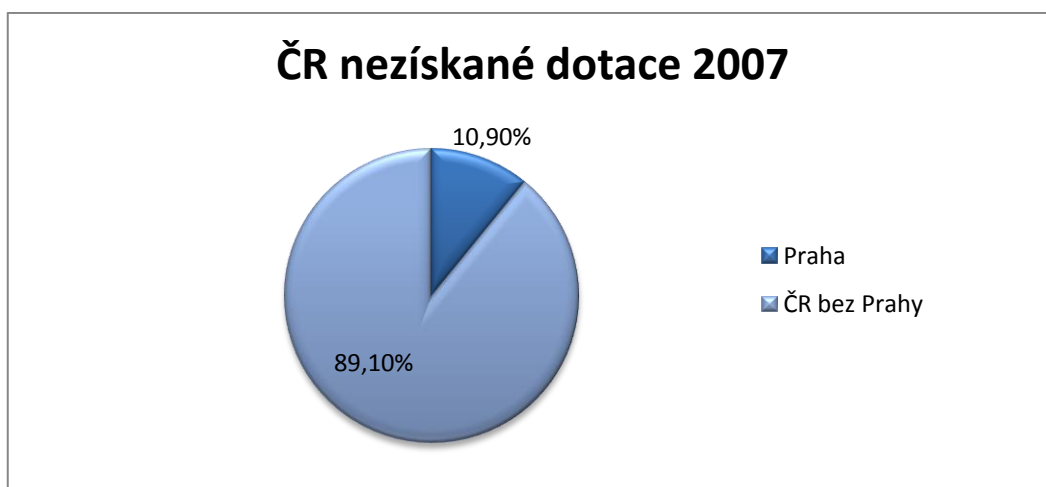
Graf č.3

Graf č.4

Graf č.5

Graf č.6

Zhodnocení roku 2007

V roce 2007 bylo 10,1% všech žádostí podaných v Praze. Podobný výsledek 10,9% byl i mezi neúspěšnými pražskými žádostmi. Při sledování úspěšnosti v ČR zjistíme, že celá 1 čtvrtina žádostí (24,6%) nezískala žádnou dotaci od MPSV.

V Praze byl výsledek ještě horší, 26,6% všech žádostí bylo zamítnuto. Z toho 21,7% bylo od NNO, které byly tím pádem v přímém ohrožení své existence.

Nejvyšší podíl neúspěšných dotací měly příspěvkové organizace, kterých bylo 40,4%. Tyto však díky svým zřizovatelům nebyly v přímém ohrožení své existence.

5.2 rok 2008

oblast	podaných žádostí	dotace 0.- Kč	%
ČR	4346	299	6,8
ČR bez Prahy	3902	277	7,1
Praha	444	22	4,9

Tabulka č.6

V roce 2008 bylo podáno 4346 žádostí o dotaci na MPSV. V dotačním řízení pro tento rok nezískalo žádné finanční prostředky 299 služeb, z toho 22 poskytovaných pražskými organizacemi a 277 ve zbytku republiky.

Neúspěšných žádostí o dotace bylo v roce 2008 4,9% služeb v celé ČR. Česká republika bez Prahy byla neúspěšná v dotačním řízení v 6,8%. V hlavním městě činil tento podíl 7%.

Dá se tedy prohlásit, že rok 2008 byl pro poskytovatele soc. služeb úspěšný, tedy co se týče uspokojených žádostí o dotaci.

Hlavní město Praha 2008

poskytovatel	+	-	celkem	%
NNO	246	19	265	7,1
Církevní org.	66	0	66	0
Příspěvková org.	110	3	113	2,6
celkem	422	22	444	

Tabulka č.7

+ získaná dotace

- dotace 0

Celkem – počet žádostí o dotaci

Z této tabulky je patrné, že v tomto roce bylo opět nejvíce žádostí o dotaci od NNO.

Nejvyšší procento neúspěšnosti získaly tentokrát nestátní neziskové organizace.

Všechny žádosti podané církevními organizacemi byly kladně vyhodnoceny.

2008

oblast	počet žádostí	%
ČR	4346	100
ČR bez Prahy	3902	89,8
hl. m. Praha	444	10,2

Tabulka č.8

Počet žádostí o dotaci od MPSV dle oblastí a v procentuálním vyjádření.

oblast	dotace 0	%
ČR	299	100
ČR bez Prahy	277	92,6
hl. m. Praha	22	7,4

Tabulka č.9

Počet služeb, které nezískaly žádnou dotaci od MPSV dle oblastí a v procentuálním vyjádření.

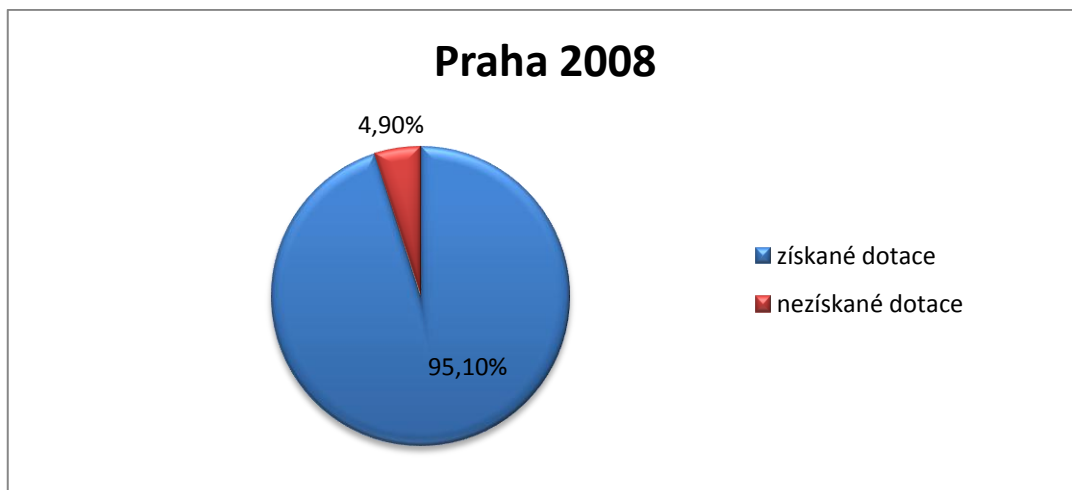
oblast	-	+
ČR	6,8	93,2
ČR bez Prahy	7,1	92,9
hl. m. Praha	4,9	95,1

Tabulka č.10

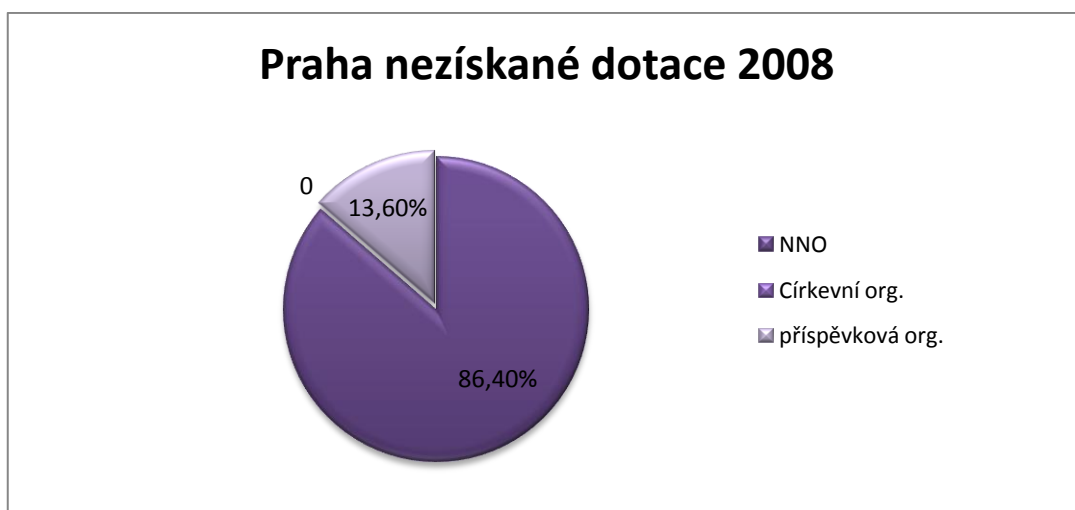
- dotace 0

+ získaná dotace

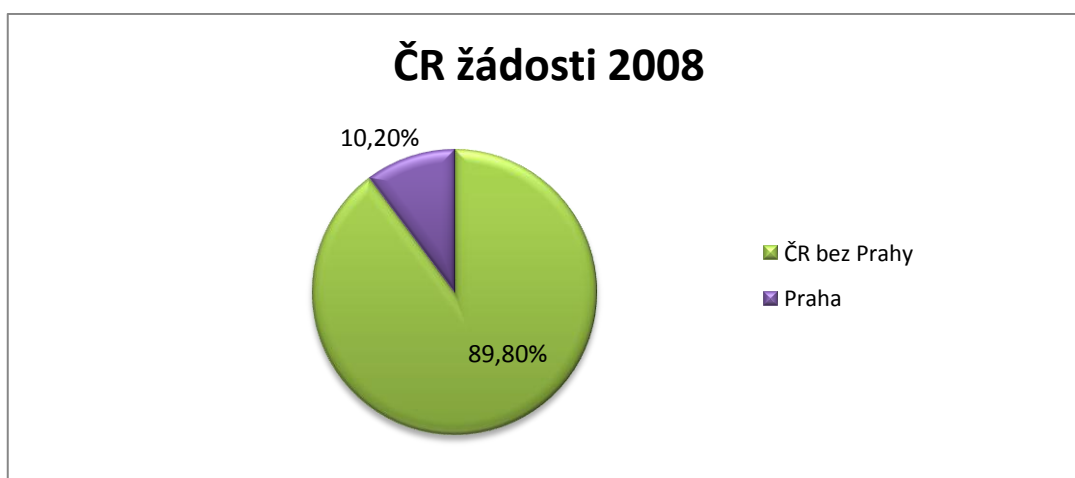
Procentuální vyjádření získaných dotací a dotací 0 dle oblastí.

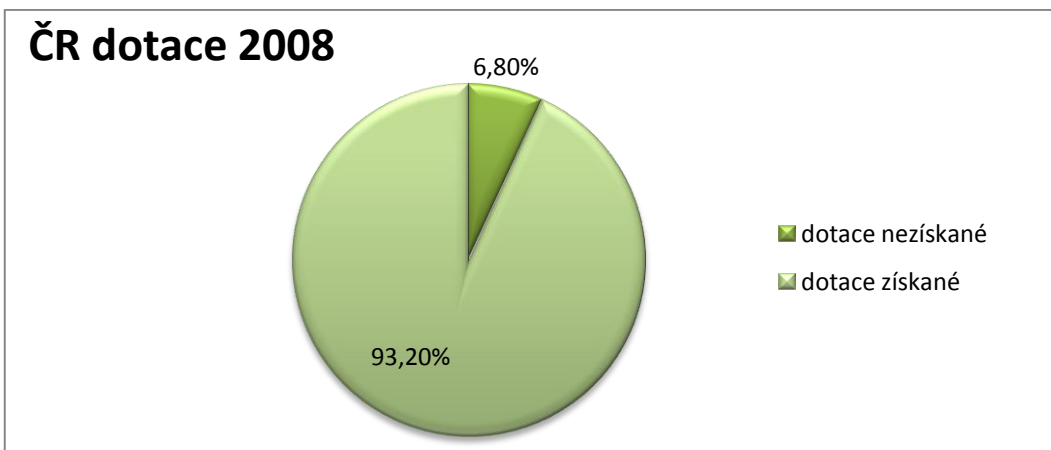
Graf č.7

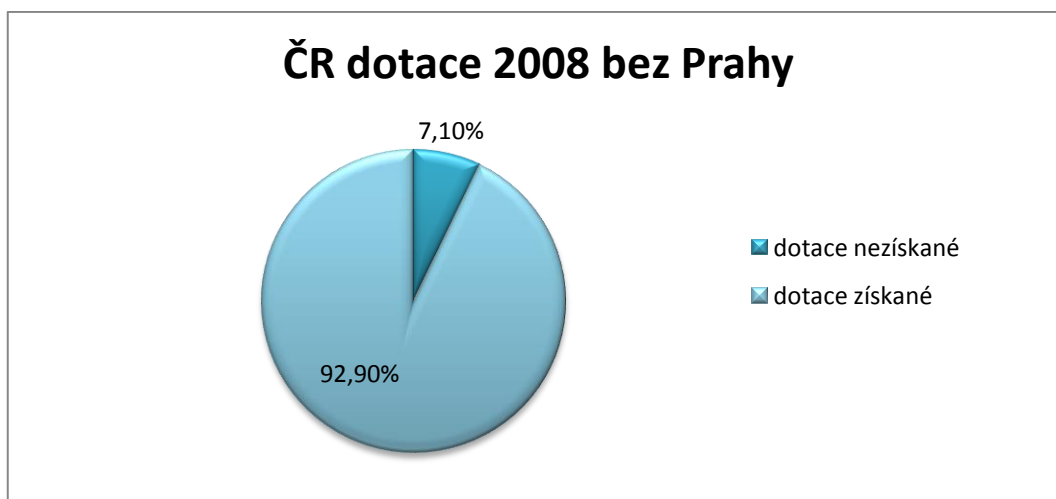
Graf č.8

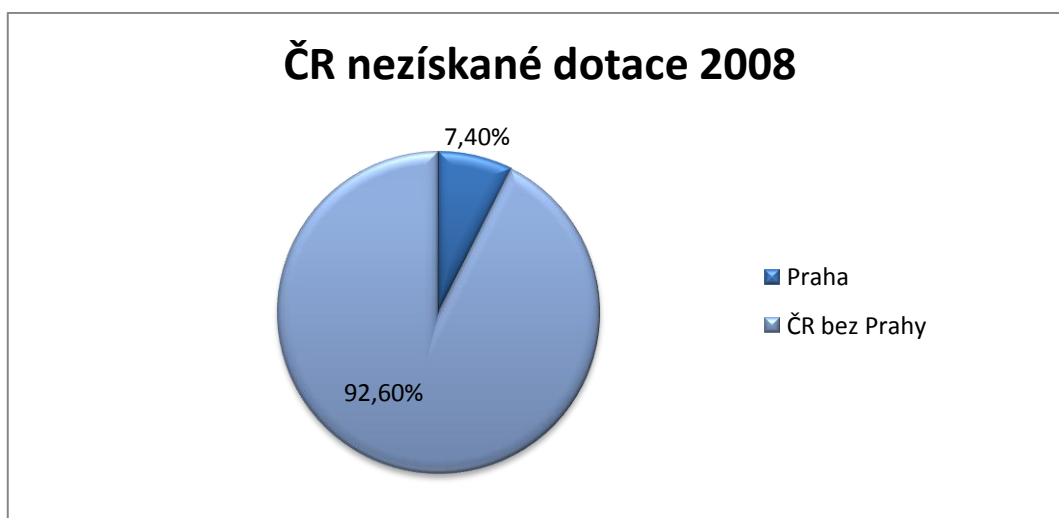
Graf č.9

Graf č.10

Graf č.11

Graf č.12

Zhodnocení roku 2008

Rok 2008 byl pro žadatele o dotaci od ministerstva práce a sociálních věcí velmi příznivý. I když se počet všech žádostí zvedl o 465, neúspěšnost klesla v celé ČR na 6,8%, v hlavním městě na 4,9%. T toho 7,1% bylo nestátních neziskových organizací, 2,6% příspěvkových organizací. Církevní organizace dokonce neměly žádnou zamítnutou žádost.

Z celkového počtu žádostí v celé České republice, zastávala Praha 10,2%.

Tento rok byl tedy, co se týče dotací od MPSV, pro poskytovatele sociálních služeb velmi úspěšný.

5.3 rok 2009

oblast	podaných žádostí	dotace 0.- Kč	%
ČR	4490	578	12,8
ČR bez Prahy	4048	532	13,1
Praha	442	46	10,4

Tabulka č.11

Další rok 2009 bylo na MPSV přijato o 144 více žádostí než v roce předchozím, nicméně nárůst žadatelů, kteří nezískali žádné finanční prostředky, vzrostlo o 279. Celkem tedy bylo podáno 4490 žádostí o dotaci na MPSV. V dotačním řízení pro tento rok nezískalo žádné finanční prostředky 578 služeb, z toho 46 poskytovaných v Praze nebo pražskými poskytovateli a ve zbytku republiky to bylo 532 služeb. Neúspěšnost v celé republice činila v roce 2009 12,8% . Pokud se podíváme na oblast ČR bez Prahy, nezískalo žádnou dotaci 13,1% sociálních služeb. V hlavním městě bylo toto číslo nejnižší, činilo 10,4%.

Hlavní město Praha 2009

poskytovatel	+	-	celkem	%
NNO	226	39	265	14,7
Církevní org.	60	4	64	6,2
Příspěvková org.	110	3	113	2,6
celkem	396	46	442	

Tabulka č.12

+ získaná dotace

- dotace 0

Celkem – počet žádostí o dotaci

Tato tabulka ukazuje přehled podaných, získaných a neúspěšných žádostí o dotaci pražských poskytovatelů sociálních služeb. Na prvním místě se zabydlely NNO jak v počtu podaných žádostí, tak i v nepřidělených dotacích. Procentuální vyjádření činí 14,7%.

2009

oblast	počet žádostí	%
ČR	4490	100
ČR bez Prahy	4048	90,1
hl. m. Praha	442	9,9

Tabulka č.13

Počet žádostí o dotaci od MPSV dle oblastí a v procentuálním vyjádření.

oblast	dotace 0	%
ČR	578	100
ČR bez Prahy	532	92,1
hl. m. Praha	46	7,9

Tabulka č.14

Počet služeb, které nezískaly žádnou dotaci od MPSV dle oblastí a v procentuálním vyjádření.

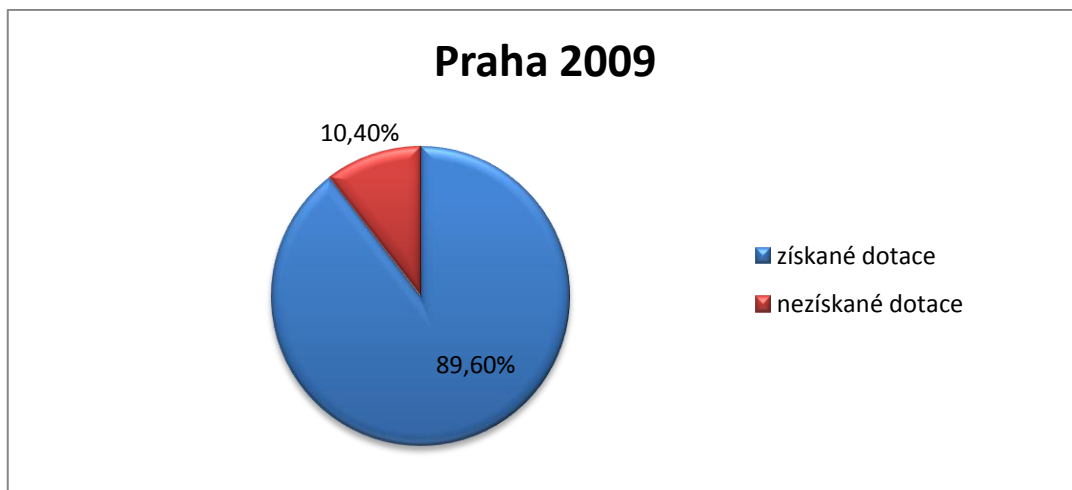
oblast	-	+
ČR	12,8%	87,2%
ČR bez Prahy	13,1%	86,9%
hl. m. Praha	10,4%	89,6%

Tabulka č.15

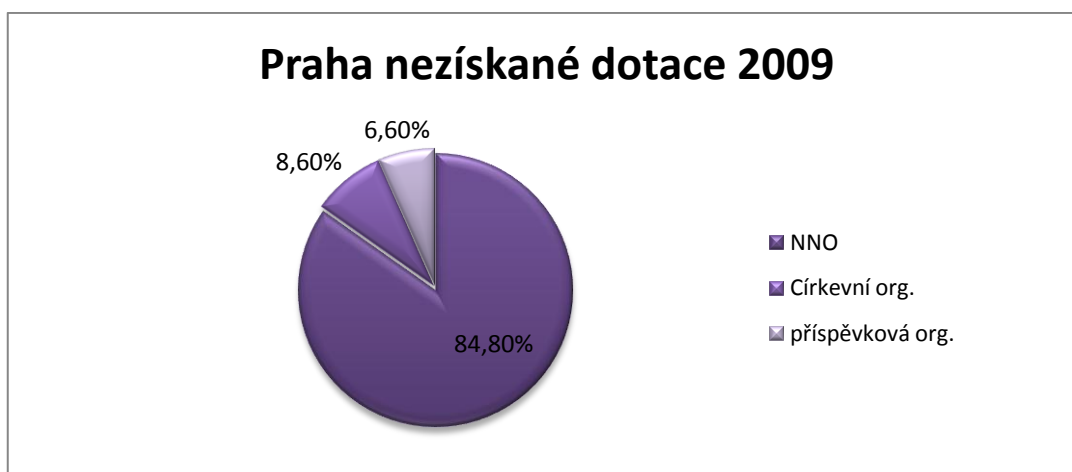
- dotace 0

+ získaná dotace

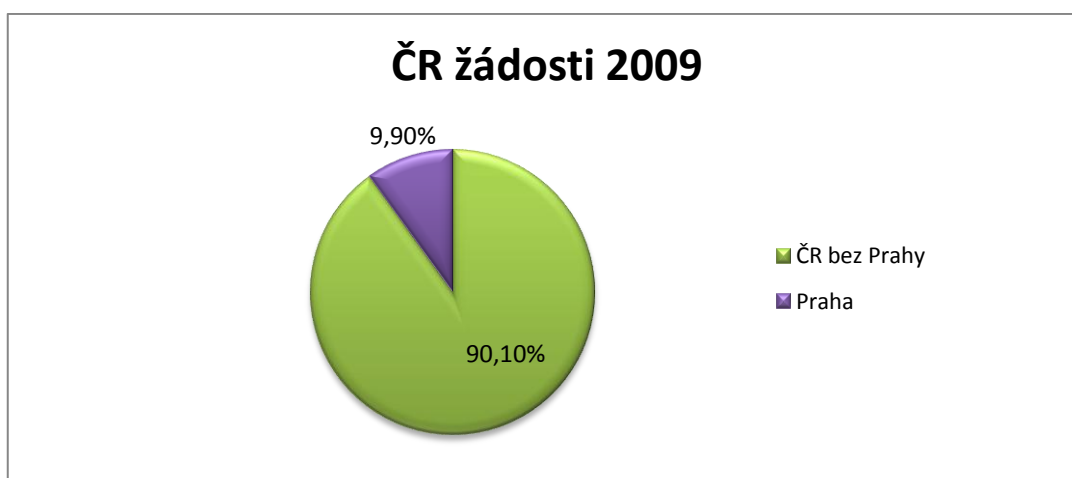
Procentuální vyjádření získaných dotací a dotací 0 dle oblastí.

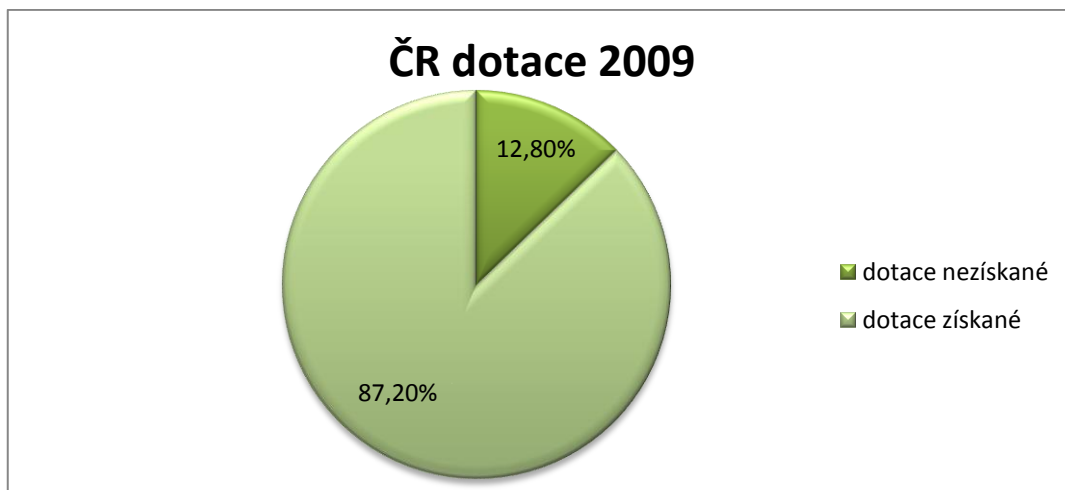
Graf č.13

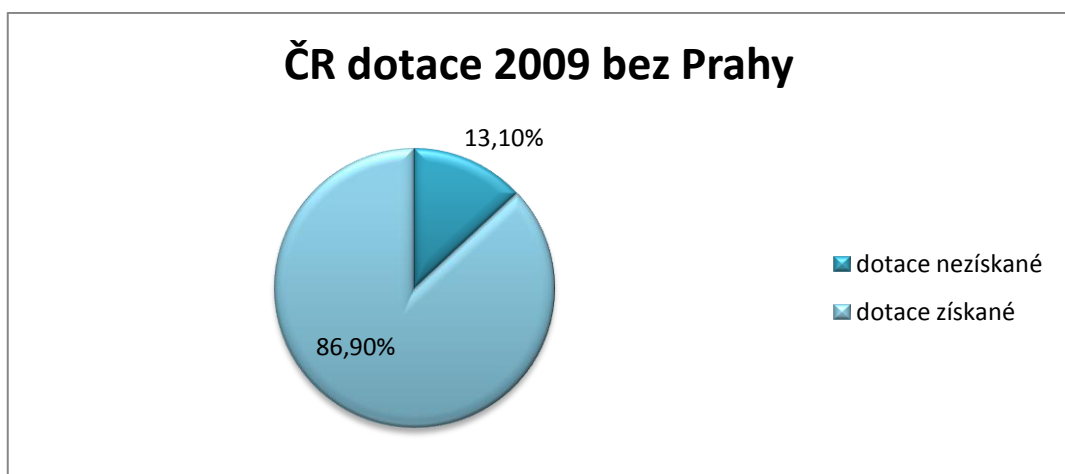
Graf č.14

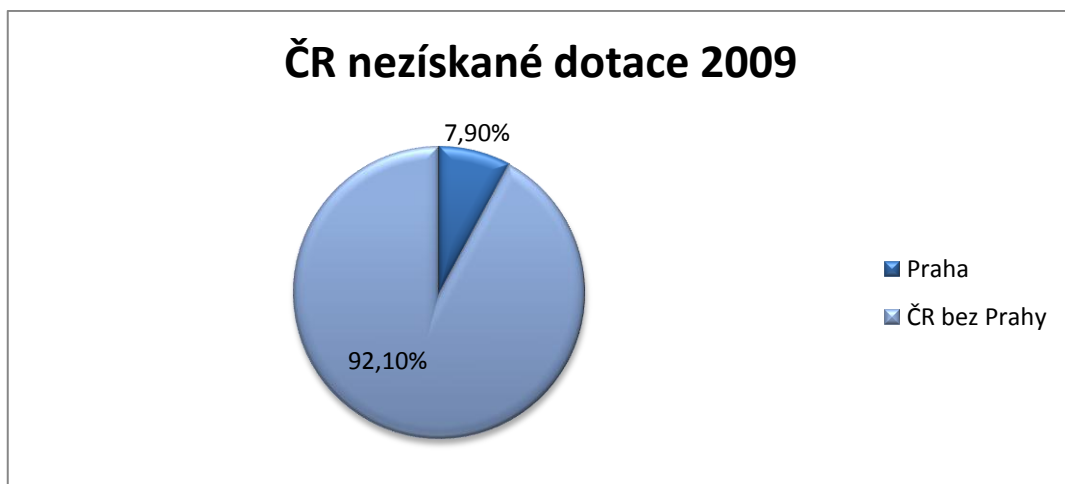
Graf č.15

Graf č.16

Graf č.17

Graf č.18

Zhodnocení roku 2009

V roce 2009 bylo navýšení žádostí o dotace z MPSV o 144. Z toho 90,1% byla ČR bez Prahy a 9,9% z Prahy. Zamítnutých žádostí bylo v celé republice 12,8%, v Praze 10,4%. Z tohoto podílu patřilo 14,7% NNO, 6,2% církevním organizacím a příspěvkovým organizacím 2,6%. Poměr zamítnutých žádostí činil 7,9% pro Prahu a 92,1% pro zbytek České republiky. Celkem nebylo uspokojeno v celé ČR 578 žádostí, z toho v hlavním městě 46.

5.4 rok 2010

oblast	podaných žádostí	dotace 0.- Kč	%
ČR	4480	380	8,4
ČR bez Prahy	3994	331	8,2
Praha	486	49	10

Tabulka č.16

Rok 2007 byl z hlediska úspěšnosti mnohem pozitivnější, než rok předchozí. I když počet žádostí o dotaci na MPSV klesl v celé republice o 10, počet služeb, které nezískaly žádnou dotaci klesl o 198. V dotačním řízení pro tento rok nezískalo tedy žádné finanční prostředky 380 služeb, z toho 49 poskytovaných pražskými organizacemi a 331 ve zbytku republiky. A to z celkového počtu 4480 žádostí.

Celorepubliková neúspěšnost byla v roce 2010 8,4% služeb. ČR bez Prahy nezískala žádnou dotaci v 8,2%. V hlavním městě bylo toto číslo nejvyšší, činilo celých 10%.

Hlavní město Praha 2010

poskytovatel	+	-	celkem	%
NNO	266	21	287	7,3
Církevní org.	75	3	78	3,8
Příspěvková org.	96	25	121	20,6
celkem	437	49	486	

Tabulka č.17

+ získaná dotace

- dotace 0

Celkem – počet žádostí o dotaci

Z tabulky je patrné že počet podaných i neúspěšných dotací v roce 2010 zůstal na přibližně stejné úrovni jako v roce minulém.

Nejvyšší procento neúspěšnosti ale letos získaly příspěvkové organizace, a to 20,6%.

2010

oblast	počet žádostí	%
ČR	4480	100
ČR bez Prahy	3994	89,1
hl. m. Praha	486	10,9

Tabulka č.18

Počet žádostí o dotaci od MPSV dle oblastí a v procentuálním vyjádření.

oblast	dotace 0	%
ČR	380	100
ČR bez Prahy	331	87,1
hl. m. Praha	49	12,9

Tabulka č.19

Počet služeb, které nezískaly žádnou dotaci od MPSV dle oblastí a v procentuálním vyjádření.

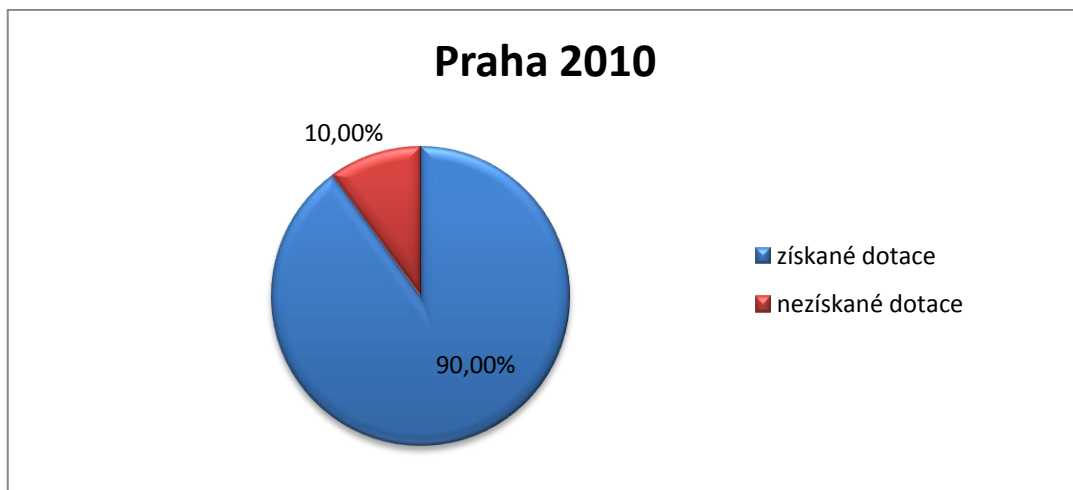
oblast	-	+
ČR	8,4%	91,6%
ČR bez Prahy	8,2%	91,8%
hl. m. Praha	10%	90%

Tabulka č.20

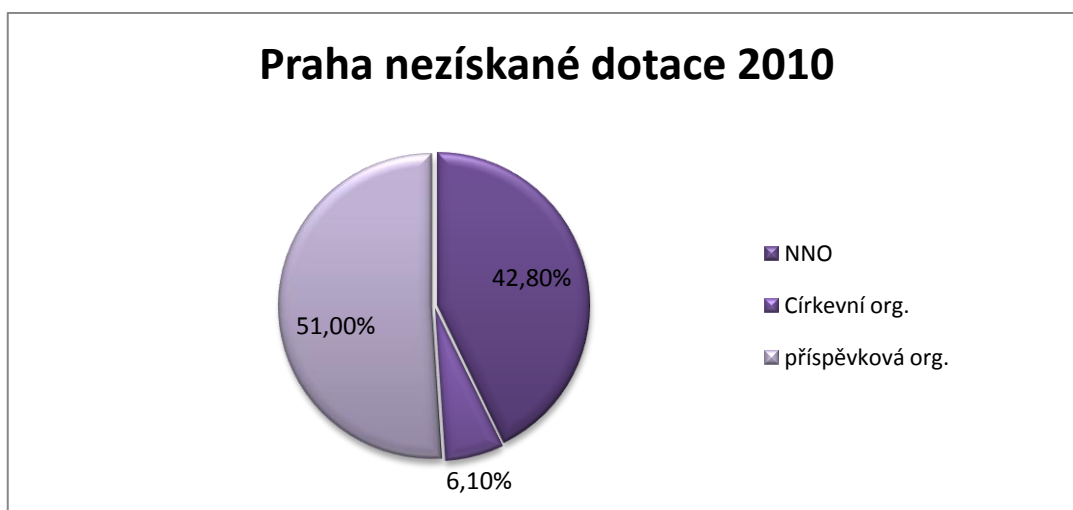
- dotace 0

+ získaná dotace

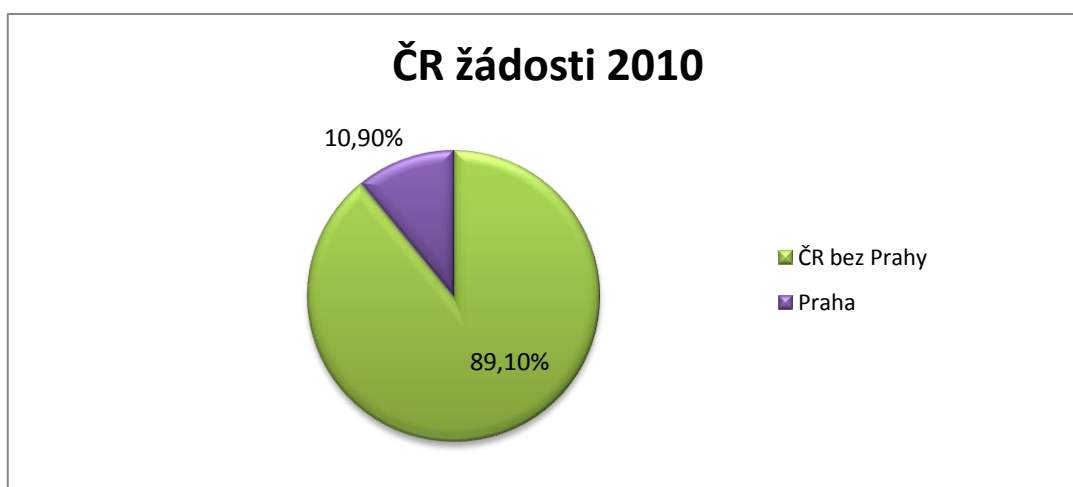
Procentuální vyjádření získaných dotací a dotací 0 dle oblastí.

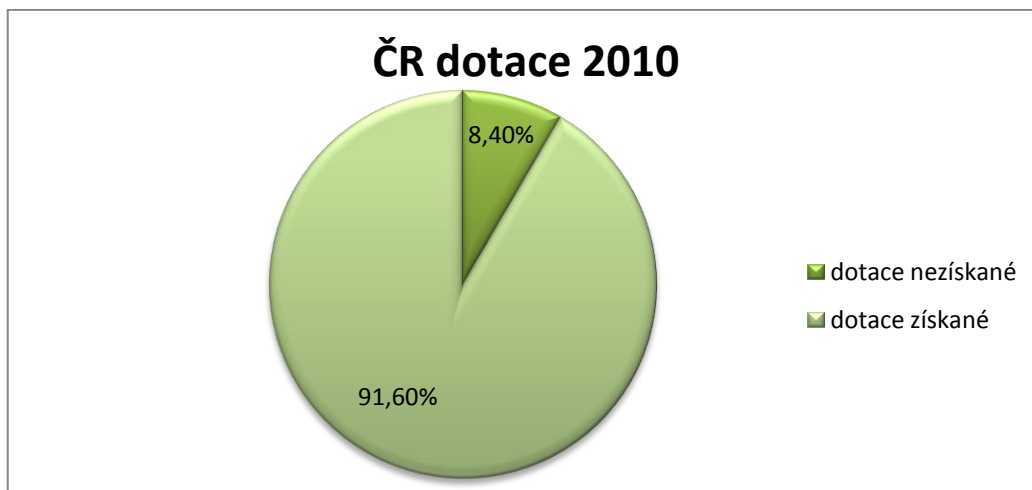
Graf č.19

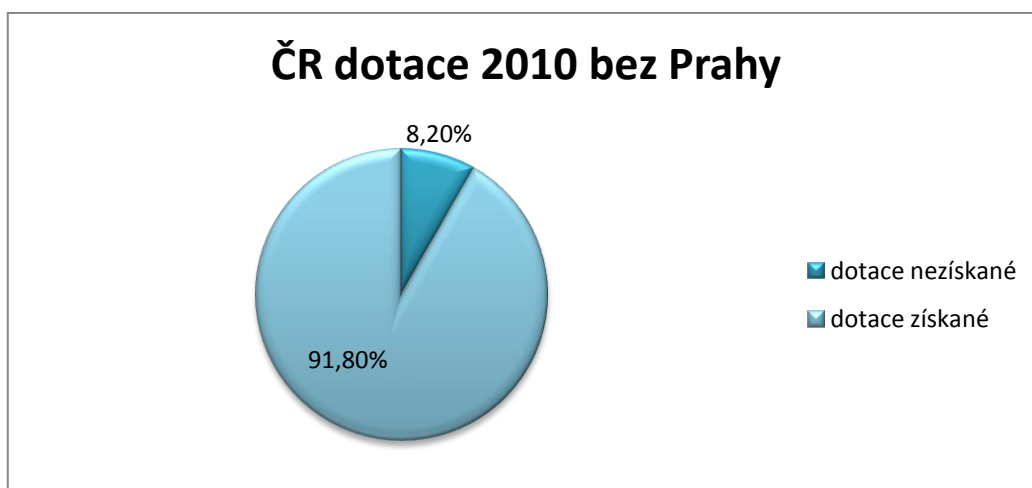
Graf č.20

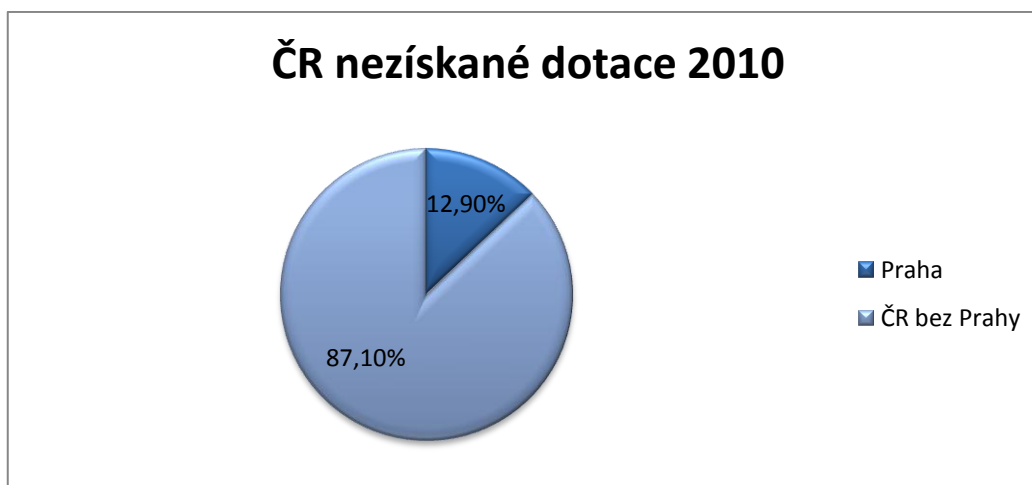
Graf č.21

Graf č.22

Graf č.23

Graf č.24

Zhodnocení roku 2010

V tomto roce byl počet všech žadatelů o státní dotaci přibližně stejný, jako v roce předchozím. Celková úspěšnost byla ale vyšší. Zamítnutých žádostí v celé ČR bylo 8,4%. V Praze zůstal počet nulových dotací na 10,6%. Z toho se na rozdíl od roku 2009 nepodařilo uspět ve 20,6% příspěvkovým organizacím, církevním ve 3,8% a NNO nezískaly v 7,3%. Na Českou republiku činil poměr neúspěšných žádostí poměr Praha 12,9% a zbytek republiky 87,1%. Pro pražské NNO se tedy situace v tomto roce zlepšila, u příspěvkových organizací naopak počet žádostí, které nezískaly žádnou finanční podporu, vzrostl z 2,6% v roce předešlém na 20,6%. Tyto služby však nejsou v přímém ohrožení své existence.

5.5 rok 2011

oblast	podaných žádostí	dotace 0.- Kč	%
ČR	4540	521	11,4
ČR bez Prahy	4049	450	11,1
Praha	491	71	14,4

Tabulka č.21

Neúspěšných žádostí o dotaci z MPSV v roce 2011 bylo o 3 – 4% více než v roce 2010.

Konkrétně ze všech podaných žádostí, kterých bylo 4540, 521 nezískalo žádné finanční prostředky. V Praze se jednalo o 71 neúspěšných žádostí z počtu 491 podaných. Ve zbytku republiky to bylo 450 nefinancovaných služeb ze 4049.

Hlavní město Praha 2011

poskytovatel	+	-	celkem	%
NNO	249	38	287	13,2
Církevní org.	79	10	89	11,2
Příspěvková org.	92	23	115	20
celkem	420	71	491	

Tabulka č.22

+ získaná dotace

- dotace 0

Celkem – počet žádostí o dotaci

Tabulka č. 22 dokládá, že nejvyšší procento neúspěšnosti získaly příspěvkové organizace, následovány NNO a církevními organizacemi.

2011

oblast	počet žádostí	%
ČR	4540	100
ČR bez Prahy	4049	89,2
hl. m. Praha	491	10,8

Tabulka č.23

Počet žádostí o dotaci od MPSV dle oblastí a v procentuálním vyjádření.

Oblast	dotace 0	%
ČR	521	100
ČR bez Prahy	450	86,3
hl. m. Praha	71	13,7

Tabulka č.24

Počet služeb, které nezískaly žádnou dotaci od MPSV dle oblastí a v procentuálním vyjádření.

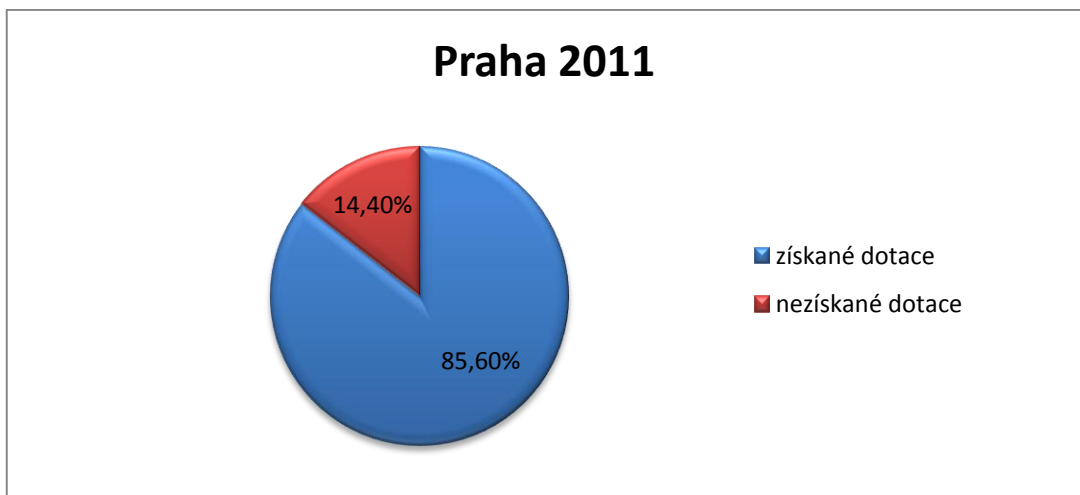
oblast	-	+
ČR	11,4%	88,6%
ČR bez Prahy	11,1%	88,9%
hl. m. Praha	14,5%	85,5%

Tabulka č.25

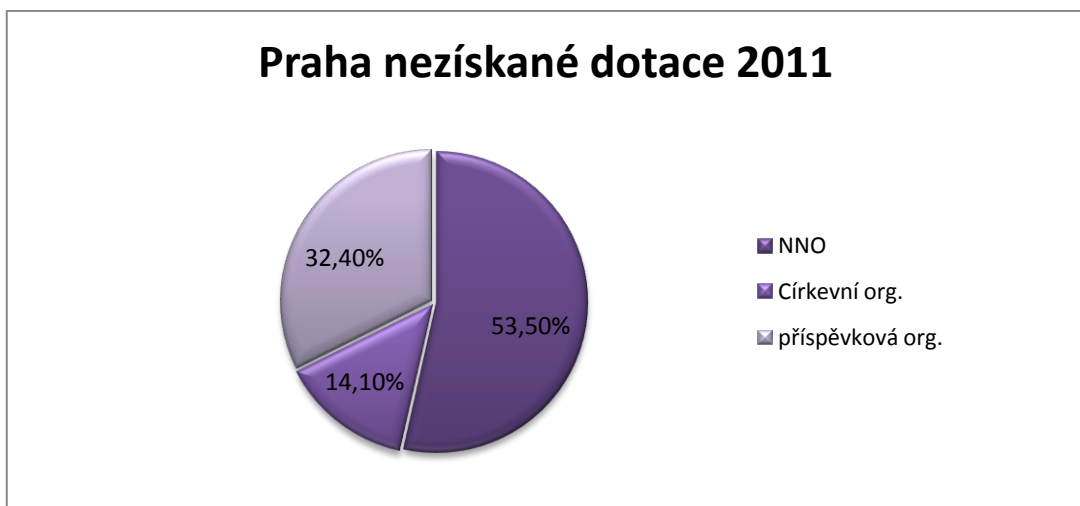
- dotace 0

+ získaná dotace

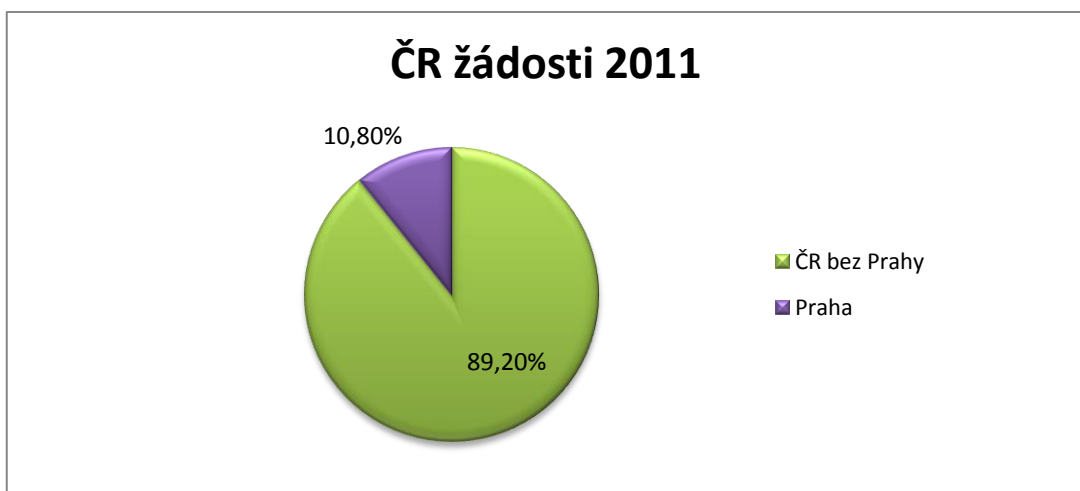
Procentuální vyjádření získaných dotací a dotací 0 dle oblastí.

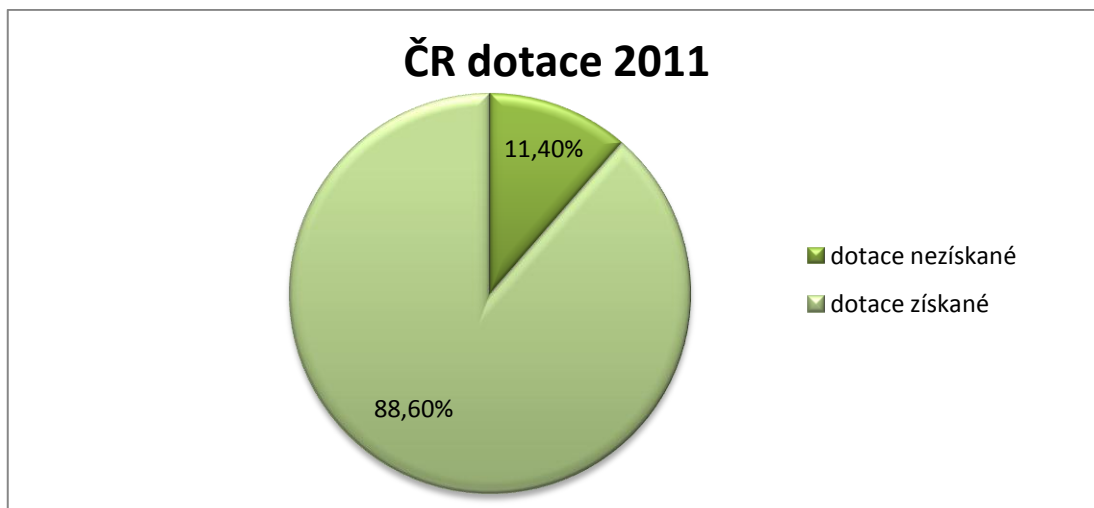
Graf č.25

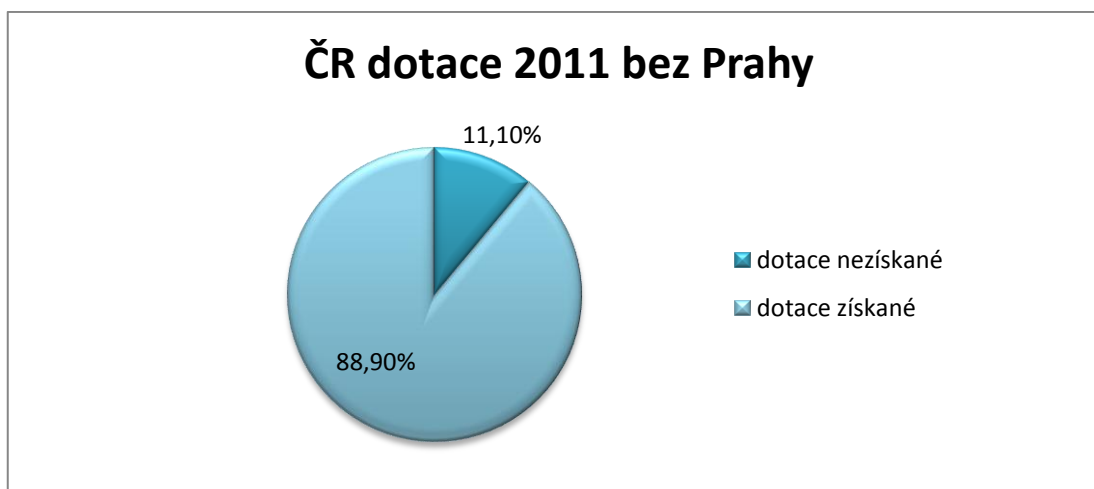
Graf č.26

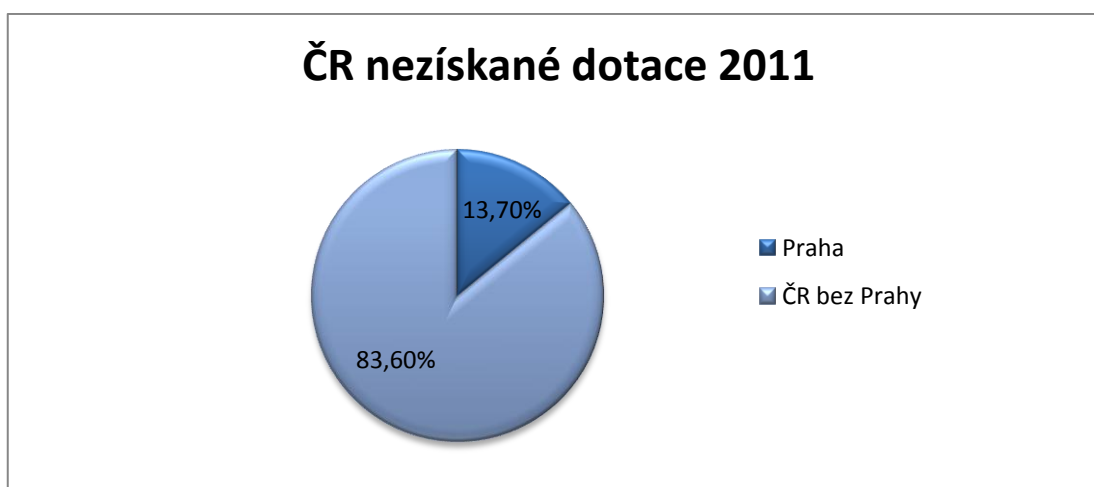
Graf č.27

Graf č.28

Graf č.29

Graf č.30

Zhodnocení roku 2011

Počet žadatelů o dotace v roce 2011 byl podobný jako ve dvou předchozích letech. Počet zamítnutých žádostí se ale opět zvýšil na počet podobný roku 2009. Neúspěšnost v Praze činila 14,5% a v celé ČR 11,4%. Pražské NNO byly neúspěšné ve 13,2%, církevní organizace v 11,2% a příspěvkové organizace ve 20%.

Poměr žádostí byl tentokrát 10,8% pro pražské zřizovatele a 89,2% pro zbytek republiky. Zamítnutých žádostí o dotaci z MPSV bylo z celkového množství 13,7% pro Prahu a 86,3% pro ČR. Zvýšilo se procento neúspěšnosti v Praze.

5.6 rok 2012

oblast	podaných žádostí	dotace 0.- Kč	%
ČR	4874	506	10,3
ČR bez Prahy	4400	397	9
Praha	474	109	22,9

Tabulka č.26

Přichází rok 2012 a s ním nárůst všech žadatelů o 334 služeb. Nezískaných dotací bylo sice o 15 méně, než v roce předcházejícím, ovšem pražští poskytovatelé sociálních služeb byly tentokrát na nejvyšší příčce v neúspěšnosti v získání dotace. Konkrétně se jednalo o 474 žádostí a 109 zamítnutí, což nakonec vyšplhalo na 22,9% přímo ohrožených pražských služeb.

Hlavní město Praha 2012

poskytovatel	+	-	celkem	%
NNO	213	64	277	23,1
Církevní org.	60	17	77	22
Příspěvková org.	92	28	120	23,3
celkem	365	109	474	

Tabulka č.27

+ získaná dotace

- dotace 0

Celkem – počet žádostí o dotaci

V roce 2012 bylo výsledné procentuální vyjádření neúspěšných žádostí o dotaci u všech tří typů poskytovatelů sociálních služeb na přibližně stejné úrovni. A to 22 – 23%.

Znamená to tedy, že v roce 2012 byla každá 4. – 5. pražská sociální služba, která žádala o dotaci z MPSV, v přímém ohrožení své existence!

2012

oblast	počet žádostí	%
ČR	4874	100
ČR bez Prahy	4400	90,2
hl. m. Praha	474	9,8

Tabulka č.28

Počet žádostí o dotaci od MPSV dle oblastí a v procentuálním vyjádření.

oblast	dotace 0	%
ČR	506	100
ČR bez Prahy	397	78,4
hl. m. Praha	109	21,6

Tabulka č.29

Počet služeb, které nezískaly žádnou dotaci od MPSV dle oblastí a v procentuálním vyjádření.

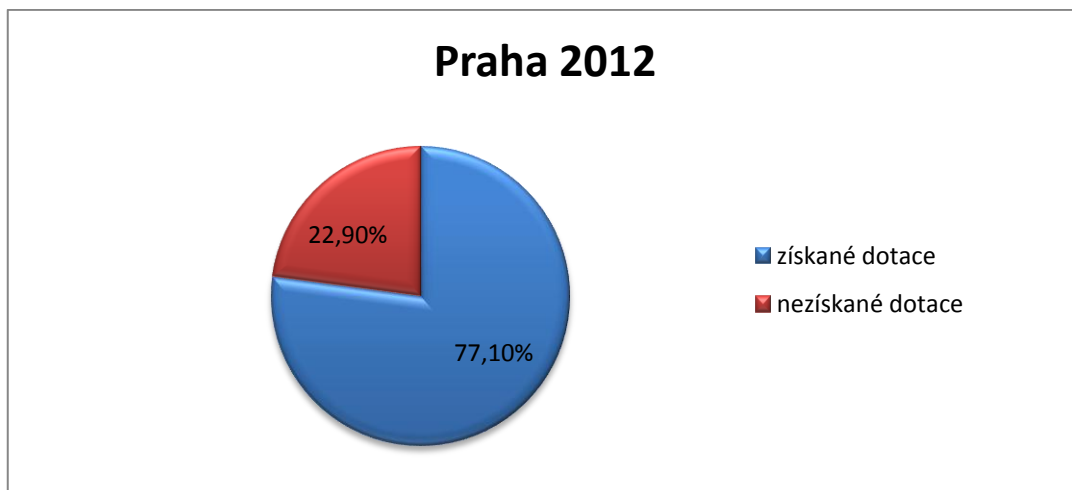
oblast	-	+
ČR	10,3%	89,7%
ČR bez Prahy	9,1%	90,9%
hl. m. Praha	22,9%	77,1%

Tabulka č.30

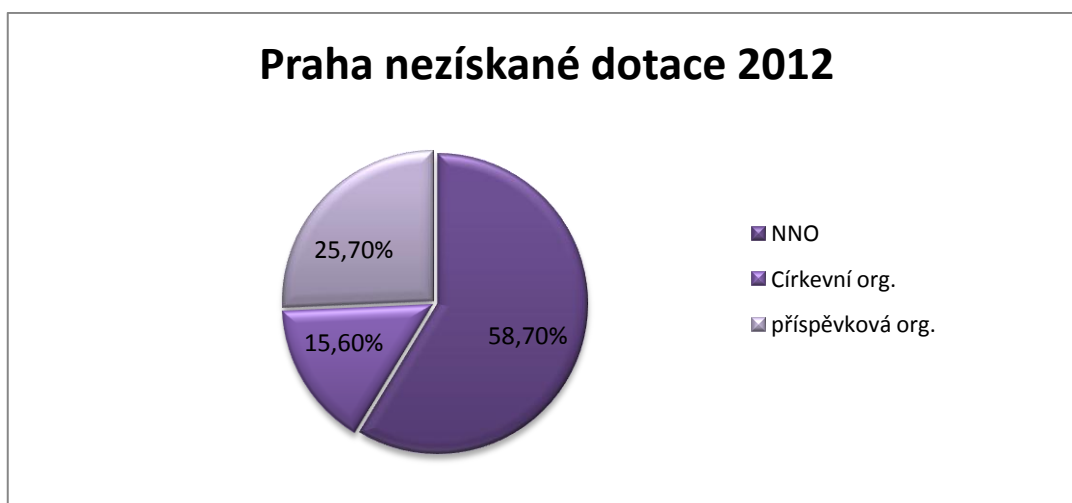
- dotace 0

+ získaná dotace

Procentuální vyjádření získaných dotací a dotací 0 dle oblastí.

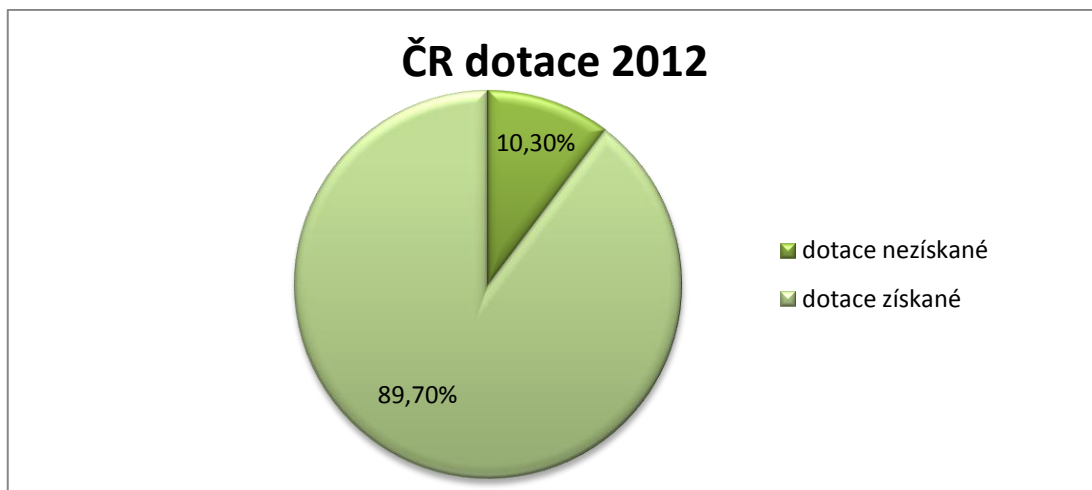
Graf č.31

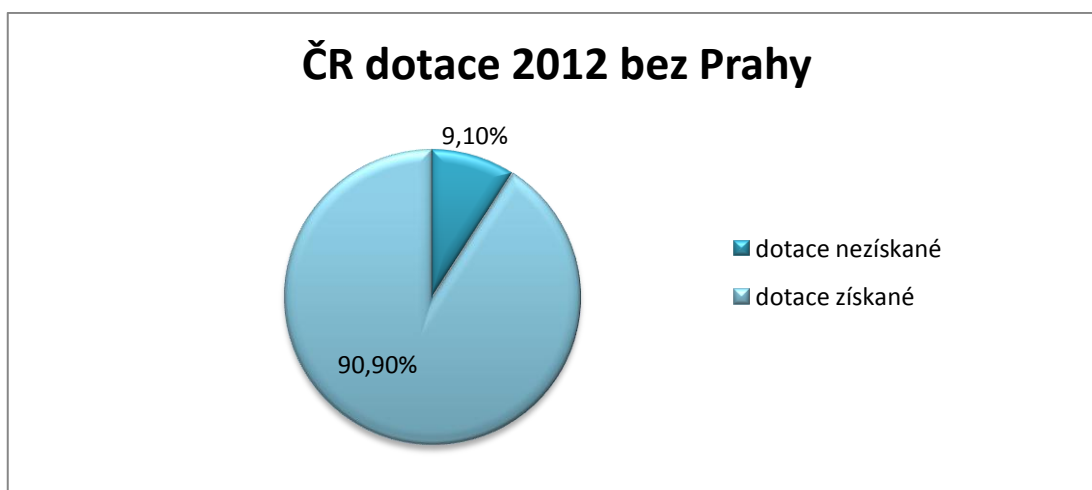
Graf č.32

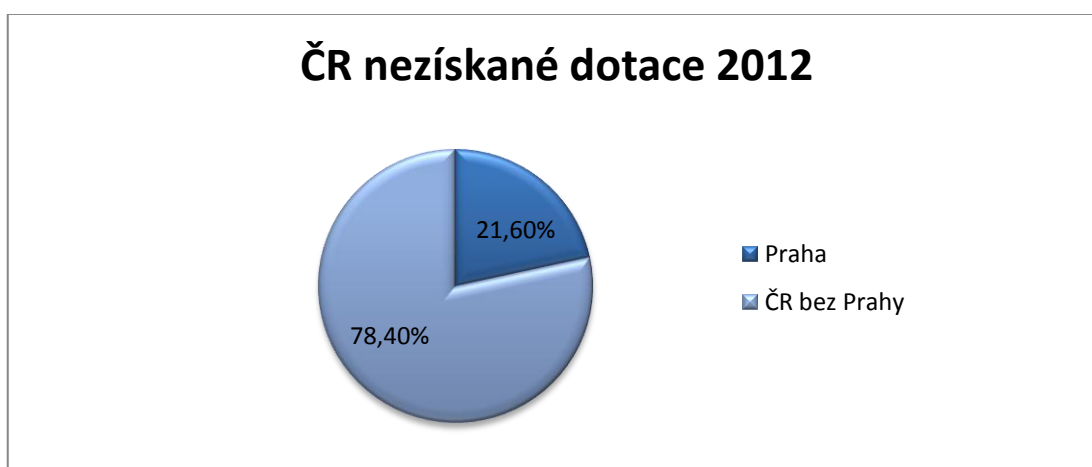
Graf č.33

Graf č.34

Graf č.35

Graf č.36

Zhodnocení roku 2012

Počet všech žádostí dosahuje počtu více než 4800, takže narůstá o 334 žadatelů. V Praze naopak mírně klesá. Celkový poměr žádostí činí 78,4% v ČR ku 21,6% v Praze. Neúspěšných žádostí bylo celkem 10,3% ze všech podaných. V Praze toto číslo ovšem vzrostlo na 22,9%, ve zbytku republiky to bylo 9,1% žádostí, které nezískaly žádnou finanční dotaci od MPSV. Z pražských zamítnutých žádostí byl poměr mezi NNO, církevními organizacemi a příspěvkovými organizacemi přibližně stejný, a to 22 – 23,3%. Tento rok byl tedy pro celkem 109 pražských poskytovatelů sociálních služeb kritický.

5.7 rok 2013

oblast	podaných žádostí	dotace 0.- Kč	%
ČR	5388	758	14
ČR bez Prahy	4850	650	13,4
Praha	538	108	20

Tabulka č.31

Počet všech žádostí o dotace u MPSV dosáhl v roce 2013 svého maxima, a to 5388.

Nezískalo žádnou dotaci celkem 758 sociálních služeb, což je 14%.

Česká republika bez Prahy měla celkem 4850 podaných žádostí a neúspěšnost činila 13,4%.

Nejhůře dopadli pražští poskytovatelé, kde z 538 žádostí neobstálo celkem 108 služeb.

Takže celých 20% těchto sociálních služeb je v přímém ohrožení své existence.

Hlavní město Praha 2013

poskytovatel	+	-	celkem	%
NNO	252	83	335	24,7
Církevní org.	67	8	75	10,6
Příspěvková org.	111	17	128	13,2
celkem	430	108	538	

Tabulka č.32

+ získaná dotace

- dotace 0

Celkem – počet žádostí o dotaci

V letošním roce bylo počet žádostí o dotace na sociální služby poskytované v Praze nebo poskytované pražskou organizací o 64 více než v roce předešlém. Nepřiznání dotace se týkalo ale stejného počtu služeb jako minulý rok. Přesto se vysoké procento nulové dotace navýšilo o 1,6% u NNO, které se tak dostaly do ohrožení ve 24,7%. To znamená, že každá 4. sociální služba, kterou poskytuje NNO v Praze, nebo pražský zřizovatel, nezískala od MPSV na rok 2013 žádnou finanční podporu.

2013

oblast	počet žádostí	%
ČR	5388	100
ČR bez Prahy	4850	90
hl. m. Praha	538	10

Tabulka č.33

Počet žádostí o dotaci od MPSV dle oblastí a v procentuálním vyjádření.

oblast	dotace 0	%
ČR	758	100
ČR bez Prahy	650	85,7
hl. m. Praha	108	14,3

Tabulka č.34

Počet služeb, které nezískaly žádnou dotaci od MPSV dle oblastí a v procentuálním vyjádření.

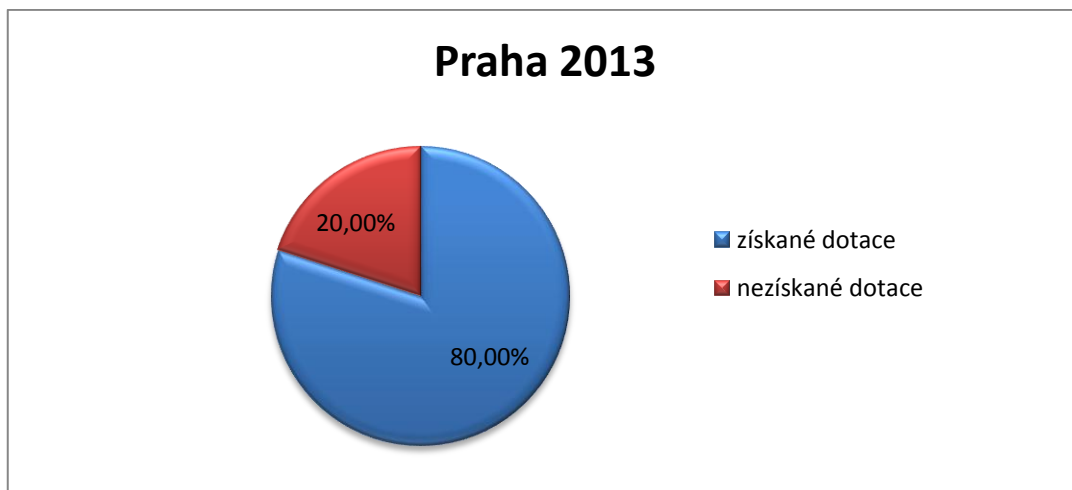
oblast	-	+
ČR	14,1%	85,9%
ČR bez Prahy	13,4%	86,6%
hl. m. Praha	20%	80%

Tabulka č.35

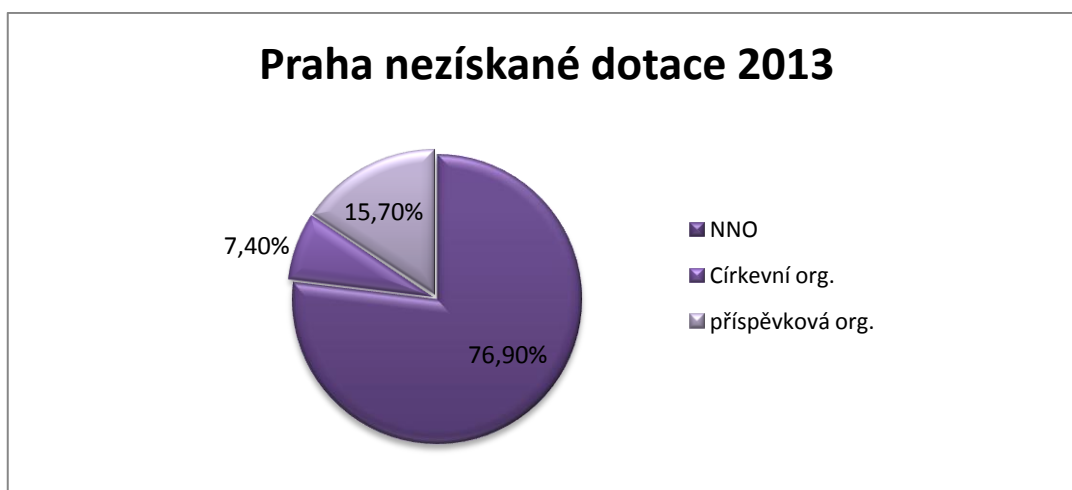
- dotace 0

+ získaná dotace

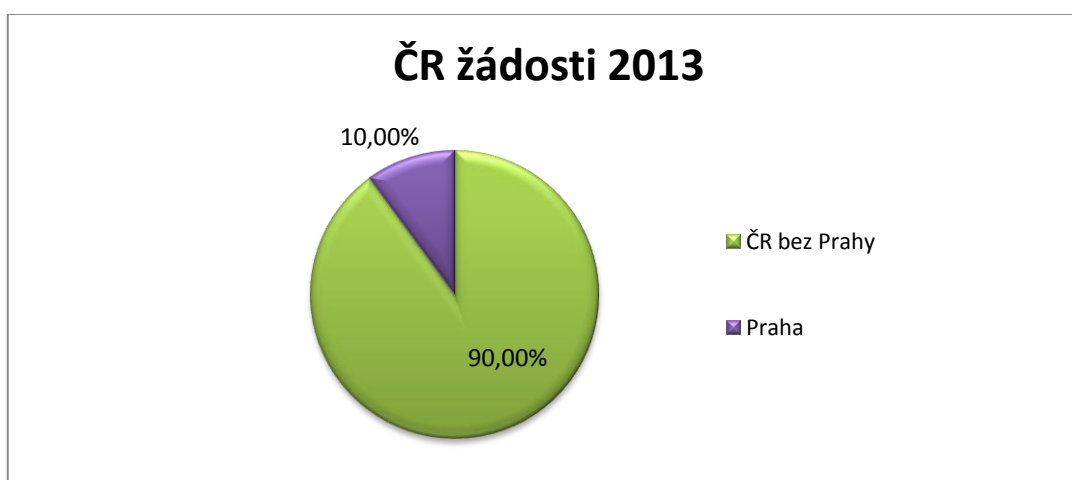
Procentuální vyjádření získaných dotací a dotací 0 dle oblastí.

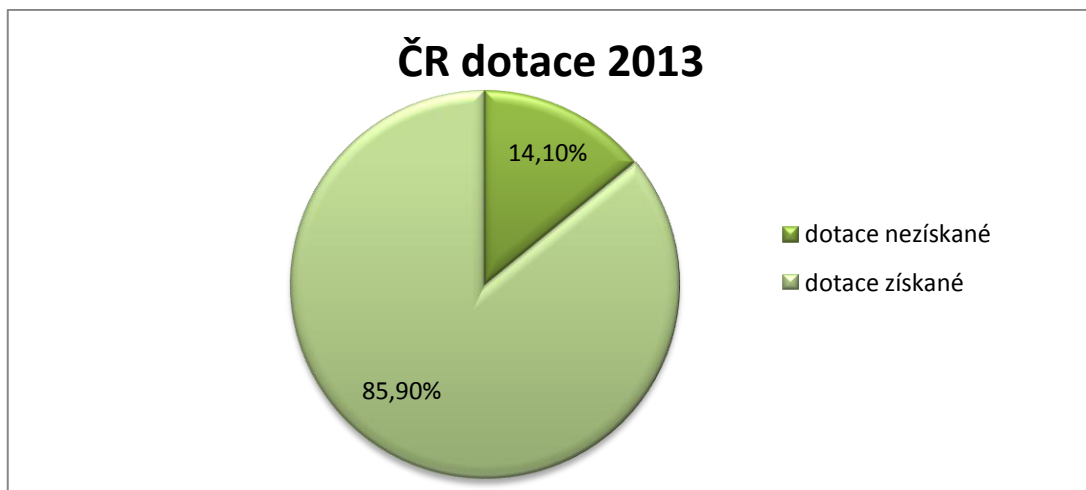
Graf č.37

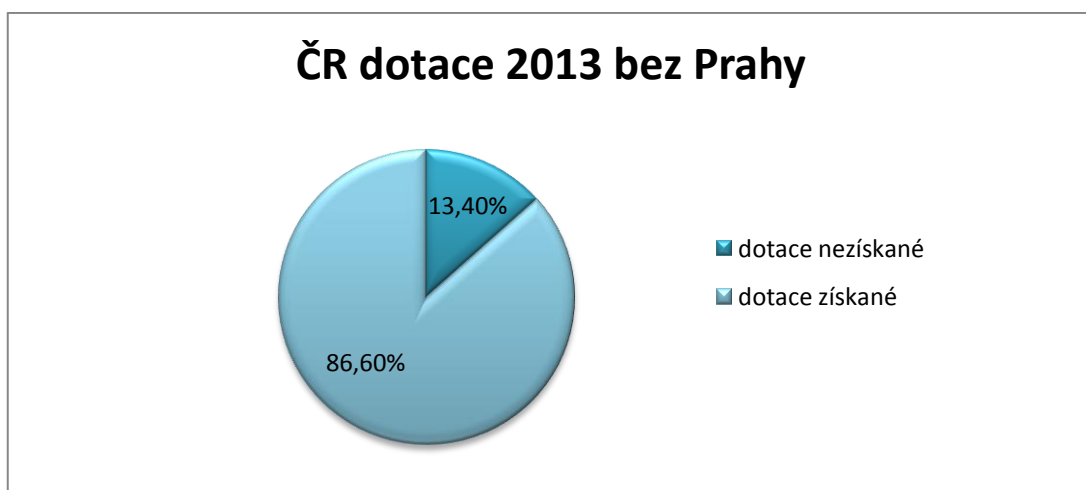
Graf č.38

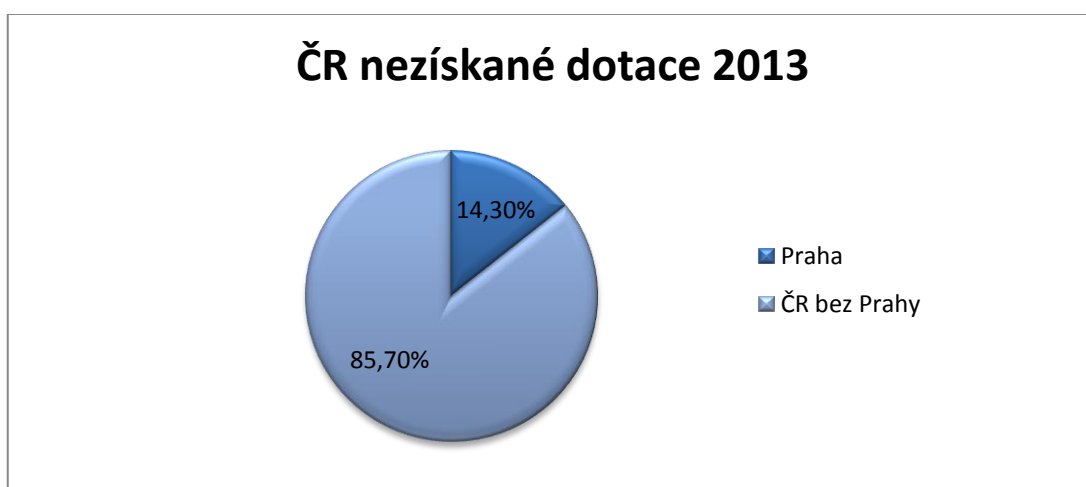
Graf č.39

Graf č.40

Graf č.41

Graf č.42

Zhodnocení roku 2013

Tento rok, letošní rok, je zatím nejhorší pro poskytovatele sociálních služeb, co se týče dotací z MPSV od roku 2007. Počet žádostí dosáhl svého maxima a přesáhl hranici 5000 žádostí. Dotaci z MPSV nezískalo 758 sociálních služeb, což je po roce 2007 druhé nejvyšší číslo. V Praze se nezískané dotace vyrovnaly roku 2007 a 2012. Tento počet ale dosáhl 20% neúspěšnosti. Znamená to tedy, že každá 5. sociální služba je v letošním roce v přímém ohrožení své existence. Nejvyšší procento z pražských organizací, které nezískaly dotaci ze státního rozpočtu, patří NNO. Je to 24,7%. Tedy každá 4. sociální služba poskytovaná pražskou NNO, která žádala o dotaci z MPSV na letošní rok, nezískala žádnou finanční podporu a je tedy v přímém ohrožení své existence.

ZÁVĚR

Tato práce se zabývala zkoumáním dvou rozdílných typů organizací poskytujících sociální služby, a to podle jejich zřizovatele. Jednalo se o nestátní neziskovou organizaci a příspěvkovou organizaci. Zaměřila jsem se na oblast pravomocí při řízení organizace, rozhodování o průběhu služeb, personálního obsazení a hlavně finančního zajištění sociálních služeb. Zjišťovala jsem, zda mají obě tyto formy právní subjektivity organizace stejné podmínky pro poskytování sociálních služeb. Dále jaká je perspektiva NNO v poskytování sociálních služeb.

Příspěvkové organizace jako poskytovatelé sociálních služeb jsou zřizovány organizačními složkami státu a územními správními celky, jejich zřizovatel jmenuje a odvolává jejich ředitele, schvaluje rozpočet organizace, přiděluje finanční prostředky na provoz organizace a provádí kontrolu hospodaření. Rozhodování o průběhu služeb a personální zajištění služeb je v kompetenci ředitele organizace, který ji předkládá ke schválení svému zřizovateli.

NNO nejsou zřizovány státem a jsou na státu nezávislé. Nestátní neziskové organizace mají svou vlastní samosprávu a vlastní řídicí struktury. Ty jmenují ředitele organizace, schvalují rozpočet a kontrolují hospodaření organizace. Rozhodování o průběhu služeb a personální zajištění služeb je v kompetenci ředitele organizace, který je, jako v případě příspěvkové organizace, předkládá ke schválení svému zřizovateli.

V tomto ohledu je tedy výhodnější forma organizace pro poskytování sociálních služeb NNO, neboť řídicí a kontrolní orgány tvoří v organizaci lidé, kteří mají přímý kontakt s organizací, většinou se přímo podílí na jejím chodu a jsou v pravidelném kontaktu s vedením organizace.

Dalším zkoumaným hlediskem byly pravomoci při rozhodování o průběhu poskytované služby a personální zajištění sociálních služeb. Nabídka poskytovaných služeb a rozsah poskytovaných služeb je součástí Standardů kvality sociálních služeb. Od 1. 1. 2007 jsou všichni poskytovatelé sociálních služeb povinni tyto standardy naplňovat dle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. Tyto dokumenty si vytváří každá organizace konkrétně na svoji činnost a pro své klienty. V tomto ohledu není žádná z forem organizace znevýhodněna.

Dalším zkoumanou oblastí bylo financování sociálních služeb dle formy právní subjektivity. Zde byl proveden výzkum výsledků dotačních řízení Ministerstva práce a sociálních věcí, a to v období let 2007 – 2013. Byl podrobně rozebrán počet žádostí za jednotlivé roky jak v celé ČR, tak v hlavním městě Praze a dále v České republice bez Prahy. Ve stejných oblastech byl dále sledován počet žádostí, které nezískaly v dotačním řízení žádné finanční prostředky. Dalším zkoumaným prvkem byly žádající organizace v Praze, konkrétně NNO, církevní a příspěvkové organizace. Do výzkumu byly zahrnuty ambulantní a terénní sociální služby, které měly podanou žádost o státní dotaci a které nezískaly žádné finanční prostředky na svoji činnost ve sledovaném období.

Z výzkumu jednoznačně vyplynulo, že hlavní město Praha má nejvyšší procento neúspěšných žádostí o státní dotace a jejich počet ve dvou posledních letech dosahuje 20 a více procent. Dále bylo zjištěno, že nejvyšší frekvenci nezískaných dotací mají NNO. Tyto poskytovatelé sociálních služeb se ocitají v přímém ohrožení své existence, neboť nezískávají finanční zdroje od svých zřizovatelů a jsou na dotacích ze státního rozpočtu plně závislé. Je to nejpodstatnější část jejich rozpočtu.

Můj výzkum zjišťoval počet zamítnutých žádostí, tedy těch, které nezískaly v dotačních řízeních žádnou finanční částku. Jistě by bylo velmi zajímavé a přínosné zjistit, jaká je situace v jednotlivých krajích ČR nebo zařadit do výzkumu další zkoumaný prvek, a to organizace, které získaly v dotačním řízení 50 a méně procent ze své žádosti o dotaci. I tyto sociální služby jsou totiž v ohrožení své existence.

Zde se tedy potvrdila hypotéza o tom, že v oblasti financování je vhodnější formou organizace příspěvková, neboť má od svého zřizovatele jistotu financování svých služeb. Žádosti o dotace podávají tyto organizace jako další zdroj financování svých služeb, ale nejsou na nich existenčně závislé.

Posledním úkolem mého výzkumu bylo zjistit, jakou perspektivu mají NNO poskytující sociální služby. Zde je výsledek velmi nejasný, ale výhledy do budoucna jsou pro tuto formu právní subjektivity organizace spíše pesimistické.

Podle připravovaného nového Občanského zákoníku, který by měl vejít v platnost 1. 1. 2014, zaniknou všechna občanská sdružení. Budou se považovat za spolky. Sdružení podle nového občanského zákoníku může změnit svoji právní formu na ústav nebo sociální družstvo. Dále zákon i speciálně upravuje organizační jednotky sdružení. Obecně prospěšná společnost bude mít právo změnit svoji právní formu na ústav, nadaci nebo nadační fond. Bude zde i možnost zachovat dosavadní právní formu. Od ledna příštího roku se již nebudou moci zakládat nové obecně prospěšné společnosti.

Ohledně financování sociálních služeb se chytají také velmi zásadní změny, kdy od roku 2014 skončí poskytování dotací od MPSV a poskytovatelé služeb budou žádat přímo na svých krajích. Tento nový model dotačních řízení však ještě není zcela jasný, např. jakým způsobem budou postupovat žadatelé, kteří u svých krajů dříve žádali o dofinancování poskytovaných služeb atd. Tyto a mnohé další problémy ještě nejsou vyřešeny, tak jako není zcela jasné, která nová právní forma NNO bude mít nárok na státní dotace.

Ze všech získaných výsledků vyplývá, že jako poskytovatel sociálních služeb má lepší podmínky pro svoji činnost příspěvková organizace. NNO jsou znevýhodněny především v oblasti financování sociálních služeb a jejich budoucnost je velmi nejasná.

Já osobně vnímám chystané změny v občanském zákoníku velmi negativně, neboť neziskový sektor je důležitý prvek občanské společnosti, je to určitý projev samosprávy. Změny mají dle mého názoru umožnit státu větší kontrolu nad občanskou společností, což by mělo být v demokratické společnosti nepřijatelné!

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

ČERMÁKOVÁ, HOLEČKOVÁ. *Standardy kvality sociálních služeb – výkladový sborník pro poskytovatele*. Tigis Print, s.r.o., 2008.

HOLMEROVÁ, I., JURÁŠKOVÁ, B., ZIKMUNDOVÁ, K. *Vybrané kapitoly z gerontologie*. Praha: EV public, 2007. ISBN 978-80-254-0179-8

HORECKÝ, J. *Návrh na změnu výplat a použití příspěvků na péči*. APSS ČR, 2012. Dostupné z: http://www.horecky.cz/images/1346924273_prispevek-na-peci-jh-finalup.pdf dne 15. 2. 2012

Kolektiv autorů: *Faktory úspěchu nestátních neziskových organizací*. Praha: VŠE Praha, Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1473-4

Kolektiv autorů: *Individuální plánování a role klíčového pracovníka v sociálních službách*. Tábor: APSSČR, 2011. ISBN 978-80-904668-1-4

Kolektiv autorů. *Meritum Nevýdělečné organizace*. Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-737-7

Kolektiv autorů. *Meritum Příspěvkové organizace*. 2012. ISBN 978-80-7357-736-0

Kolektiv autorů. *Od paragrafů k lidem*. Praha: SKOK, 2007. ISBN 978-80-239-9506-0

KREBS, V. a kol.: *Sociální politika*. Praha: ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-585-4

KRUTILOVÁ, D., ČÁMSKÝ, SEMBDNER: *Sociální služby, tvorba a zavádění standardů kvality poskytovaných sociálních služeb*. Praha: 2009. ISBN 978-80-254-3427-7

KOZLOVÁ, L.: *Sociální služby*. Praha: Triton, 2005. ISBN 80-7254-662-7

KOZLOVÁ, L.: *Sociální služby pro stárnoucí populaci v České republice*. IN: Sborník II mezinárodní konference Problematika generace 50 plus. Třeboň, 2005.

MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-368-0

MATOUŠEK, O. *Sociální služby*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-310-9

POTŮČEK, M.: *Křižovatky české sociální reformy*. Praha, Sociologické nakladatelství, 1999. ISBN 80-85850-70-2

POTŮČEK, M.: *Sociální stát - vývojové trendy, ohrožení a rozvojové příležitosti do roku 2015*. In: *Sociální politika*, 2002, č. 1-2, s. 4-6.

PRŮŠA, L. *Ekonomie sociálních služeb*. ASPI, 2003. ISBN 80-86395-69-3

PRŮŠA, L. *Ekonomie sociálních služeb*. 2. aktualizované vydání, ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-255-6

PRŮŠA, L. a kol. *Model efektivního financování sociálních služeb*. Praha: VŠFS, 2012. ISBN 978-80-7408-065-4

ŠEDIVÝ, M., MENDLÍKOVÁ, O. *Úspěšná nezisková organizace*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4041-6

ŠEDIVÝ, M., TURNEROVÁ, J.: *Role správní rady v řízení neziskové organizace (se zaměřením na obecně prospěšné společnosti)*. Praha: ICNO, 2003. ISBN 80-86423-08-5

VARVAŽOVSKÁ, P. *Význam neziskových organizací v oblasti sociálních služeb*. X:1-107, 2008. ISSN 1212-4117

VAŠTIKOVÁ, M.: *Marketing služeb efektivně a moderně*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2721-9

Dostupné z WWW: [zhttp://www.mpsv.cz/files/clanky/5966/4_vykladovy_sbornik.pdf](http://www.mpsv.cz/files/clanky/5966/4_vykladovy_sbornik.pdf)>.

.....

Seznam použitých zahraničních zdrojů

ÖTERLE, A., MEICHENITSCH, K. *Pflegesicherungssysteme in Europa*. Soziale Sicherheit No. 11/2007. ISSN 0080-1841

.....

Seznam použitých internetových zdrojů

Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR: Dostupné z: <http://www.apsscr.cz/> dne 4. 1. 2013

Britské listy: Dostupné z: <http://blisty.cz/art/25039.html/> dne 6. 1. 2013

Evropské sociální fondy ČR: Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/modules/calls/index.php?lred=1/> dne 6. 1. 2013

Komunitní plánování: Dostupné z: http://www.mankva-publikace_archiv_ckp.pdf dne 12. 12. 2012

Ministerstvo práce a sociálních věcí: Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/9> dne 1. 2. 2013

Národní vzdělávací fond: Dostupné z: <http://www.cekas.cz/> dne 12. 12. 2012

Neziskové organizace ČR: Dostupné z: <http://www.neziskovky.cz/> dne 5. 1. 2013

.....

Seznam ostatních zdrojů

Odborný časopis *Sociální služby*. Vydavatel: Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky

Zákon 108/2006 Sb. O sociálních službách v platném znění.

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ a TABULEK

Seznam grafů

Graf 1: Praha dle získaných a nezískaných dotací v roce 2007	62
Graf 2: Praha dle zřizovatele organizace – nezískané dotace v roce 2007	62
Graf 3: Podané žádosti o dotace ČR bez Prahy a v Praze za rok 2007.....	62
Graf 4: Získané a nezískané dotace v ČR za rok 2007	63
Graf 5: Získané a nezískané dotace v ČR bez Prahy za rok 2007	63
Graf 6: Nezískané dotace v Praze a v ČR bez Prahy za rok 2007	63
Graf 7: Praha dle získaných a nezískaných dotací v roce 2008.....	67
Graf 8: Praha dle zřizovatele organizace – nezískané dotace v roce 2008	67
Graf 9: Podané žádosti o dotace ČR bez Prahy a v Praze za rok 2008.....	67
Graf 10: Získané a nezískané dotace v ČR za rok 2008	68
Graf 11: Získané a nezískané dotace v ČR bez Prahy za rok 2008	68
Graf 12: Nezískané dotace v Praze a v ČR bez Prahy za rok 2008	68
Graf 13: Praha dle získaných a nezískaných dotací v roce 2009	72
Graf 14: Praha dle zřizovatele organizace – nezískané dotace v roce 2009	72
Graf 15: Podané žádosti o dotace ČR bez Prahy a v Praze za rok 2009.....	72
Graf 16: Získané a nezískané dotace v ČR za rok 2009	73
Graf 17: Získané a nezískané dotace v ČR bez Prahy za rok 2009	73
Graf 18: Nezískané dotace v Praze a v ČR bez Prahy za rok 2009	73
Graf 19: Praha dle získaných a nezískaných dotací v roce 2010.....	77
Graf 20: Praha dle zřizovatele organizace – nezískané dotace v roce 2010	77
Graf 21: Podané žádosti o dotace ČR bez Prahy a v Praze za rok 2010.....	77
Graf 22: Získané a nezískané dotace v ČR za rok 2010	78
Graf 23: Získané a nezískané dotace v ČR bez Prahy za rok 2010	78
Graf 24: Nezískané dotace v Praze a v ČR bez Prahy za rok 2010	78
Graf 25: Praha dle získaných a nezískaných dotací v roce 2011	82
Graf 26: Praha dle zřizovatele organizace – nezískané dotace v roce 2011	82
Graf 27: Podané žádosti o dotace ČR bez Prahy a v Praze za rok 2011.....	82
Graf 28: Získané a nezískané dotace v ČR za rok 2011	83
Graf 29: Získané a nezískané dotace v ČR bez Prahy za rok 2011	83

Graf 30: Nezískané dotace v Praze a v ČR bez Prahy za rok 2011	83
Graf 31: Praha dle získaných a nezískaných dotací v roce 2012.....	87
Graf 32: Praha dle zřizovatele organizace – nezískané dotace v roce 2012	87
Graf 33: Podané žádosti o dotace ČR bez Prahy a v Praze za rok 2012.....	87
Graf 34: Získané a nezískané dotace v ČR za rok 2012	88
Graf 35: Získané a nezískané dotace v ČR bez Prahy za rok 2012	88
Graf 36: Nezískané dotace v Praze a v ČR bez Prahy za rok 2012	88
Graf 37: Praha dle získaných a nezískaných dotací v roce 2013	92
Graf 38: Praha dle zřizovatele organizace – nezískané dotace v roce 2013	92
Graf 39: Podané žádosti o dotace ČR bez Prahy a v Praze za rok 2013.....	92
Graf 40: Získané a nezískané dotace v ČR za rok 2013	93
Graf 41: Získané a nezískané dotace v ČR bez Prahy za rok 2013	93
Graf 42: Nezískané dotace v Praze a v ČR bez Prahy za rok 2013	93

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet žádostí a nezískaných dotací dle oblastí za rok 2007.....	60
Tabulka 2: Dotace v Praze dle poskytovatelů v roce 2007	60
Tabulka 3: Počet žádostí dle oblastí v % vyjádření za rok 2007	61
Tabulka 4: Počet neúspěšných žádostí dle oblastí v % vyjádření za rok 2007	61
Tabulka 5: Získané a nezískané dotace dle oblastí v % vyjádření za rok 2007	61
Tabulka 6: Počet žádostí a nezískaných dotací dle oblastí za rok 2008.....	65
Tabulka 7: Dotace v Praze dle poskytovatelů v roce 2008	65
Tabulka 8: Počet žádostí dle oblastí v % vyjádření za rok 2008	66
Tabulka 9: Počet neúspěšných žádostí dle oblastí v % vyjádření za rok 2008	66
Tabulka 10: Získané a nezískané dotace dle oblastí v % vyjádření za rok 2008	66
Tabulka 11: Počet žádostí a nezískaných dotací dle oblastí za rok 2009.....	70
Tabulka 12: Dotace v Praze dle poskytovatelů v roce 2009	70
Tabulka 13: Počet žádostí dle oblastí v % vyjádření za rok 2009	71
Tabulka 14: Počet neúspěšných žádostí dle oblastí v % vyjádření za rok 2009	71
Tabulka 15: Získané a nezískané dotace dle oblastí v % vyjádření za rok 2009	71
Tabulka 16: Počet žádostí a nezískaných dotací dle oblastí za rok 2010.....	75
Tabulka 17: Dotace v Praze dle poskytovatelů v roce 2010	75
Tabulka 18: Počet žádostí dle oblastí v % vyjádření za rok 2010	76
Tabulka 19: Počet neúspěšných žádostí dle oblastí v % vyjádření za rok 2010	76
Tabulka 20: Získané a nezískané dotace dle oblastí v % vyjádření za rok 2010	76

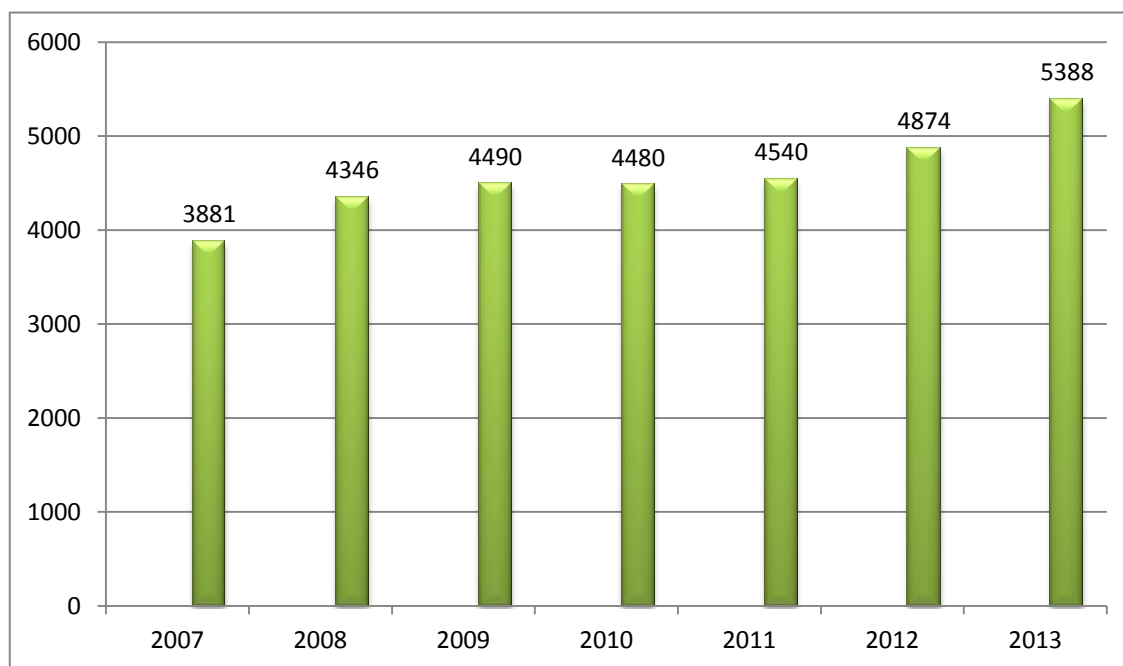
Tabulka 21: Počet žádostí a nezískaných dotací dle oblastí za rok 2011	80
Tabulka 22: Dotace v Praze dle poskytovatelů v roce 2011	80
Tabulka 23: Počet žádostí dle oblastí v % vyjádření za rok 2011	81
Tabulka 24: Počet neúspěšných žádostí dle oblastí v % vyjádření za rok 2011	81
Tabulka 25: Získané a nezískané dotace dle oblastí v % vyjádření za rok 2011	81
Tabulka 26: Počet žádostí a nezískaných dotací dle oblastí za rok 2012.....	85
Tabulka 27: Dotace v Praze dle poskytovatelů v roce 2012	85
Tabulka 28: Počet žádostí dle oblastí v % vyjádření za rok 2012	86
Tabulka 29: Počet neúspěšných žádostí dle oblastí v % vyjádření za rok 2012	86
Tabulka 30: Získané a nezískané dotace dle oblastí v % vyjádření za rok 2012	86
Tabulka 31: Počet žádostí a nezískaných dotací dle oblastí za rok 2013.....	90
Tabulka 32: Dotace v Praze dle poskytovatelů v roce 2013	90
Tabulka 33: Počet žádostí dle oblastí v % vyjádření za rok 2013	91
Tabulka 34: Počet neúspěšných žádostí dle oblastí v % vyjádření za rok 2013	91
Tabulka 35: Získané a nezískané dotace dle oblastí v % vyjádření za rok 2013	91

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Grafy	I
--------------------------------	----------

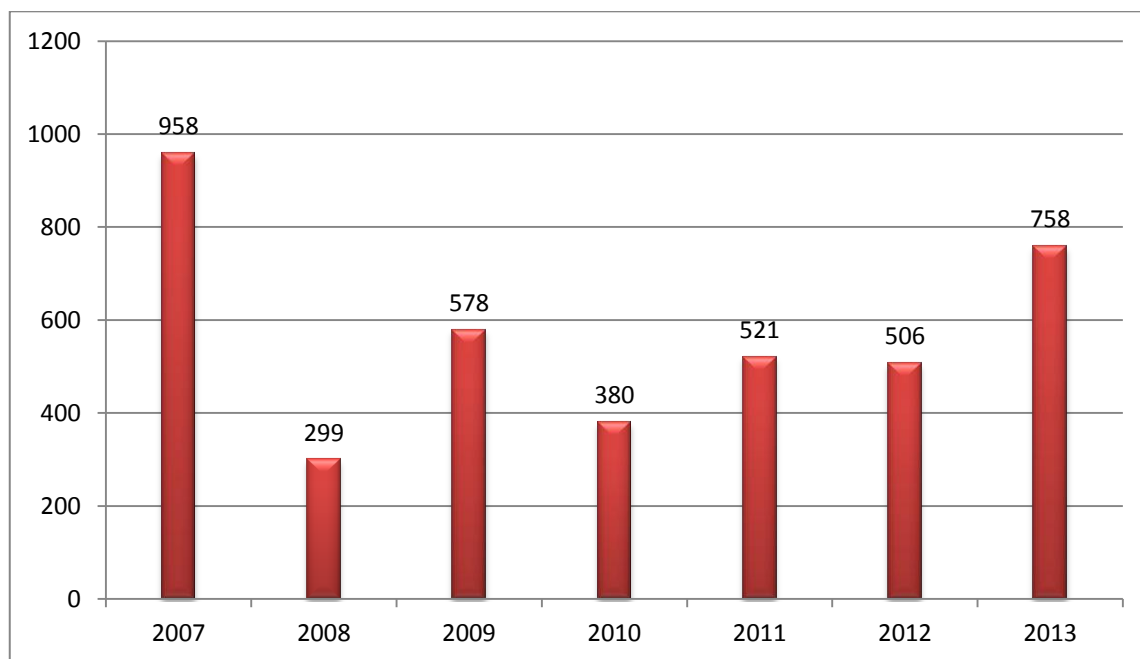
PŘÍLOHY

ČR podané žádosti 2007 – 2013

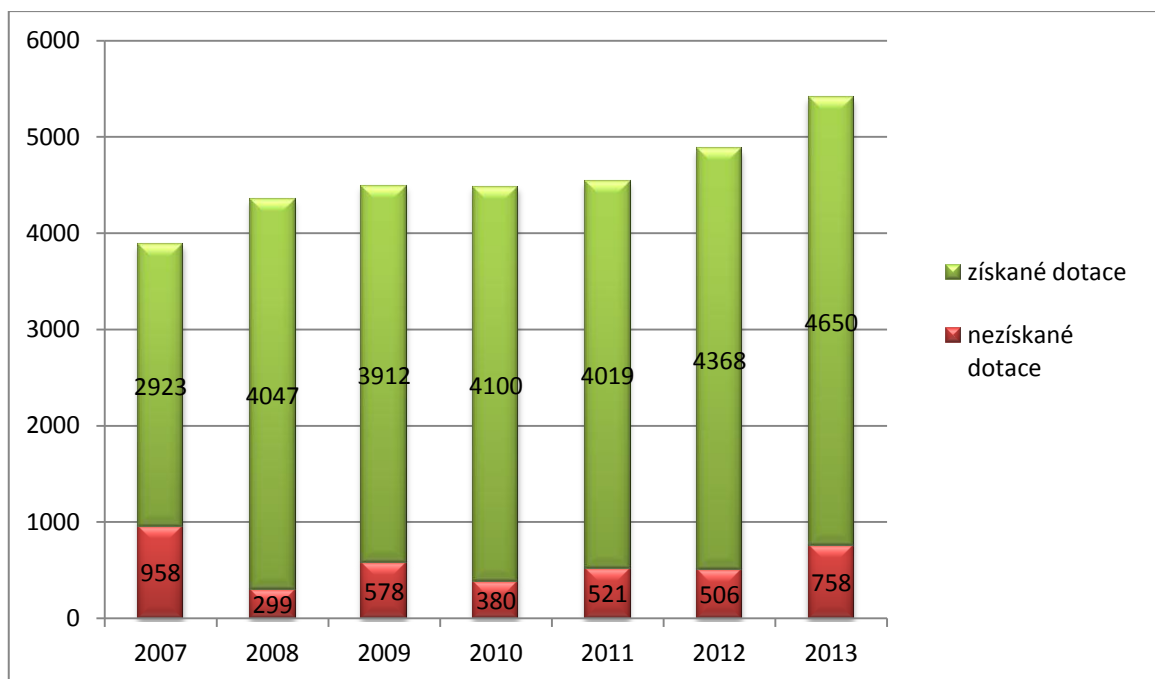
Graf č.43

ČR dotace nezískané 2007 - 2013

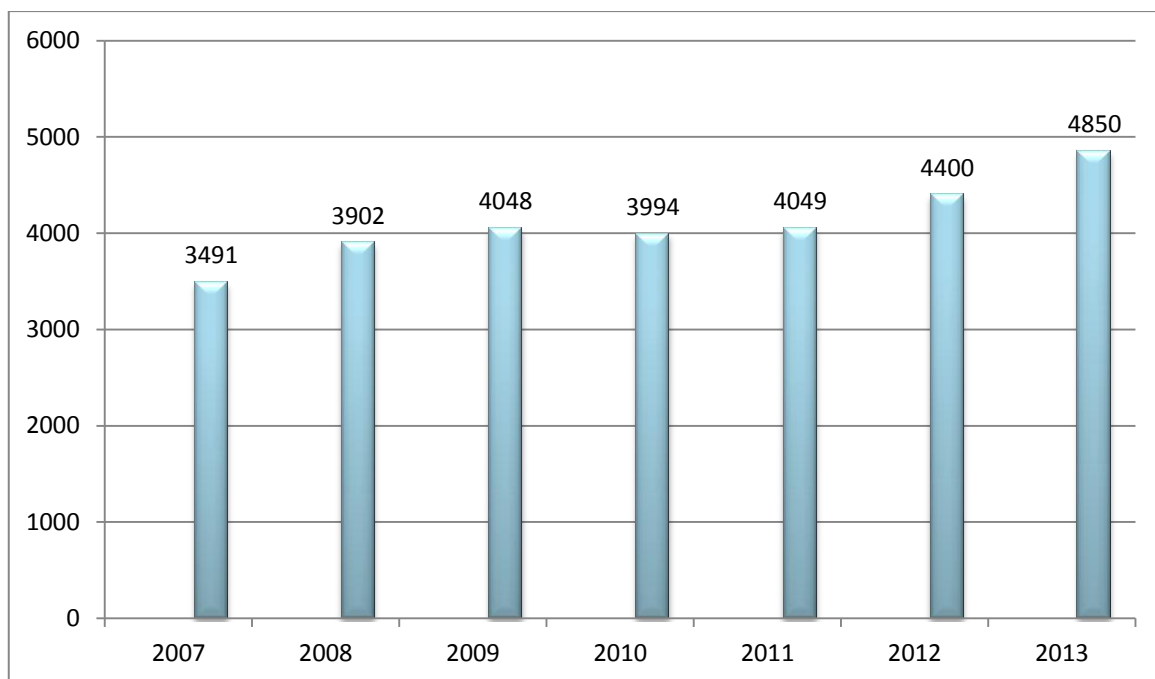
Graf č.44

ČR dotace celkově 2007 - 2013

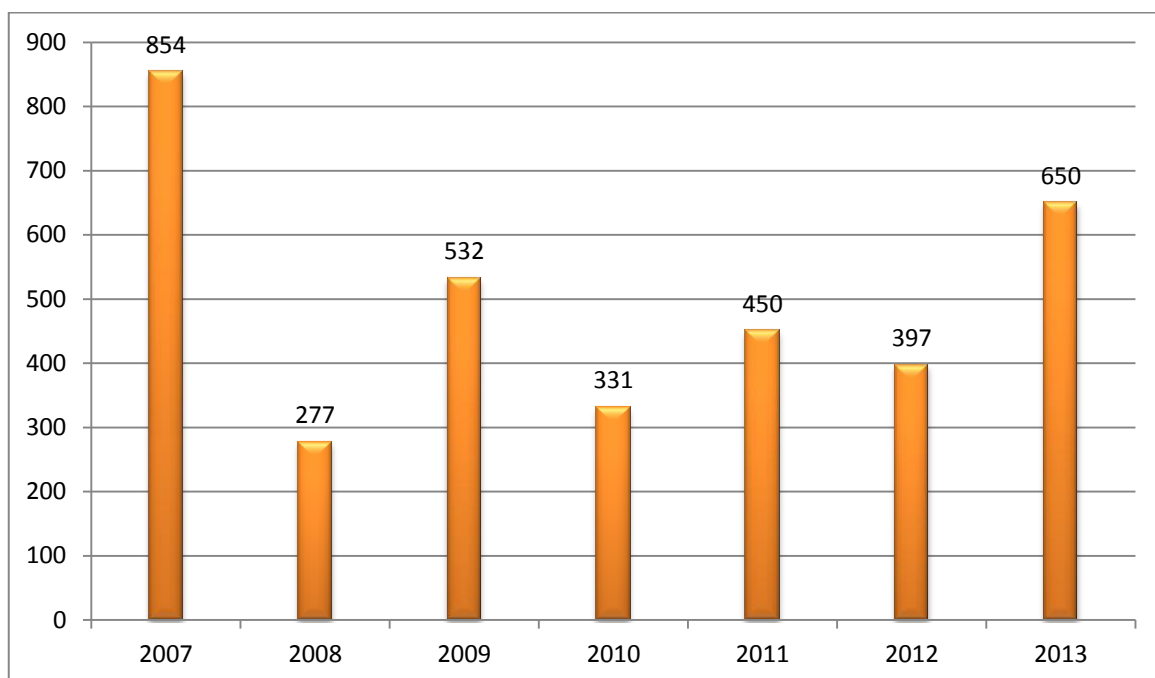
Graf č.45

ČR bez Prahy podané žádosti 2007 – 2013

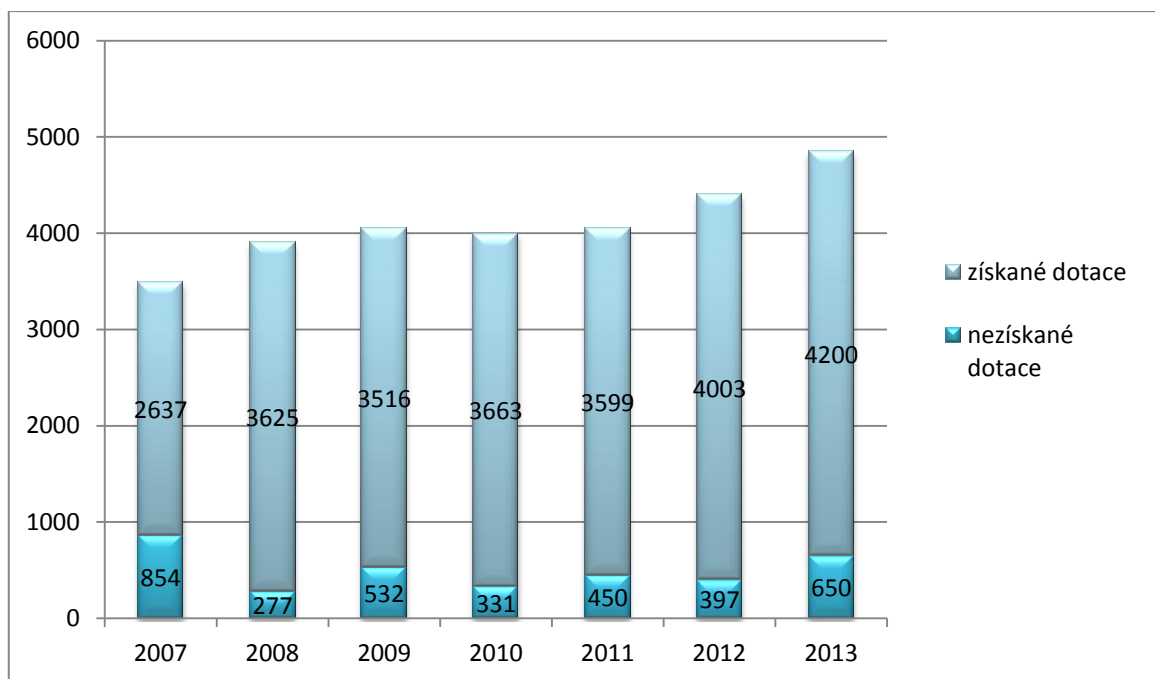
Graf č.46

ČR bez Prahy dotace nezískané 2007 - 2013

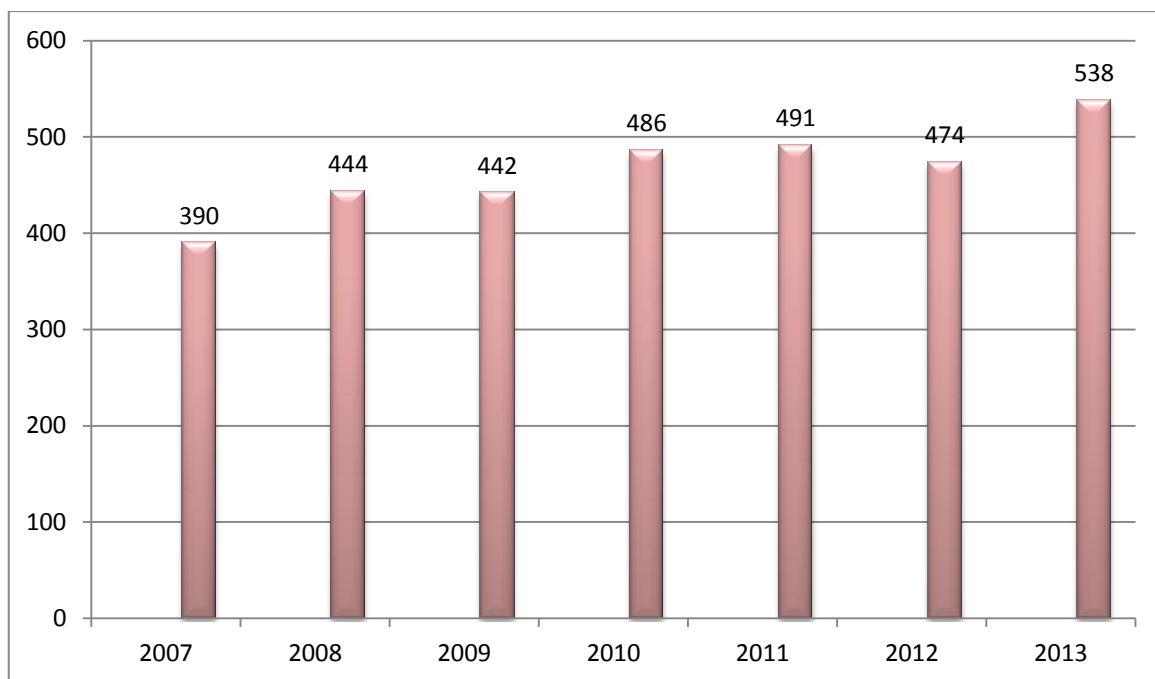
Graf č.47

ČR bez Prahy dotace celkově 2007 - 2013

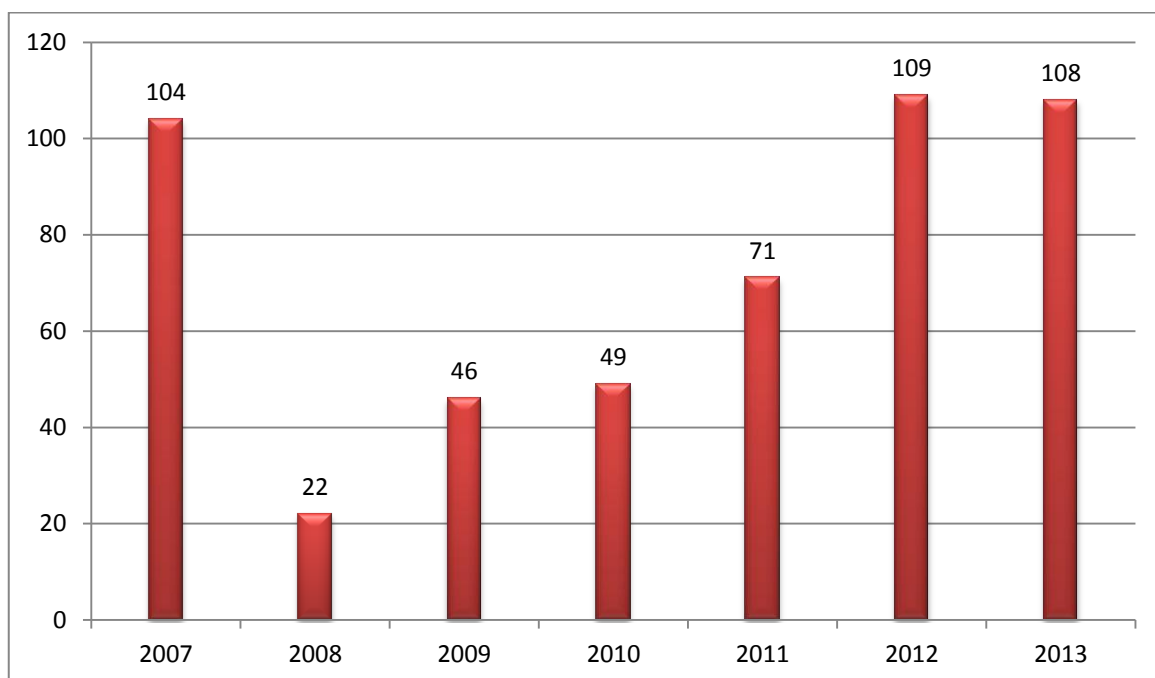
Graf č.48

Praha podané žádosti 2007 – 2013

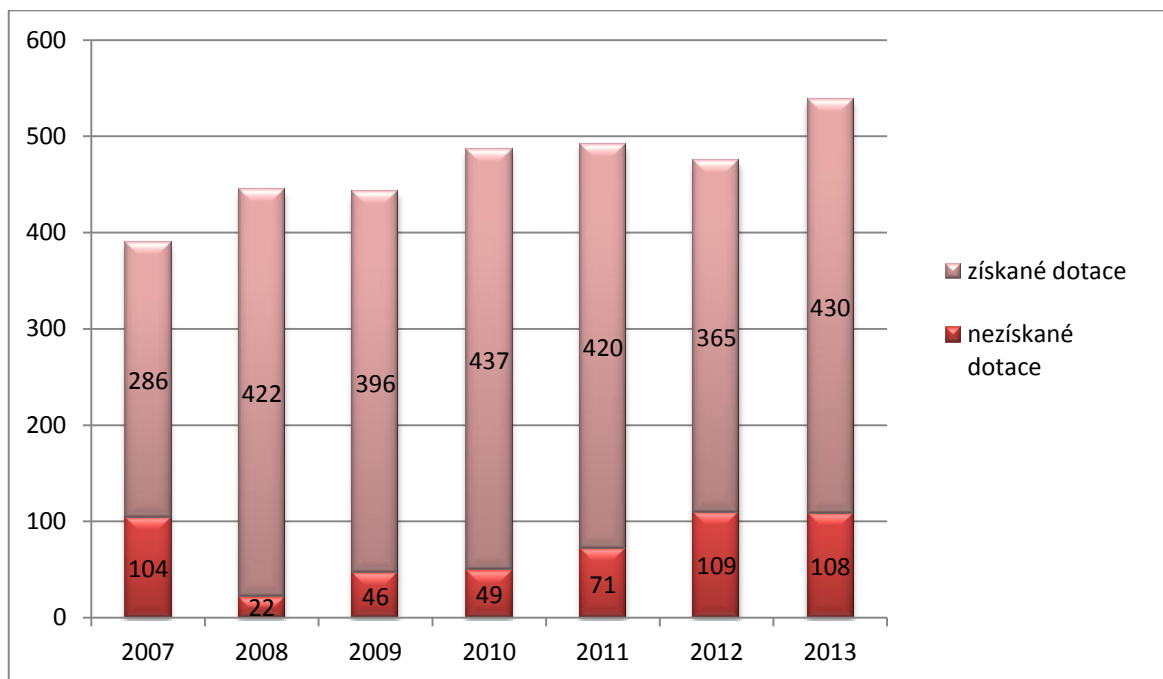
Graf č.49

Praha dotace nezískané 2007 - 2013

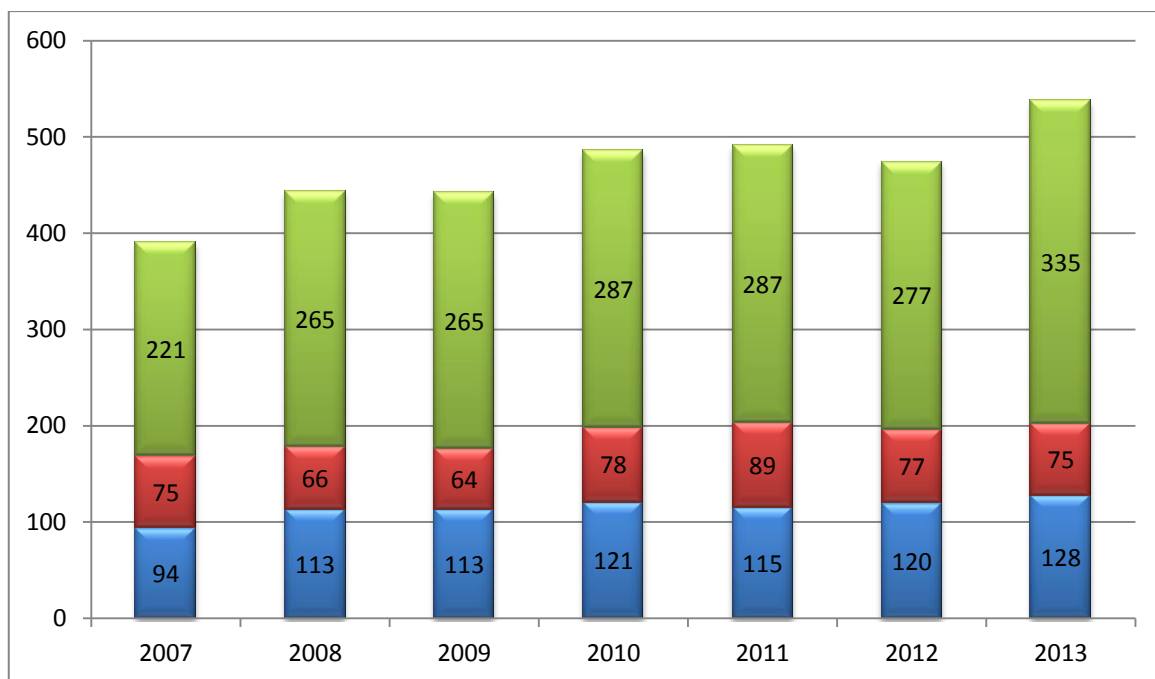
Graf č.50

Praha dotace celkově 2007 - 2013

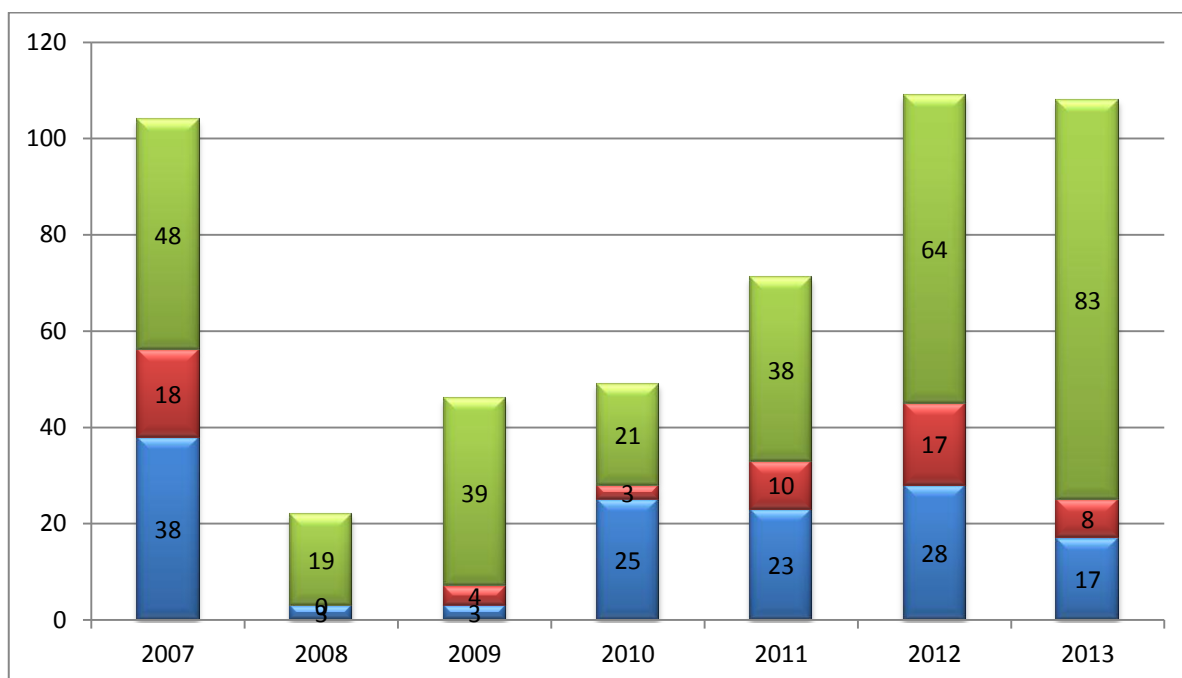
Graf č.51

Praha podané žádosti dle poskytovatelů 2007 – 2013

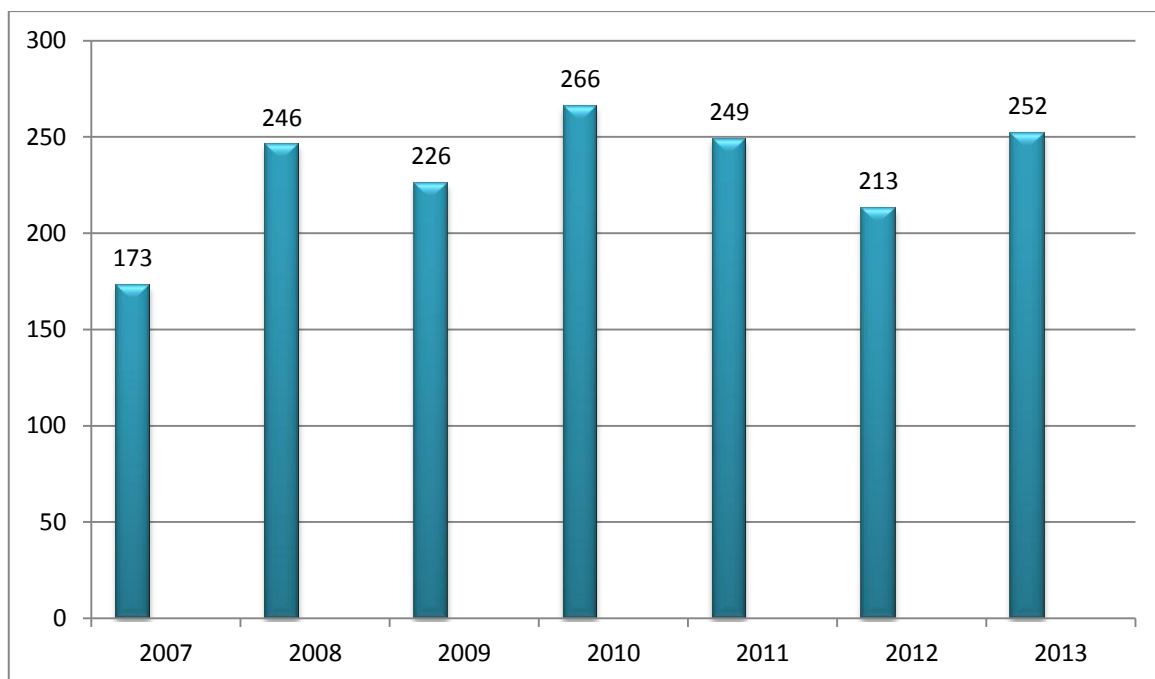
Graf č.52

Praha dotace nezískané dle poskytovatelů 2007 - 2013

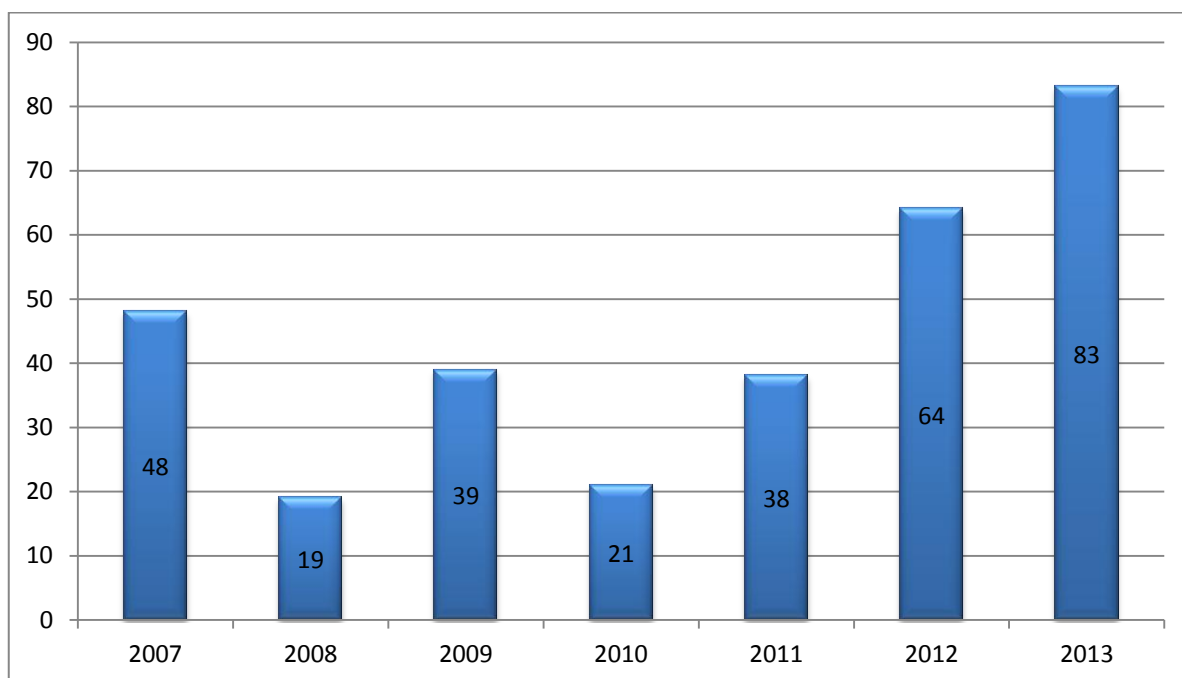
Graf č.53

Praha podané žádosti - NNO 2007 – 2013

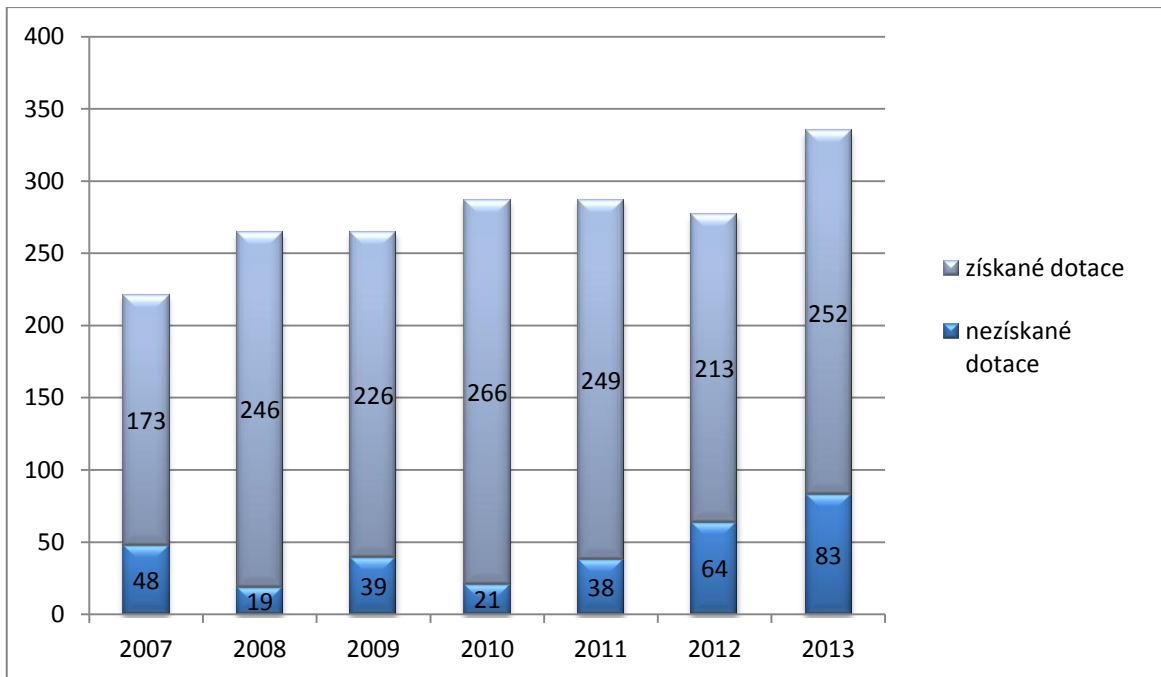
Graf č.54

Praha dotace nezískané - NNO 2007 - 2013

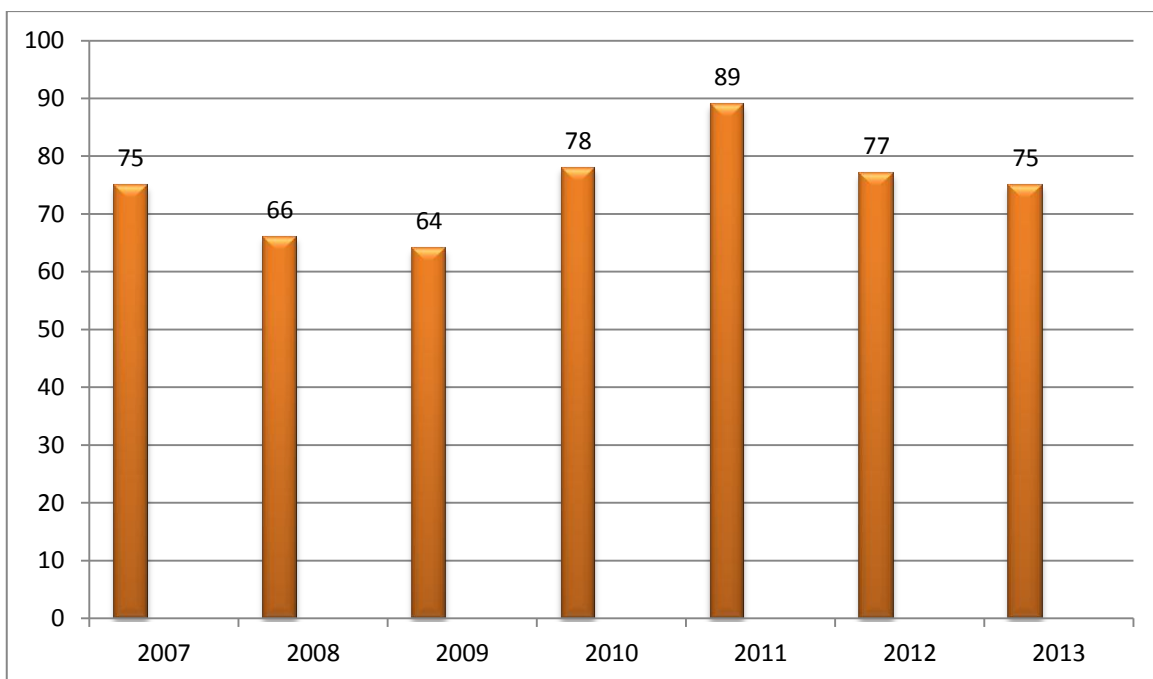
Graf č.55

Praha dotace celkově - NNO 2007 - 2013

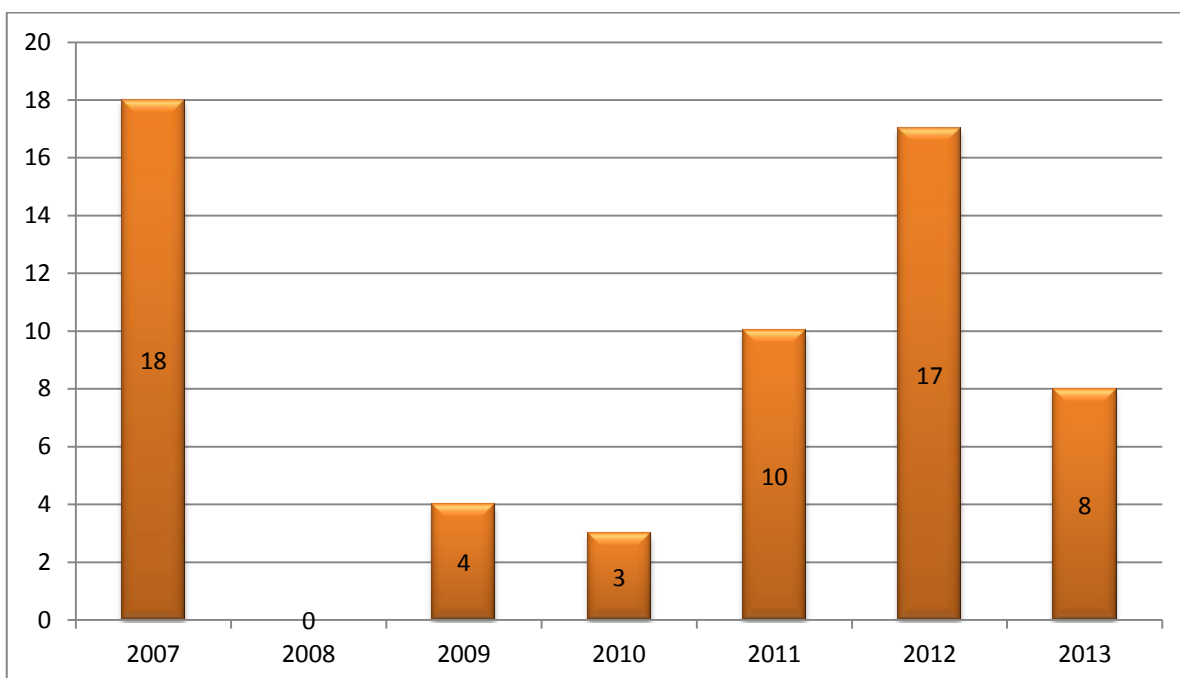
Graf č.56

Praha podané žádosti - církevní organizace 2007 – 2013

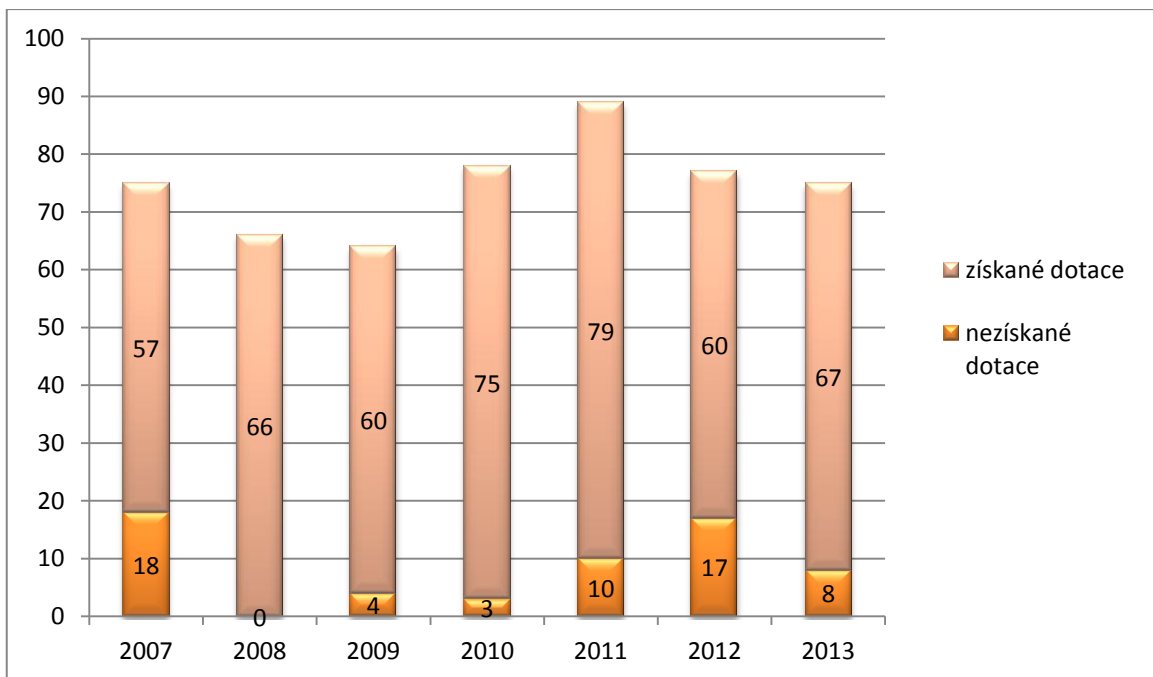
Graf č.57

Praha dotace nezískané - církevní organizace 2007 - 2013

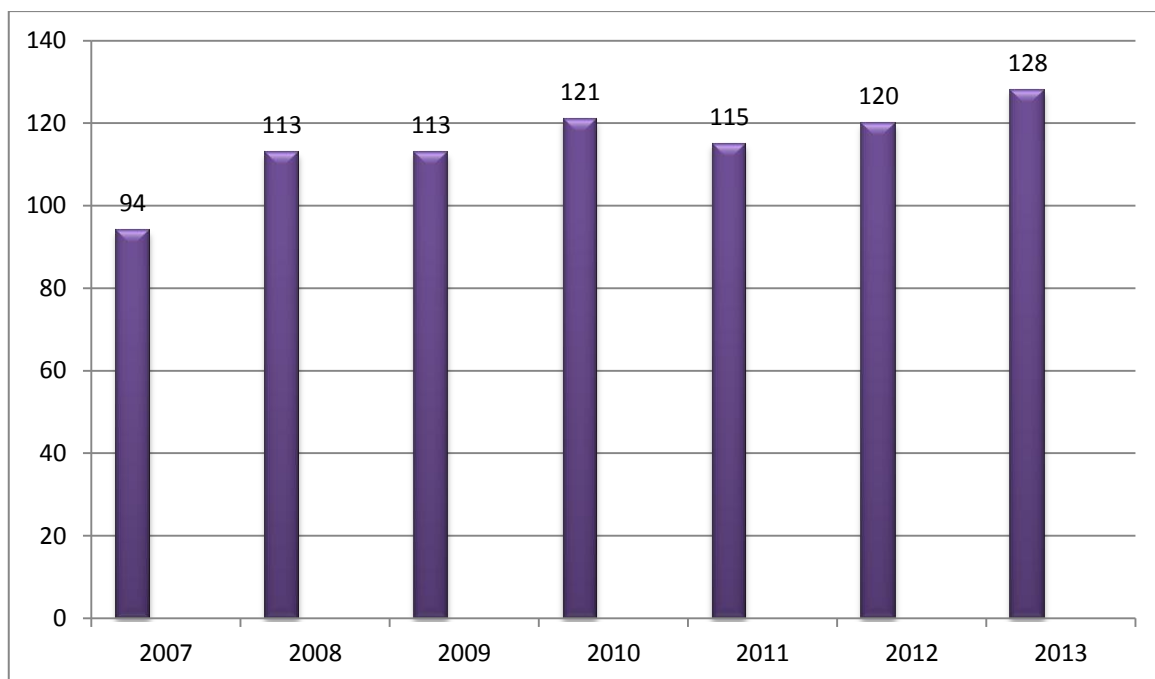
Graf č.58

Praha dotace celkově - církevní organizace 2007 - 2013

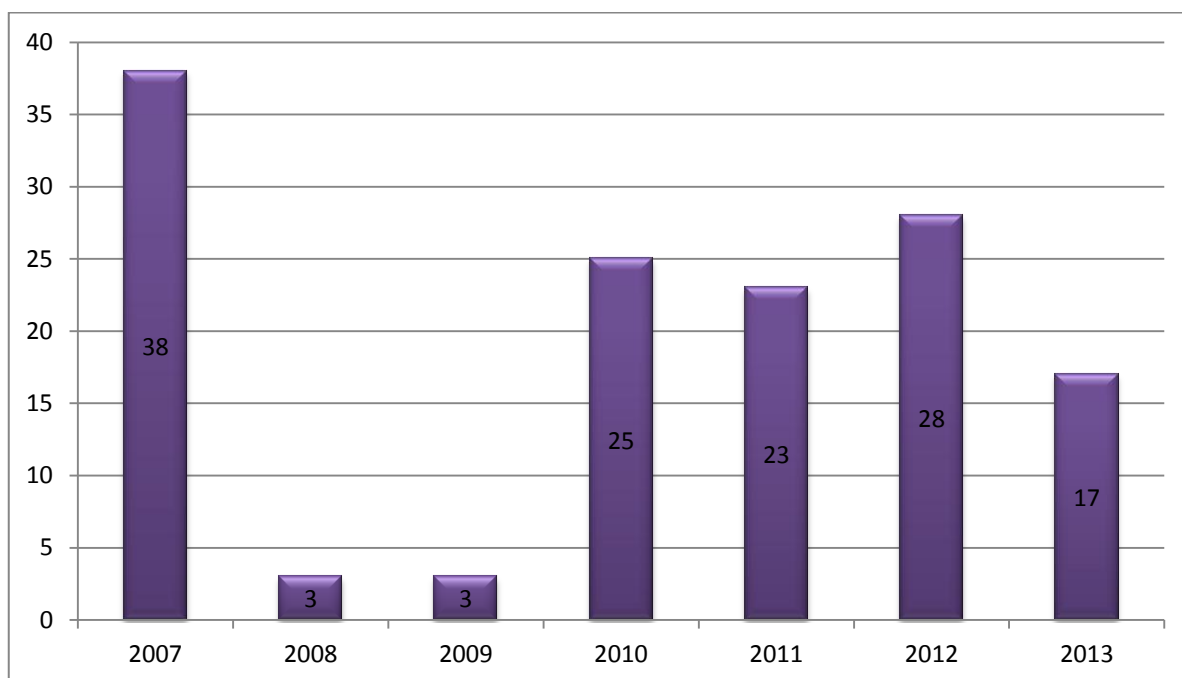
Graf č.59

Praha podané žádosti - příspěvkové organizace 2007 – 2013

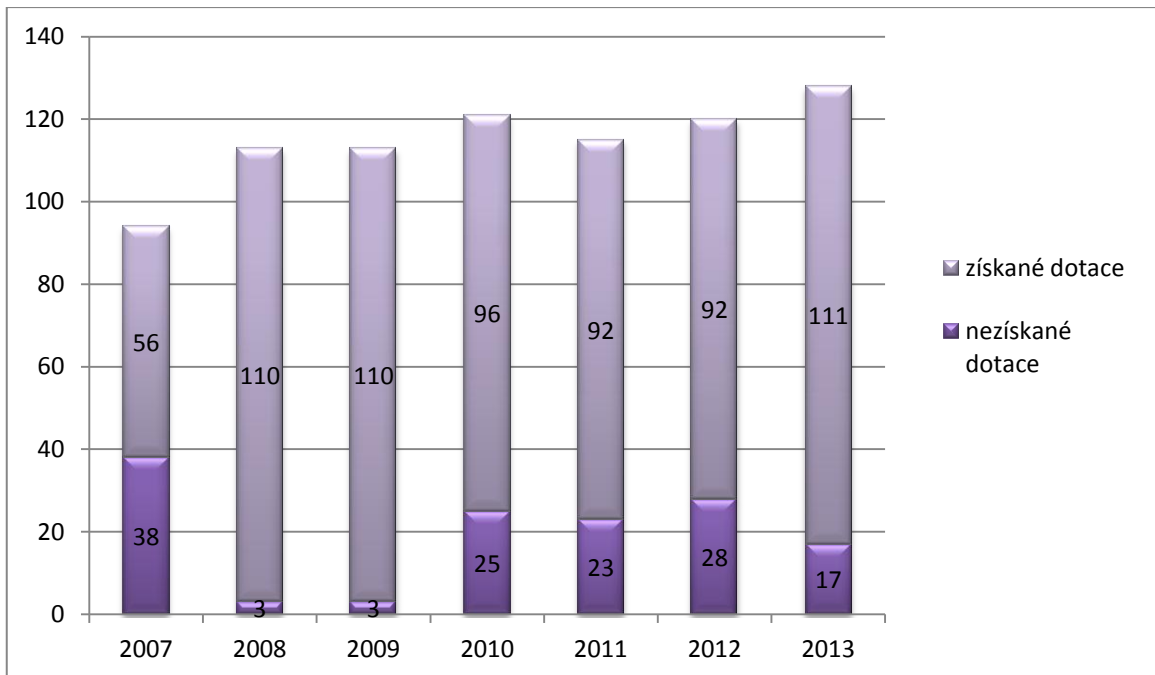
Graf č.60

Praha dotace nezískané - příspěvkové organizace 2007 - 2013

Graf č.61

Praha dotace celkově - příspěvkové organizace 2007 - 2013

Graf č.62

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Gabriela Zdražilová

Obor: speciální pedagogika

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Nezisková organizace jako poskytovatel sociálních služeb

Rok: 2013

Počet stran textu bez příloh: 89

Celkový počet stran příloh: 13

Počet titulů českých použitých zdrojů: 24

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 1

Počet internetových zdrojů: 5

Počet ostatních zdrojů: 2

Vedoucí práce: PhDr. Lenka Petelíková